

ORIMATTILAN KAUPUNKI TALOUSARVIO 2026 Taloussuunnitelma 2026-2028

ORIMATTILA
Elämää oosta aahan

Sisällys

1.	Kaupunginjohtajan katsaus	2
2.	Orimattilan kaupunki	6
3.	Orimattilan strategian kirkastus	9
4.	Taloudelliset lähtökohdat	12
5.	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	32
6.	Käyttötalous	33
7.	Tuloslaskelma	35
8.	Vuoden 2026 talousarvion sitovat määrärahat ja tavoitteet	36
9.	Konsernitoimiala	38
10.	Sivistystoimiala	43
11.	Elinvoimatoimiala	52
12.	Investoinnit	60
13.	Rahoituslaskelma	67
14.	Kaupunkikonsernin vuoden 2026 taktiset tavoitteet	68
15.	Orimattilan Asunnot Oy	69
16.	Orimattilan Lämpö Oy	71
17.	Orimattilan Vesi Oy	73
18.	Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy	75

1. Kaupunginjohtajan katsaus

Orimattilan uusi valtuustokausi käynnistyy tilanteessa, jossa realismi ja toivo kulkevat käsi kädessä. Talouden iso kuva on vakava, eikä sitä tarvitse silotella. Ilman erikseen päätettävää poikkeuksellista kiinteistökauppaa vuoden 2026 talousarvio olisi yli kaksi miljoonaa euroa alijäämäinen. Suunnitelmavuosilla alijäämä ylittäisi kolme miljoonaa euroa vuodessa. Alijäämää kertyisi yhteensä noin 7,6 miljoonaa euroa vuosina 2026, 2027 ja 2028.

Verotulot ja valtionosuudet eivät nykyisellään kata kaupungin palveluverkon kustannuksia, vaikka edellisellä valtuustokaudella palveluverkkoa tarkasteltiin kriittisesti, organisaatiota uudistettiin tuntuvasti ja henkilötöyvuosia vähennettiin kymmeniä.

Investointikyvykkyys laskee talousarvion valmistelussa noin kuuden miljoonan tasolta noin kolmeen miljoonaan euroon vuodessa, mikä tarkoittaa, että ilman velkamäärän kasvua valtuustokauden aikana käytettävissä oleva investointitaso olisi yhteensä noin kaksitoista miljoonaa. Taso on tarpeeseen nähden riittämätön.

Samalla on perusteltua katsoa eteenpäin luottavaisesti. Kaupungissa on vahva osaaminen, sitoutunut henkilöstö ja elinvoimaisia yrityksiä. Meillä on käynnissä hankkeita, joilla on todellinen potentiaali vahvistaa tulopohjaa ja nostaa katetta pysyvämmiin. Valtuuston rooli on tässä ratkaiseva. Kun suunta ja rytmi sovitaan yhdessä ja toimeenpano tehdään avoimesti, vuodesta 2026 voi tulla käännevuosi, jossa Orimattilan talous ja elinvoima alkavat kulkea samaan suuntaan.

Talouden lähtökohta

Kaupungin talous on rakenteellisesti epätasapainossa. Tämä näkyy siinä, että palvelujen taso ja määrä eivät ole linjassa tulorahoituksen kanssa. Kiinteistökannan korjausvelka kasvaa, eikä nykyinen vuosikate riitä kattamaan yhtä aikaa sekä palveluja, että välttämättömiä peruskorjauksia ja tulevaisuus investointeja. Tiedossa on myös, että valmisteilla oleva valtionosuusuudistus näyttää nykytietojen valossa heikentävän Päijät-Hämeen kuntien asemaa. Orimattila tuskin on poikkeus. Emme voi rakentaa kaupungin taloutta sen varaan, että ulkoa tuleva rahoitus kasvaa. On viisaampaa nojata omaan tekemiseen, kasvuun ja vaikuttavuuteen.

Tilannekuvaa täsmentää se, että ilman poikkeuksellista kiinteistökauppaa vuoden 2026 talousarvio olisi yli kaksi miljoonaa euroa alijäämäinen, ja suunnitelmavuosien alijäämä ylittäisi kolme miljoonaa euroa vuodessa. Tällöin vuosien 2026, 2027 ja 2028 yhteenlaskettu alijäämä olisi arviolta noin 7,6 miljoonaa euroa

Yhteinen suunta uudelle valtuustokaudelle

Tämä valtuustokausi tarjoaa tilaisuuden yhdistää kaksi toisiaan vahvistavaa linjaa. Ensimmäinen on tulopohjan monipuolistaminen. Toinen on rakenteiden maltillinen, vaikutuksia arvioiva sopeuttaminen. Yhdessä ne muodostavat polun, jolla peruspalvelut pystytään turvaamaan ja investointikyky palautuu askel askeleelta.

Tulopohjan vahvistamisen kannalta tärkeimpiä mahdollisuuksia ovat hyperluokan datakeskus sekä useat aurinkovoimalahankkeet. Niiden kiinteistövero vaikutus olisi Orimattilan mittakaavassa merkittävä. Samalla on keskeistä, että orimattilalaiset yrityksemme menestyvät ja investoivat. Menestyvät yritykset työllistävät ja luovat yleistä toimeliaisuutta sekä vahvistavat kaupungin rahoitus pohjaa.

Ennakoiva sopeutuminen muuttuvaan palvelutarpeeseen tulee nähdä vastuullisena talouspolitiikkana. Kun väestön ikärakenne ja oppilasmäärät muuttuvat, on perusteltua tarkastella käytettävien tilojen neliömääriä ja henkilöstömitoitusta tavoilla, jotka pitävät palvelun saatavuuden ja laadun keskiössä. Kaupungin keskustan palvelu- ja tilaverkon uudistaminen on tässä keskeinen.

Kiinteistökaupan tuoma hengähdystauko ja sen hyödyntäminen

Talousarvioon kytkeytyvä poikkeuksellinen kiinteistökauppa antaa aikaa valmistella ja tehdä harkittuja päätöksiä. Tätä aikaa voidaan käyttää yhdessä sovittuihin toimiin, jotka vahvistavat sekä taloutta että toimintakykyä. Vastuullinen valinta on ohjata väliaikainen puskurivaikutus pysyviä muutoksia tukeviin askeliin. Painopisteinä tulee olla toimintakulujen hallinnan vahvistaminen, palveluverkkoa koskevien periaatelinjausten valmistelu ja niistä päättäminen sekä elinvoiman suurhankkeiden edellytysten varmistaminen. Kun nämä kulkevat rinnakkain, lisäaika muuttuu kestäväksi vaikutukseksi.

Verot, kilpailukyky ja oikeudenmukaisuus

Veroprosenttiin kohdistuva paine on todellinen, ja erilaisiin veroratkaisuihin on syytä varautua. Samalla on tärkeää katsoa veropolitiikkaa asukkaiden ja yritysten näkökulmasta. Kattavat vaikutusarviot auttavat arvioimaan, millaiset ratkaisut tukevat kasvua ja pitovoimaa. Tuntuvien korotusten vaikutuksia on perusteltua pohtia erityisen huolellisesti, jos samanaikaisesti palveluverkkoa sopeutetaan ja laadusta tingitään. Mikäli veronkorotuksia aiotaan tehdä, tulee lisääntyvät verotulot osoittaa ensisijaisesti kaupungin kehittämiseen, jotta tulevaisuudessa tulopohja olisi nykyistä vahvempi ja laajempi.

Kiinteistöverolla on erityisasema, koska datakeskuksen ja aurinkovoiman kaltaiset investoinnit laajentavat veropohjaa merkittävästi. Jos nämä hankkeet etenevät ja toimintakulut pysyvät vuoden 2026 tasolla, alijäämäinen kehitys on käännettävissä. Samalla on hyvä pitää mielessä, että tuotot realisoituvat vaihteittain. Siksi talouden siltaa rakennetaan sekä sopeutuksen että kasvun kautta, rauhallisesti ja pitkäjänteisesti.

Maapolitiikka ja kaavoitus elinvoiman alustana

Raakamaavaranto, ennakoiva kaavoitus ja sujuvat tonttiprosessit muodostavat alustan, jolle kasvu kiinnittyy. Orimattilassa tulee vahvistaa maapolitiikan suunnitelmallisuutta niin, että tonttitarjonta vastaa kysyntää ja toimijat saavat vaihtoehtoja erikokoisiin hankkeisiin. Tuuliharjan teollisuusalue on tässä avainhanke. Sen suunnittelua ja toteutusta on edistettävä määrätietoisesti, mutta yhteistyötä korostaen.

Palveluverkko, vaikutukset ja arjen laatu

Palveluverkkoa on tarkasteltu jo aiemmin, ja työ jatkuu vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Tavoitteena on rakentaa ratkaisuja, jotka huomioivat sekä saavutettavuuden että kustannustehokkuuden. Kun päätöksiä valmistellaan avoimesti ja vaikutukset arvioidaan aidosti, syntyy ratkaisuja, joiden kanssa kaupunki voi elää pitkään.

Toimintojen keskittäminen samoihin tiloihin auttaisi yhdistämään palveluja ja tehostamaan tilojen käyttöä. Kun useampia toimintoja on samoissa tiloissa, tiloja voidaan käyttää aamusta iltaan. Iltakäytön vahvistaminen ja yhdistysten sekä seurojen kumppanuudet nostavat käyttöastetta ja tuovat elämää keskustajaamaan. Samalla turvallisuus, kulkuyhteydet ja esteettömyys tulee suunnitella huolella. Tällainen kokonaisuus tukee arjen laatua ja vahvistaa kaupungin vetovoimaa.

Korjausvelan hallinta ja energiatehokkuus

Korjausvelan hillintää edistetään "salkutuksella", jossa jokaisen rakennuksen rooli arvioidaan kaupungin palvelutarpeeseen. Kun kohteet priorisoidaan turvallisuuden, palveluvaikutusten ja taloudellisten hyötyjen perusteella, päätökset ovat läpinäkyviä ja perusteltuja. Osasta kiinteistöjä voidaan luopua suunnitelmallisesti, jolloin ylläpitokulut pienenevät ja riskejä vähennetään.

Energiatehokkuus on tässä tärkeä liittolainen. Lämmön talteenotto, ohjauksen älyratkaisut ja uusiutuvan energian hyödyntäminen parantavat olosuhteita ja tuovat säästöjä. Kun toimenpiteet valitaan dataan nojaten ja vaikutus mitataan systemaattisesti, tulokset näkyvät sekä kustannuksissa että sisäilman laadussa.

Yritysten arki ja Orimattilan lupaus

Yritykset ovat kaupungin elinvoiman lähde. Yritysmönteisyys on arjen tekoja. Se tarkoittaa selkeitä käsittelyaikoja, etukäteen ennakoituja vaiheita, yhden yhteyshenkilön periaatetta suuremmissa hankkeissa ja ratkaisukeskeistä vuoropuhelua markkinoiden kanssa. Orimattila on saanut tunnustusta yritysmönteisyydestään, ja linja on ollut johdonmukainen. Uuden valtuustokauden myötä asukastyytyvyisyys on nostettu yritysmönteisyyden rinnalle, mikä tukee kaupungin nykyisen strategian toteutumista. Syksyllä 2025 saatu Suomen ikäystävällisin kunta -tunnustus kertoo työstä, joka näkyy eri ikäryhmien arjessa.

Keväällä 2026 Suomen Yrittäjät julkistaa jälleen kuntien vertailun. Orimattilassa jatketaan oman toiminnan kehittämistä. Julkilausuttu määritelmä siitä, mitä yritysmönteisyys meillä tarkoittaa käytännössä, toimii suunnannäyttäjänä. Se auttaa johdonmukaiseen arkeen, jossa palvelulupaus pysyy samana toimialasta riippumatta. Kun lupaus pitää, maine vahvistuu orgaanisesti.

Osaaminen, työvoima ja kumppanuudet

Elinvoima edellyttää osaajia. Yhteistyö oppilaitosten, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa on luonteva tapa vastata tähän. Oppisopimuspolut, harjoittelut, täydennyskoulutus ja nopea reagointi muuttuvaan osaamistarpeeseen antavat yrityksille syyn kasvaa Orimattilassa. Samalla asumisen laatu, liikkumisen sujuvuus ja palvelujen saavutettavuus vaikuttavat siihen, minne osaajat kiinnittyvät.

Kumppanuudet täydentävät kaupungin omaa tekemistä. Kaikkea ei ole tarkoituksenmukaista hoitaa itse. Kun sopimukset ovat selkeitä ja mitattavia, voidaan valita paras toteuttaja kuhunkin tehtävään ja seurata vaikuttavuutta järkevästi.

Johtaminen, seuranta ja avoimuus

Talous ja toiminta etenevät parhaiten, kun ohjaus on selkeä ja tieto läpinäkyvää. Toimintakulujen seurannan vahvistaminen, hankintojen vaikuttavuuden mittaaminen ja investointien välttämättömyyden arviointi tuovat arkeen ryhtiä. Tällaiset käytännöt eivät ole itseisarvo, vaan väline, jolla mahdollistetaan parempia päätöksiä.

Riskit, vaihtoehdot ja varautuminen

Kaikki suuret hankkeet sisältävät epävarmuutta. Siksi on hyödyllistä sopia etukäteen, millaisin toimenpitein reagoimme, jos ennusteet eivät toteudu odotetusti. Vaihtoehtoiset polut voivat sisältää palveluverkkoa koskevien linjausten vaiheistusta, tiloista luopumisen ajoitusta, hankintasopimusten uudelleen neuvottelua ja investointien siirtoja. Kun periaatteet ovat etukäteen sovittuja, reagointi on johdonmukaista eikä perustu yksittäisiin hetkiin.

Kassanhallinta ja lainasalkun hallinta ovat osa tätä varautumista. Riittävä maksuvalmius tuo puskuria yllättäviin tilanteisiin. Lainasalkun hallinta tuo kustannuksiin ennakoitavuutta. Nämä ovat arjen hyviä käytäntöjä, jotka tukevat kokonaisuutta.

Kaupunkiympäristö, vetovoima ja arjen viihtyisyys

Talouden tasapaino syntyy numeroista, mutta vetovoima syntyy kokemuksesta. Keskustaaajaman siisteys, valaistus, turvalliset reitit, puistot ja tapahtumat vaikuttavat siihen, miltä Orimattila tuntuu. Tyhjiä liiketilojen aktivointi, pop up -toiminta, kevyet kokeilut ja yhteisölliset teot luovat ilmapiirin, jossa on mukava asua ja toimia. Niiden hinta on usein kohtuullinen ja vaikutus yllättävän suuri.

Tässä yhteistyö yritysten ja yhdistysten kanssa on arvokasta. Kaupunki voi mahdollistaa ja koordinoida, mutta ideat ja toteutus syntyvät monesti kumppanuuksissa. Kun onnistumisista viestitään ja niitä monistetaan, syntyy mönteinen kierre.

Arvopohja ja toimintakulttuuri

Kunnan perustehtävä on turvata peruspalvelut ja mahdollistaa hyvä arki. Kun talous kiristyy, korostuvat oikeudenmukaisuus, vaikutusarviot ja vuoropuhelu. Kaikkia toiveita ei voida täyttää, mutta jokaisen on mahdollista tulla kuulluksi. Avoimuus, ennakointi ja yhteistyö luovat kulttuurin, jossa virheitä korjataan nopeasti ja onnistumisia jatkokehitetään.

Orimattilassa on jo näyttöjä tällaisesta kulttuurista. Yritysmyönteisyyden tunnustus ja Suomen ikäystävällisin kunta -palkinto kertovat arvoista, jotka näkyvät arjen teoissa. Kun näihin vahvuuksiin yhdistetään kyky katsoa eteenpäin ja kokeilla uutta hallitusti, syntyy myönteisiä yllätyksiä.

Näköala seuraavan vuosikymmenen yli

On hyödyllistä hahmottaa, miltä tulevaisuus voi näyttää kymmenen vuoden näkymällä. Tasapainoinen talous, palautunut investointikyky ja vetovoimainen keskustaajama ovat realistinen päämäärä, kun tulopohjaa monipuolistetaan ja palvelu- sekä tilaverkkoa kehitetään samanaikaisesti. Datakeskuksen ja aurinkovoiman kaltaiset hankkeet tuovat kiinteistöveroon vakautta. Pienemmät yritysinvestoinnit vahvistavat yhteisöveron tuottoa ja työpaikkoja. Kun tilat ovat joustavia ja käyttöaste on korkea, ylläpitokustannukset pysyvät kurissa. Näin korjausvelka alkaa taittua ja kaupunkikuva saa tukea investoinneista, jotka palvelevat mahdollisimman monia.

Tähän suuntaan kuljetaan askel kerrallaan. Jokainen onnistunut hanke ja jokainen harkittu sopeutus päätös rakentaa pohjaa seuraavalle. Kun linja on yhteinen ja toteutus johdonmukaista, eteneminen alkaa näkyä myös ulkopuolisille. Se lisää kiinnostusta, tuo uusia toimijoita ja vahvistaa Orimattilan asemaa seudullisessa ja valtakunnallisessa vertailussa.

Loppunäkymä

Taloudellinen epätasapaino on totta, ja valtionosuusuudistuksen suunta voi kiristää kehystä lisää. Samanaikaisesti Orimattilassa on poikkeuksellisen hyvät mahdollisuudet vahvistaa tulopohjaa ja kehittää palveluja, kun työ tehdään yhteistyössä, avoimesti ja vaikutuksia arvioiden. Hyperluokan datakeskus, aurinkovoimahankkeet ja Tuuliharja tarjoavat konkreettisia väyliä kasvuun. Yritysmyönteinen toimintatapa ja asukaskokemuksen parantaminen tukevat samaa päämäärää.

Vuotta 2026 on luontevaa kuvata ratkaisujen etsimisen vuotena. Kun suunta sovitaan, valmistelu tehdään huolellisesti ja päätöksenteko on läpinäkyvää, Orimattila voi vahvistaa asemaansa niin, että seuraava valtuusto aloittaa työt vakaammalta pohjalta. Ratkaisut eivät synny yhdessä yössä, mutta ne syntyvät, kun keskustelua käydään kunnioittavasti ja tietoon nojaten.

Haluan kiittää henkilöstöä ja luottamushenkilöitä siitä rakentavasta tavasta, jolla tätä talousarviota on valmisteltu. Yhteistyö on ollut kantava voima. Kiitos kuuluu myös yrityksille, yhteisöille ja kaupunkilaisille, jotka ovat antaneet palautetta ja ideoita. Niiden avulla kuva tarkentuu ja ratkaisusta tulee parempia. Kun jatkamme samalla otteella, meillä on hyvät edellytykset tehdä vuodesta 2026 se vuosi, jolloin Orimattila löysi tasapainon, vahvasti elinvoimaa ja katsoi rohkeasti eteenpäin.

Orimattilassa 29.10.2025

Kalle Larsson

Kaupunginjohtaja

2. Orimattilan kaupunki

Perustamisvuosi 1865

Kaupunkioikeudet 1992

Pinta-ala 824 km²

- maa-alueita 785 km²

- vesialueita 29 km²

Asukasluku 15 554 (30.9.2025)

Asuntoja 8 766 (2024)

Työlliset 6 412 (2023)

Työpaikat 4 544 (2023)

**Asuinkunnassaan työssäkäyvät
2 873 (2023)**

**Asuinkuntansa ulkopuolella työssäkäyvät 3
539 (2023)**

Alueelle pendelöivät 1 671 (2023)

Työpaikkaomavaraisuus 70,9 % (2023)

Tuloveroprosentti 8,70 %

**Emokaupungin lainat 4 326 eur / asukas
(ennuste 2025)**

Vuosikate 252 eur / asukas (ennuste 2025)

**Taloudellinen huoltosuhde 144,4 (työttömien ja
työvoiman ulkopuolella olevia 100 työllistä
kohden, vuonna 2023)**

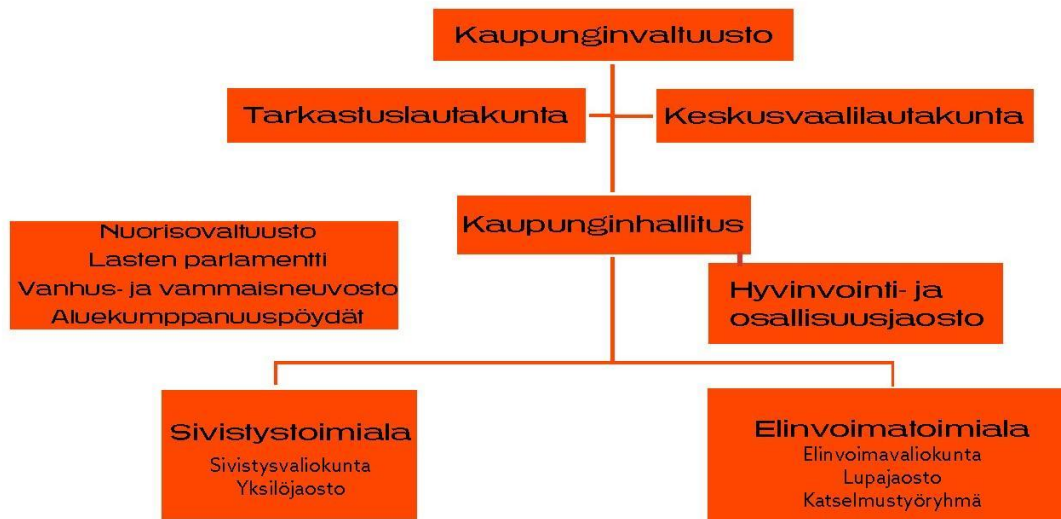
**Väestöllinen huoltosuhde 73,8 (alle 15-vuotiaita
ja 65 vuotta täyttäneitä 100 työikäistä kohden,
vuonna 2024)**

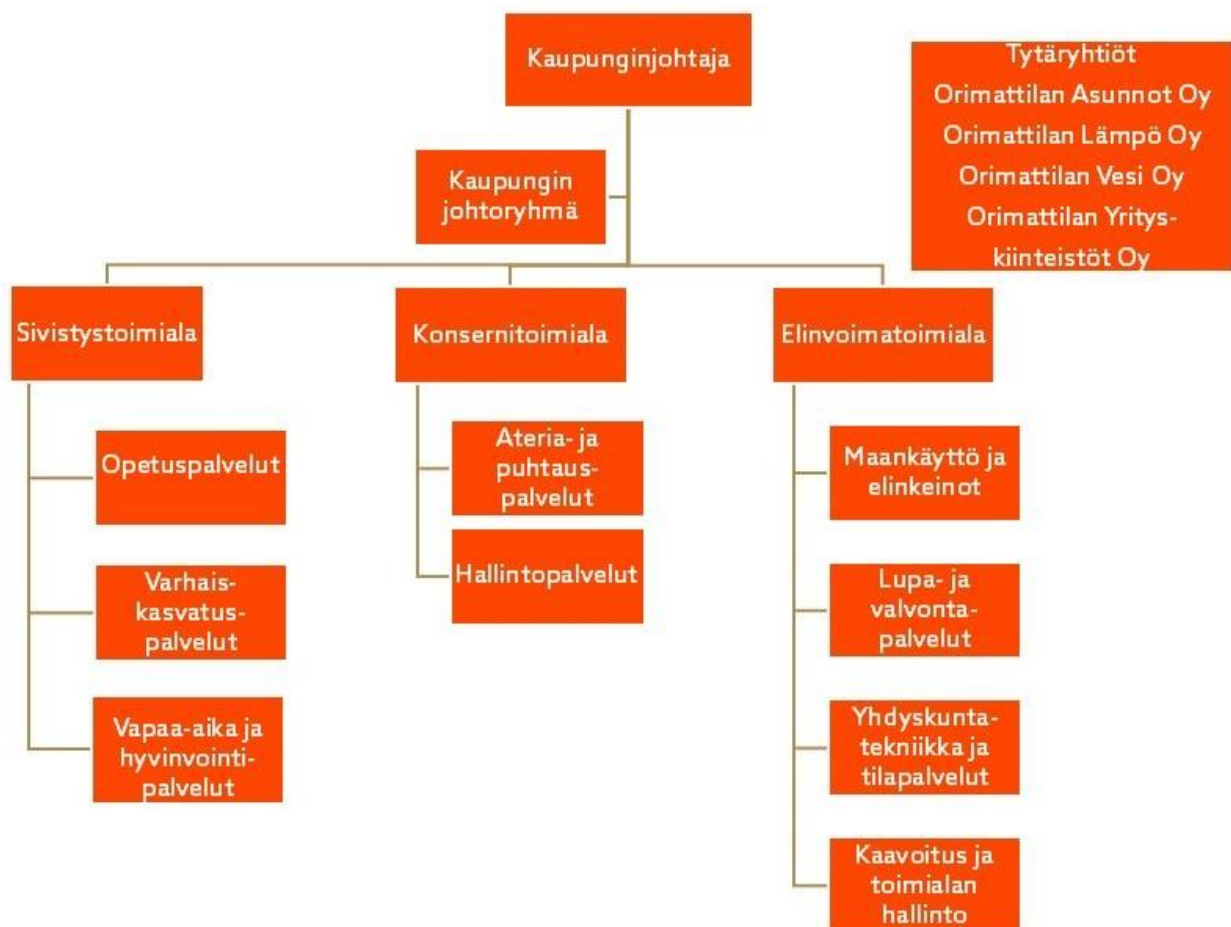
**Emokaupungin henkilöstön vakituiset tehtävät
458**

**Orimattila-konsernin (sisältäen
tytäryhtiöt) henkilöstön vakituiset tehtävät 475**

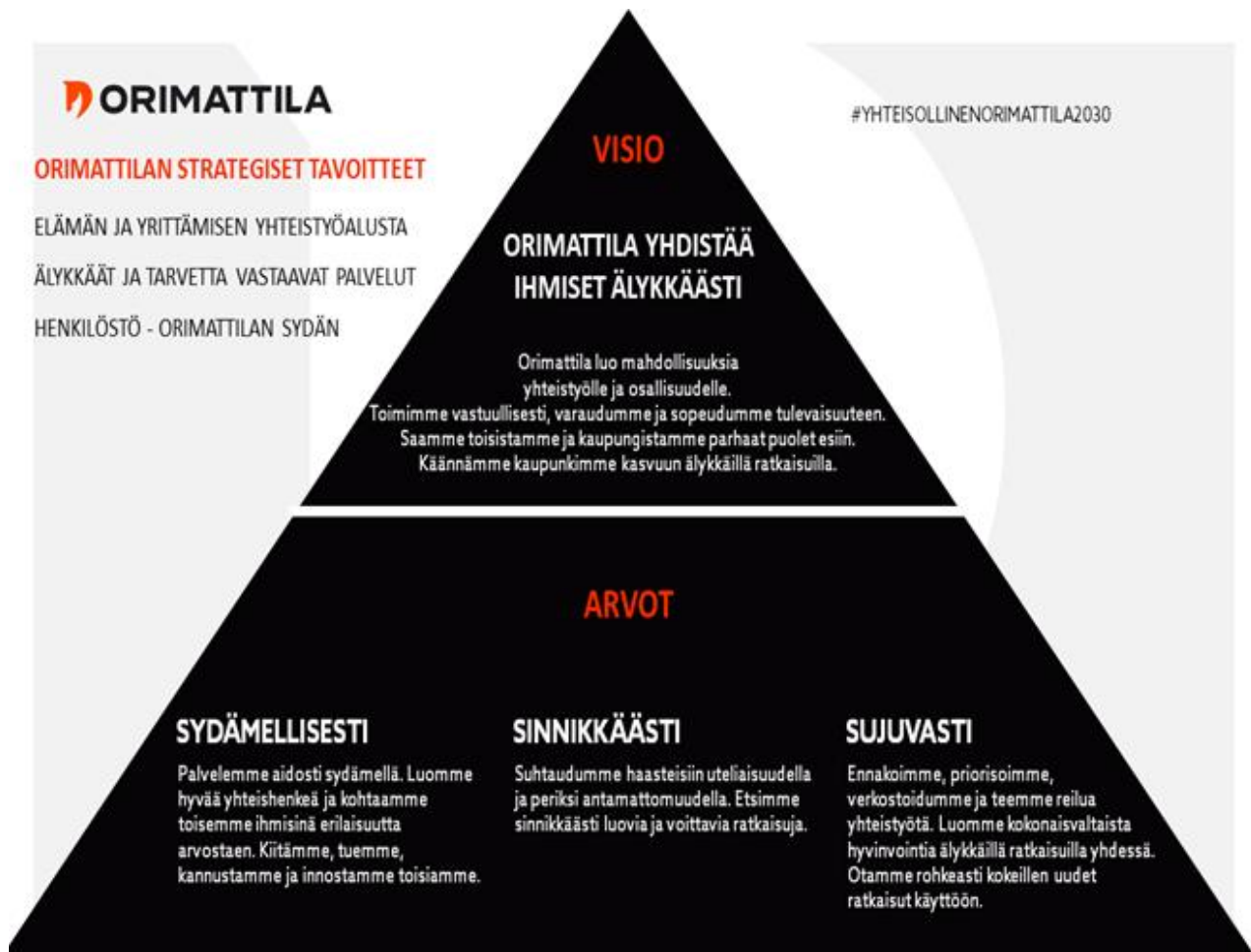
Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

3. Orimattilan strategian kirkastus

ELÄMÄN JA YRITTÄMISEN YHTEISTYÖALUSTA

Kaupunkimme luo alustan yhteisöllisyydelle ja yhteistyölle, joka saa jokaisen antamaan parastaan ja onnistumaan. Vaalimme luontoa vastuullisilla valinnoilla ja olemalla hiilineutraali kaupunki. Meillä on vahva imago aitoja ja ainutlaatuisena kaupunkina. Olemme ylpeitä kaupungistamme ja orimattilaisuudestamme.

Maanhankintamme ja kaavoituksemme on ennakoivaa ja tavoitteellista. Tonttimarkkinointimme herättää mielenkiintoa ja johtaa tonttien myyntiin. Keskitymme Pasinan, Pennalan ja keskustan kasvun vauhdittamiseen. Lisäksi kaupunki edistää seudullisesti merkittävän elinkeinoalueen kehittämistä Tuuliharjaan ja vahvistaa Hennan asuntoalueen vetovoimaa erillisellä kehittämisohjelmalla. Maantieteellinen sijaintimme pääkaupunkiseudun ja vetovoimaisen Lahden välissä, ja erittäin hyvien liikenneyhteyksien keskellä, antaa meille aitiopaikan tavoitella kasvua. Kaupungin omistajapolitiikka on aktiivista ja tavoitteellista varmistaen kaupungin kannalta parhaat mahdolliset ratkaisut.

ASUKKAAT

Asukkaamme viihtyvät turvallisessa kaupungissamme. Tarjoamme osallistumisen, yhteistyön ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Tuemme asukkaittemme kansalaistoimintaa.

YRITYKSET JA YHTEISÖT

Teemme yhteistyötä yhdistysten, järjestöjen, säätiöiden ja osuuskuntien kanssa esimerkiksi palvelujen tuottamisessa. Kuuntelemme yrityksiamme ja teemme systemaattista yhteistyötä hyvän yrittämisen mahdollisuuksien parantamiseksi. Olemme tunnettuja yrittäjäystävällisyydestä ja uusille yrityksille kiinnostava paikka.

HENKILÖSTÖ

Tutkimme, tuotamme tietoa ja opimme yhdessä. Tuemme ja mahdollistamme yhteistyötä eri sektoreiden ja sidosryhmien välillä.

 ORIMATTILA

ÄLYKKÄÄT JA TARVETTA VASTAAVAT PALVELUT

Luomme hyvinvointia vastuullisilla, kustannustehokkailla ja laadukkailla palveluilla. Huomioimme palvelujen suunnittelussa olemassa olevat ja tulevat tarpeet. Sidosryhmiemme kanssa yhdessä suunnitellut palvelut ovat selkeästi kuvattuja ja viestittyjä sekä saavutettavissa. Hyödynnämme kehittämisessä ja palveluissa teknologiaa yksilölliset tarpeet huomioiden. Kehitämme palveluitamme ennakkoivasti kerätyn datan, palautteen, ideoiden ja kokeilujen avulla.

ASUKKAAT

Asukkaamme saavat toimivia ja tarvetta vastaavia palveluja. Kaupunkimme tarjoaa verrattain monipuolisia kulttuuri- ja liikuntapalveluita. Lasten ja nuorten kanssa yhdessä kokeilemalla tuotetut lähiliikuntapalvelukonseptit ovat innostavia ja lisäävät lasten ja nuorten liikuntaa ja hyvinvointia.

YRITYKSET JA YHTEISÖT

Sidosryhmämme tukevat palvelujen tuottamista omalla toiminnallaan. Yritykset osaavat hyödyntää kaupungin yrityksille tarjoamia palveluita.

HENKILÖSTÖ

Palvelemme asukkaitamme, yrityksiämme ja muita sidosryhmiämme yksilöllisesti, tasapuolisesti ja sydämellisesti.

 ORIMATTILA

HENKILÖSTÖ - ORIMATTILAN SYDÄN

Henkilöstömme on hyvinvoiva sekä sitoutunut kehittämiseen ja yhteisiin tavoitteisiin. Valmentava johtaminen mahdollistaa jokaisen työntekijän kasvun ja työssä onnistumisen. Osaamisen jatkuva kehittäminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Esihenkilöt varmistavat henkilöstömme osaamisen ja ennakoivat myös tulevan osaamistarpeen. Hyödynnämme älykkäitä ratkaisuja oppimisessa. Sisäiset uramahdollisuudet, työsuhte-edut, työn ja vapaa-ajan suhde sekä työergonomia vahvistavat henkilöstömme hyvinvointia ja sitoutumista. Palkkauksemme kannustaa tuloksellisuuteen.

Tarjoamme henkilöstöllemme merkityksellistä työtä ja hyvinvoivan työyhteisön. Henkilöstömme viestii kuntatyöstä myönteisesti. Myönteinen työnantajakuvamme edistää sitoutumista ja rekrytointia. Työntekijäkokemus perustuu tutkitusti hyvään työilmapiiriin, toimiviin rakenteisiin ja johtamiseen.

Selkeä ja laadukas viestintä on meille tapa tehdä työtä ja osa vuorovaikutusta. Viestintämme on suunnitelmallista, ennakoivaa ja osa jokaisen työtä. Sisällöltään laadukas ja oikea-aikainen viestintämme ennaltaehkäisee ongelmia ja edistää parempia ratkaisuja.

ASUKKAAT, YRITYKSET JA YHTEISÖT

Henkilöstömme hahmottaa ja ymmärtää ihmislähtöisen palvelun tuottamisen merkityksen omassa työssään ja kaupungin menestykselle. Henkilöstöllämme on osaamista yhteisöllisyyttä ja yhteistä tekemistä edistävien lähestymistapojen, työmenetelmien ja työkalujen käyttämiseen.

HENKILÖSTÖ

Olemme hyviä työkavereita toisillemme. Luomme hyvää yhteishenkeä ja kohtaamme toisemme ihmisinä erilaisuutta arvostaen. Kiitämme, tuemme, kannustamme ja innostamme toisiaamme.

Strategian toteuttaminen ja seuranta

Kaupungin strategia sisältää kolme strategista tavoitetta, jotka ovat luonteeltaan yli valtuustokauden ulottuvia sekä useamman toimialan vastuulla olevia. Strategiset tavoitteet ovat Elämän ja yrittämisen yhteistyöalusta; Älykkäät ja tarvetta vastaavat palvelut sekä Henkilöstö – Orimattilan sydän. Kaupunginvaltuusto seuraa strategisten tavoitteiden toteutumista osavuositarkastusten ja tilinpäätösten yhteydessä. Seurannan raportoinnista vastaa kaupunginhallitus yhdessä kaupunginjohtajan kanssa. Tarkastuslautakunta arvioi strategisten tavoitteiden toteutumista arviointikertomuksessaan.

Strategiset tavoitteet toteutuvat kaupunkitasoisten taktisten tavoitteiden kautta. Taktiset tavoitteet ovat johdettu strategisista tavoitteista siten, että kaikki taktiset tavoitteet tukevat strategisia tavoitteita. Valiokunnat ja kaupunginhallitus seuraavat taktisten tavoitteiden toteutumista osavuositarkastusten yhteydessä ja kaupungin johtoryhmä useamman kerran vuodessa. Seurannan raportoinnista vastaa valiokunnat yhdessä kaupungin johtoryhmän ja toimialajohtajan kanssa.

Taktiset tavoitteet toteutuvat toimialojen operatiivisten tavoitteiden kautta, jotka ovat luonteeltaan maksimissaan talousarviovuoden kestoisia ja voivat koskea koko toimialaa tai yhtä palvelualueita. Toimialojen operatiivista tavoitteista päättävät valiokunnat. Toimialojen johtoryhmät ja valiokunnat seuraavat operatiivisten tavoitteiden toteutumista valiokuntien kokouksissa. Seurannan raportoinnista vastaa palvelualuejohtaja yhdessä toimialajohtajan kanssa.

Taktisina tavoitteina vuodelle 2026 ovat:

- Parannamme palveluiden laatua ja vaikuttavuutta todennettavasti asiakkaan kokemana vuonna 2026
- Kiihdytämme investointeja, työpaikkoja ja tonttimyyntiä hyödyntämällä sijaintietua ja vauhdittamalla kaavoitusta sekä kehittämällä Tuuliharjaa, Pennalaa, Arolaa ja Hennaa
- Yksi Orimattila – sujuva ja aito yhteistyö 2026

Parannamme palveluiden laatua ja vaikuttavuutta todennettavasti asiakkaan kokemana vuonna 2026

Tavoite varmistaa, että kehitämme palveluja asiakasnäytön perusteella laadukkaammin, kustannustehokkaammin ja tasapuolisemmin. Keräämme kyselydataa asukkaiden tyytyväisyydestä kaupungin tarjoamiin palveluihin sekä palvelujen käyttäjien kokemuksista palveluista. Kyselydata ohjaa korjaavat toimet ja resurssit sinne, missä vaikutus on suurin. Näin vahvistamme elinvoimaa ja luottamusta.

Kiihdytämme investointeja, työpaikkoja ja tonttimyyntiä hyödyntämällä sijaintietua ja vauhdittamalla kaavoitusta sekä kehittämällä Tuuliharjaa, Pennalaa, Arolaa ja Hennaa

Tavoite varmistaa, että Orimattila kääntää sijaintietunsa (Lahden ja pääkaupunkiseudun välillä) konkreettiseksi yritysvetovoimaksi: Mahdollisimman sujuva kaavoitus ja luvitus, aktiivinen sijoittujahankinta sekä määrätietoinen tonttimyynti. Orimattila valitaan uudelleen Päijät-Hämeen yritysmyönteisimmäksi kunnaksi.

Yksi Orimattila – sujuva ja aito yhteistyö 2026

Toimimme yhtenä organisaationa ja parannamme toimialojen välistä yhteistyötä. Kehitämme toimintaa yritysmyönteisesti. Yhteiset mittarit, yhteiset projektit ja yhteinen viestintä. Tämä on edellytys kahden muun taktisen tavoitteen onnistumiselle ja toteuttaa henkilöstöä koskevaa strategiaa. Yhteistyöllä edistämme asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä ja mielikuvaa kotikaupungista.

4. Taloudelliset lähtökohdat

Kansantalouden tilanne

Talouden suhdannekehitys

Valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaiseman syksyn 2025 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talous ei ole alkuvuonna 2025 lähtenyt merkittävään kasvuun. Talouden toipuminen on hidasta, mutta merkkejä kasvusta on olemassa. Toisaalta epävarmuudet talouden näkymistä heikentävät kasvuodotuksia. Bruttokansantuotteen odotetaan kasvavan 1,0 prosenttia vuonna 2025, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja vuonna 2027 kasvun odotetaan olevan 1,7 prosenttia.

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä kasvusta on olemassa. Inflaatio on pysynyt alhaisena ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että Suomen vientimarkkinoilla. Toisaalta talouden epävarmuus on hillinnyt kotimaista kulutusta. Energiasiirtymän ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät jatkossa investointeja Suomessa. Energiasiirtymään ja uuden teknologian käyttöönottoon liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysmäisen paljon ja niitä on alettu toteuttamaan vuonna 2025. Asuntorakentamisessa näkymät eivät ole vahvat, sillä asuntomarkkinat eivät ole toipuneet normaalitasolle.

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Volyymin muutos, %					
Bruttokansantuote markkinahintaan	-0,9	0,4	1,0	1,4	1,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	-6,7	-1,0	2,5	1,9	3,0
Kokonaistarjonta	-2,8	0,0	1,5	1,6	2,1
Tavaroiden ja palvelujen vienti	-0,4	1,7	1,0	1,6	2,9
Kulutus	1,2	0,3	0,4	0,9	1,2
yksityinen	0,0	-0,4	0,8	1,8	1,8
julkinen	3,9	1,7	-0,3	-1,0	-0,1
Investoinnit	-7,4	-5,0	6,0	3,9	3,7
yksityiset	-8,3	-7,7	4,2	3,9	4,8
julkiset	-3,1	7,7	13,4	4,2	-0,3
Kokonaiskysyntä	-2,8	0,3	1,5	1,6	2,1
kotimainen kysyntä	-3,9	-0,3	1,7	1,6	1,8

Lähde: VM

Maailmantalouden ennustetaan kasvavan 2,9 prosenttia vuonna 2025 ja 3,0 prosenttia vuonna 2026. Yhdysvaltojen asettamat tullit haittaavat maailman tavarakauppaa ja aiheuttavat kustannusten nousua yrityksille ja hintojen nousua kuluttajille. Myös geopoliittiset jännitteet heijastuvat maailmantalouteen. Euroalueella kasvu on kiihtynyt alkuvuonna 2025 reaalitylojen kasvaessa ja yksityisen kulutuksen elvyttyä. Euroalueen kasvuun vaikuttavat positiivisesti myös EU-maiden merkittävät infrastruktuuri- ja puolustusinvestoinnit, toisaalta vahva euro ja Yhdysvaltojen asettamat tullit heikentävät vientiä Yhdysvaltoihin. Euroalueen talouden odotetaan kasvavan 1,1 prosenttia vuonna 2025 ja 1,3 prosenttia vuonna 2026. Yhdysvalloissa kasvun odotetaan olevan 1,8 prosenttia vuonna 2025 ja hieman hiipuvan 1,6 prosenttiin vuonna 2026 kun yksityinen kulutus heikkenee Yhdysvalloissa. Luottamus Yhdysvaltoihin ja erityisesti dollariin reservivaluuttana on heikentynyt tämän vuoden aikana, mikä osaltaan näkyy kasvuennusteissa. Kiinassa valtion tavoitteena on kasvattaa kotimaista kulutusta, kun Kiinan investointeihin

perustuvan talousmallin rajat ovat tulleet vastaan. Yhdysvaltojen asettamat tullit näkyvät Kiinan viennissä, mutta Kiinan vienti muualle Aasiaan ja Eurooppaan vetää hyvin. Kiinan talouden ennustetaan kasvavan 4,3 prosenttia vuonna 2025 ja 4,2 prosenttia vuonna 2026.

Suomen ulkomaankaupan näkymät ovat vuoden 2025 aikana vahvistuneet, mutta viennin kasvu on ollut maltillista. Tuonti on kasvanut vientiä reilummin, johtuen Suomeen tehtävistä datakeskusten investoinneista ja valtion puolustushankinnoista. Viennin odotetaan kasvavan 1,0 prosenttia vuonna 2025, mutta toisaalta tuonnin kasvun odotetaan olevan 2,5 prosenttia. Viennin ja tuonnin vaihtotaseen odotetaan olevan lievästi negatiivinen vuoden 2025 osalta. Vuonna 2026 odotetaan viennin kasvavan 1,6 prosenttia ja tuonnin 1,9 prosenttia.

Suomessa inflaatio on pysynyt alhaisena vuonna 2025, vaikka eri mittarit antavat inflaatiosta erilaista kuvaa. Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos on lähellä nollaa, mutta toisaalta yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi näyttää 1,8 prosentin vuosimuutosta. Ero selittyy asuntolainojen ja kulutusluottojen koroilla, joita ei sisällytetä yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin. Korot ovat alentuneet vuodentakaisesta, samoin kuin energian hinta. Elintarvikkeiden ja palvelujen hinnat ovat nousseet, osittain johtuen veronkorotuksista. Vaikka kuluttajahintaindeksin vuosimuutos on lähellä nollaa, kuluttajien oma käsitys inflaatiosta on korkeampi, mikä hillitsee kysynnän kasvua. Myös heikko työllisyystilanne hillitsee kuluttamista. Kuluttajat näkevät Suomen talouden tilanteen ja työttömyyden uhan melko synkkänä, mutta näkymät oman talouden tilanteesta 12 kk kuluttua ovat nousseet jo keskimääräiselle tasolle. Vuodelle 2026 kuluttajahintaindeksin mukaisen inflaation odotetaan olevan 1,4 prosenttia.

Suomessa palkkojen nousuvauhti on hidastunut aiemmista vuosista, mutta alkuvuonna 2025 palkkojen nousu on ollut alle 3 prosenttia. Reaaliensioiden nousu on ollut reippaampaa, koska nimellispalkkojen nousuvauhti on ollut inflaatiota suurempi. Alkuvuoden 2025 osalta reaalipalkkojen nousu on ollut 2,4 prosenttia. Koko Suomen tasolla palkkasumma ei vuonna 2025 kasva näin paljoa, koska työllisyys on heikentynyt. Alkuvuonna 2025 työllisten määrä Suomessa on supistunut ja työttömien määrä lisääntynyt. Yritysten työllistämisaikomukset eivät ole laajasti kohentuneet ja avoimien työpaikkojen määrä on supistunut pois lukien teollisuus. Vuonna 2026 työehtosopimusten perusteella nimellisansiot tulevat nousemaan 3,6 prosenttia koko Suomen tasolla. Vuonna 2027 arvioidaan reaalipalkkojen palautuvan vuoden 2021 tasolle.

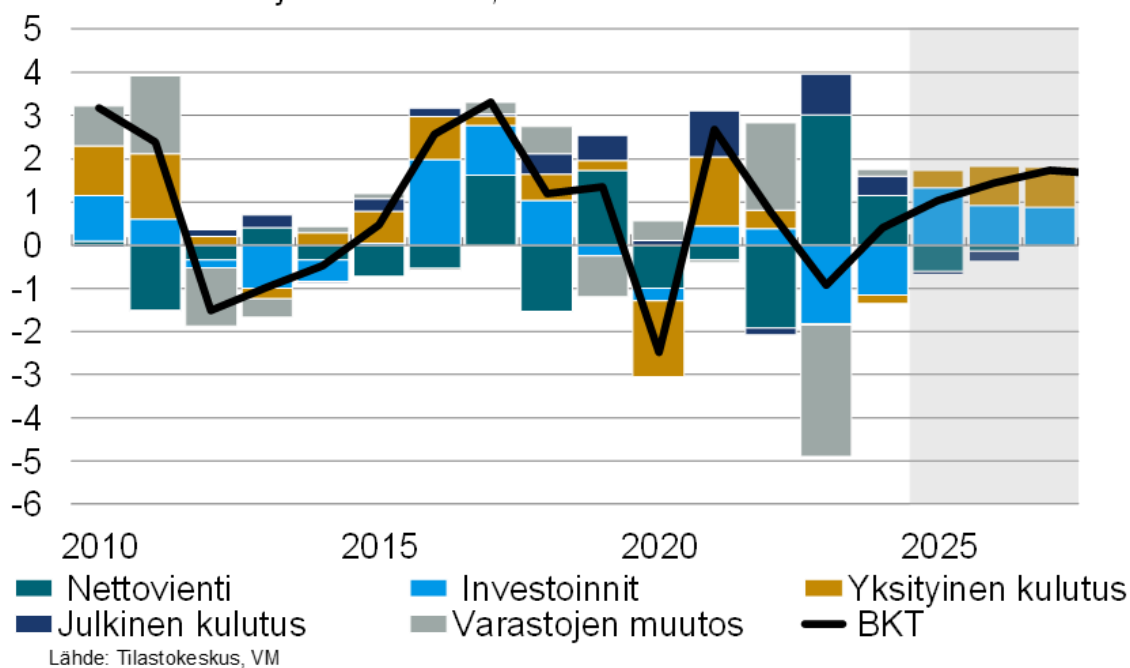
	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307
Bruttokansantuotteen hinta, muutos, %	3,5	0,7	2,0	2,2	2,4
Palvelut, volyymin muutos, %	0,6	0,0	0,3	0,9	1,4
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	1,6	3,9	2,6	1,8	1,6
Työn tuottavuus, muutos, %	-0,3	1,2	1,8	0,7	0,4
Työlliset, muutos, %	0,3	-1,0	-0,3	0,8	1,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	77,9	76,7	76,2	76,5	77,3
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-2,2	-0,1	-1,0	-1,0	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,8	0,0	-0,3	-0,4	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0

Lähde: VM

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Suhteessa BKT:hen, %					
Julkisyhteisöjen menot	55,9	57,8	57,4	56,6	55,7
Veroaste	42,7	42,2	42,3	42,4	41,9
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-2,9	-4,5	-4,3	-3,6	-3,4
Valtionhallinnon nettoluotonanto	-3,3	-3,7	-4,2	-4,0	-3,7
Julkisyhteisöjen velka	77,1	82,1	86,9	88,5	88,6
Valtionvelka	57,2	61,4	65,7	67,1	67,7

Lähde: VM

Suomen BKT ja kysyntäerät vuosimuutos ja kontribuutio, %

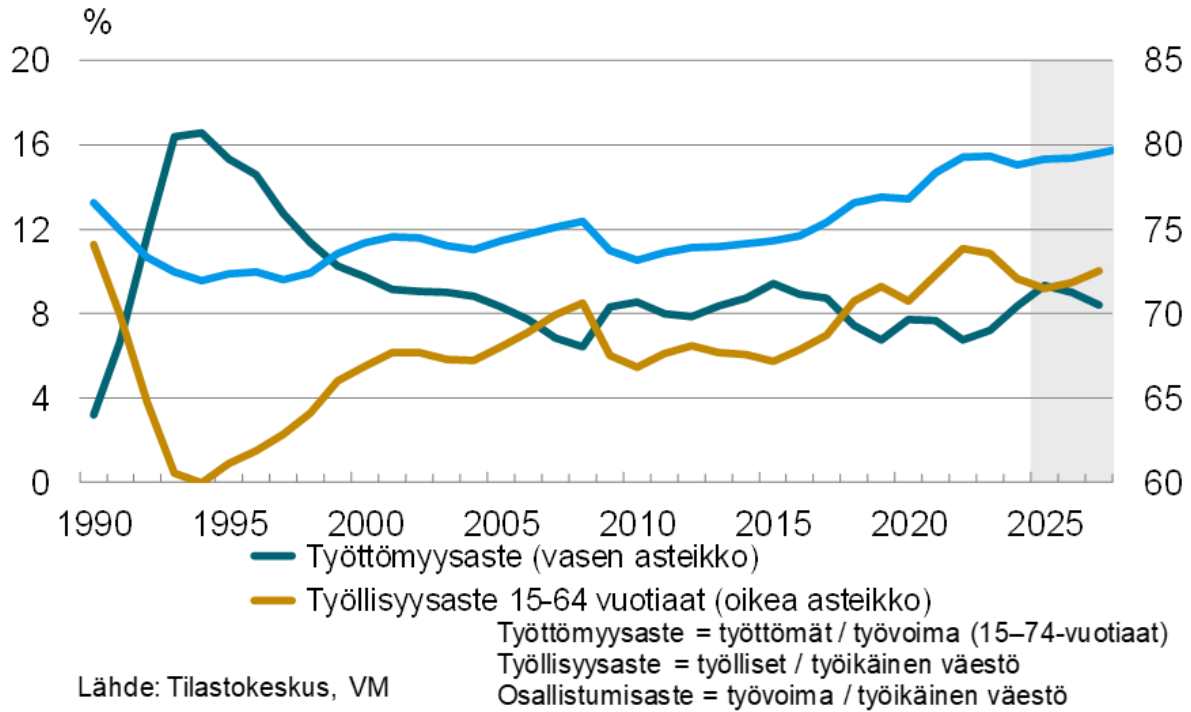
Työllisyys ja työttömyys

Valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaiseman syksyn 2025 taloudellisen katsauksen mukaan työmarkkinoiden odotetun käänne on siirtynyt vuoteen 2026. Alkuvuonna 2025 työllisten lukumäärä supistui 0,7 prosenttia ja työttömien lukumäärä lisääntyi 13,1 prosenttia. Runsaimmin työllisyys on viime vuodesta vähentynyt alkutuotannossa ja julkisen hallinnon palvelualoilla. Lisäksi työllisyysasteen trendi on laskenut vuodenvaihteesta. Toisaalta työllisten lukumäärä on lisääntynyt merkittävästi rakentamisen alalla sekä rahoitus- ja vakuutuspalveluissa. Työttömien lukumäärä on lisääntynyt enemmän kuin työllisten lukumäärä vähentynyt, joten työvoimaa on työmarkkinoilla runsaasti.

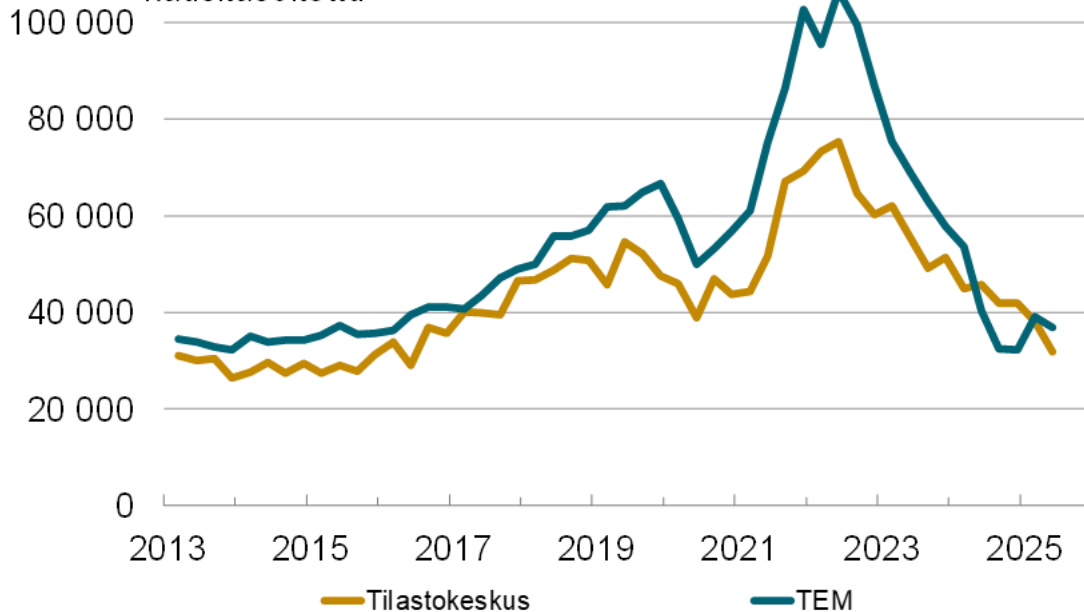
Vaimea talouskasvu ei lisää juurikaan työvoiman kysyntää. Yritysten työllistämisaikomukset ovat pysyneet matalalla. Avoimien työpaikkojen määrä on vuonna 2025 supistunut suurilla päätoimialoilla teollisuutta lukuun ottamatta. Teollisuuden uusien tilausten arvo on lisääntynyt alkuvuonna laaja-alaisesti, joten teollisuuden työvoiman kysyntä näyttää muita toimialoja vähemmän negatiiviselta. Vuosina 2026–2027 talous kasvaa nopeammin, ja työllisyys lisääntyy vuosittain keskimäärin runsaan prosentin. Työllisyysasteen odotetaan nousevan vuonna 2027 noin 72,5 prosenttiin, jääden silti selvästi

vuoden 2022 lähes 74 prosentin huipputasoa matalammaksi. Työllisyyttä edistää myös työikäisen väestön kasvu, joka johtuu erityisesti maahanmuutosta: 15-64-vuotiaita arvioidaan olevan vuonna 2027 noin 40 000 enemmän kuin vuonna 2024.

Työllisyys ja työttömyys

Avoimet työpaikat

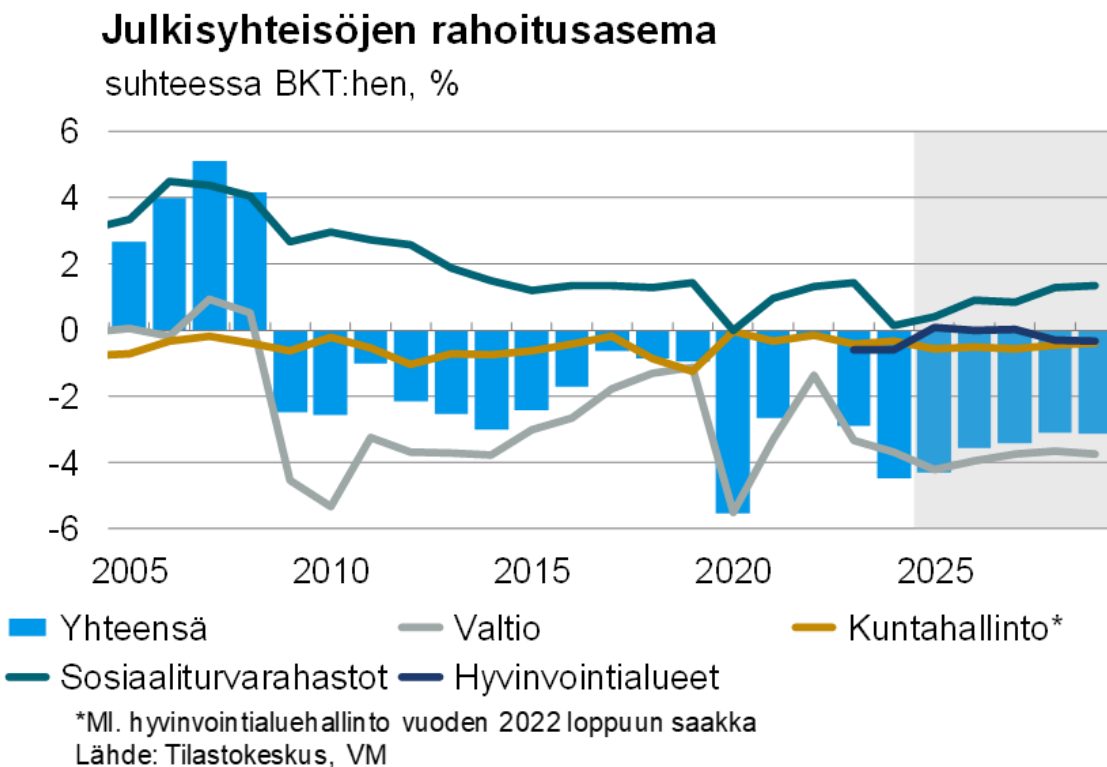
Julkisyhteisöjen rahoitusasema

Valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaiseman syksyn 2025 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen julkisen talouden alijäämä on heikko. Alijäämä vuonna 2024 oli 4,5 prosenttia, mutta päätetyt sopeutustoimet hieman parantavat alijäämän tasoa 4,3 prosenttiin vuonna 2025. Vuonna 2026 julkisten menojen kasvu on edelleen vaimeata, mutta verokertymä kasvaa talouden toipuessa veronalennuksista huolimatta. Vuoteen 2026 kohdistuu aiemmin päätettyjä sopeutustoimia sekä syksyllä päätettyjä uusia toimia, jotka hidastavat menojen kasvua. Vuoden 2026 alijäämää parantaa myös työttömyysvakuutusmaksun korotus. Julkisen talouden alijäämä kohenee 3,6 prosenttiin ja velkaantuminen hidastuu.

Valtionhallinto on julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin. Sektorin alijäämä heikkenee vuonna 2025 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja paranee, kunnes puolustusmenojen kasvu heikentää rahoitusasemaa. Valtionhallinnon alijäämää parantaa hallituksen tekemät sopeutustoimet, mutta puolustus- ja korkomenojen kasvu taas vaikuttaa sitä heikentävästi.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee vuoden 2025 aikana, mikä aiheutuu mm. kulutusmenojen ja investointien kasvusta, vaimeasta verotulojen kehityksestä ja valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista. Vaikka kuntien verotulojen kasvu kiihtyy voimakkaasti vuonna 2026, kuntahallinnon alijäämä pienenee vain hieman ja on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, sillä sopimuskorotukset kiihdyttävät kustannusten nousua ja hallituksen valtionapuleikkaukset hidastavat kuntahallinnon tulojen kasvua. Kun määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät, kuntahallinnon alijäämät supistuvat hieman ennustejakson lopulla.

Hyvinvointialueet onnistuivat vakauttamaan taloutensa vuonna 2024, mutta eivät vielä parantamaan alijäämäistä rahoitusasemaansa. Vuonna 2025 rahoitusasema saadaan tasapainoon valtionrahoituksen kasvun sekä sopeutustoimien avulla. Sopeutuspaineet alueilla kuitenkin jatkuvat, sillä niiden pitäisi vielä pystyä kattamaan aiempien vuosien taseisiin kertyneet alijäämänsä. Vuosina 2026-2027 alueiden rahoitusasema pysyy lähellä tasapainoa, ja menojen kasvu on noin 3,6 prosenttia vuosittain.

Kuntatalouden kehitys vuosina 2026–2029

Valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaiseman syksyn 2025 taloudellisen katsauksen mukaan kuntahallinnon rahoitusaseman alijäämän olleen vuonna 2024 noin 0,9 miljardia euroa alijäämäinen, mikä on parantunut noin 0,4 miljardilla eurolla edellisvuodesta, ja alijäämän suhde bruttokansantuotteeseen on 0,3 prosenttia. Valtionosuudet vähenivät muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon alijäämäisyyden ennustetaan heikkenevän vuoden 2025 osalta 0,6 prosentin tasolle bruttokansantuotteesta ja pysyvän tällä tasolla vuodet 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset.

Hintojen kasvun lisäksi myös kuntahallinnon kulutusmenojen volyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja ovat vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella kasvussa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousu ja erityisen tuen tarpeen kasvu viime vuosina lisäävät kuntien menoja.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvoivat vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvu jäi kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehtiin samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdentamien vähennysten vuoksi. Kun valtionosuuksiin jo aiemmin kohdennetut määräaikaisten leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin.

Valtiovarainministeriön 22.9.2025 julkaiseman Kuntatalousohjelman vuodelle 2026 mukaan valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,9 mrd. euroa vuonna 2026, ja valtionavut kasvavat noin 3 prosenttia vuodesta 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,9 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa. Valtion talousarvioesitys 2026 sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joiden nettovaikutus kuntatalouteen vaihtelee. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitakin kuntien tehtäviä ja velvoitteita edelleen poistetaan. Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Sopeutustoimina vuonna 2026 peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetaan 75 milj. euron vähennys ja valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennetään yksi prosenttiyksikkö.

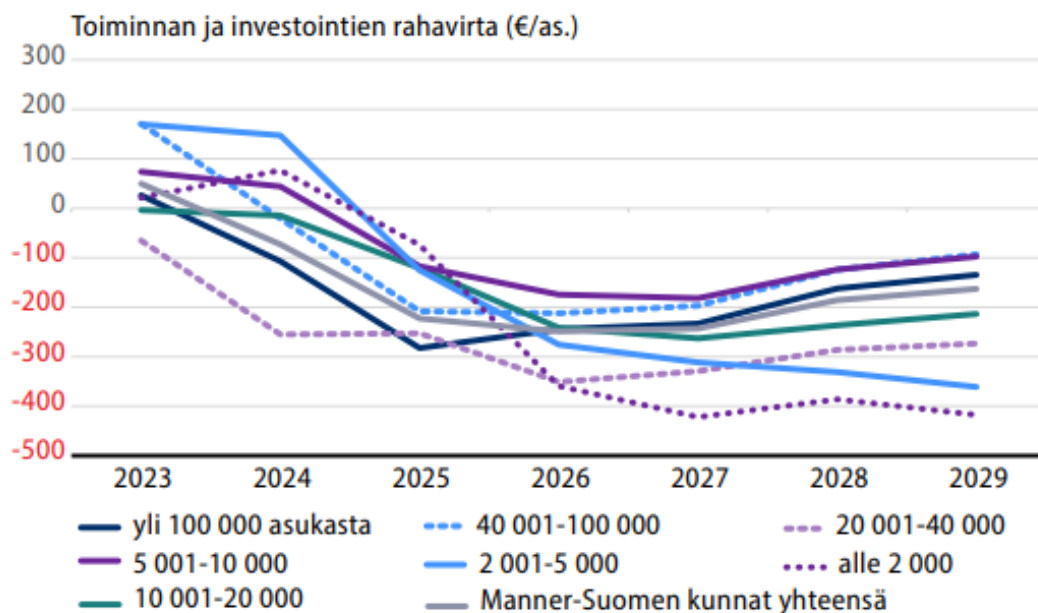
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattavat oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistus ja perusopetuksen kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen. Valtionosuutta vähentävät tehtävien ja velvoitteiden vähennyksenä kuntien työllistämismenot kumoaminen 57 vuotta täyttäneiden työttömien työnhakijoiden osalta sekä esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjojen vähentäminen ja työttömyysturvaan liittyvän muistutusvelvoitteen kumoaminen. Valtionosuuden tasossa huomioidaan vuodesta 2026 alkaen myös hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä 75 milj. euron pysyvä valtionosuuden vähennys. Vuonna 2026 peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on 3,5 prosenttia, mutta hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027.

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus korvataan kunnille. Vuodesta 2020 lähtien korvaukset on maksettu kunnille peruspalvelujen valtionosuuden yhteydessä. Verotulomenetysten korvauksiin varataan vuoden 2026 talousarviossa yhteensä 534 milj. euroa, missä vähennystä vuoteen 2025 on 6,5 milj. euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuonna 2026 noin 1,3 mrd. euroa. Hallinnonalan valtionavustuksista kunnille kohdistuu arviolta 191 milj. euroa. Valmistavan opetuksen lisäopetukseen kohdennetaan lisäresursseja. Toisaalta aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionrahoitusta vähennetään vuodesta 2026 alkaen, mikä tosin kompensoidaan kunnille korottamalla aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksurajoja.

Kuntatalousohjelman arvion mukaan laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakoryhmissä vuosina 2026–2027, mutta maltillistuu vuoteen 2029 mentäessä. Pienemmissä kuntakoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa yksittäisinä vuosina merkittävästi. Suurimissa kaupungeissa laskennallinen korotuspaine pysyy maltillisena ja pienenee tarkastelukauden loppua kohden. Laskennallisen korotuspaineen kehitys näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakoryhmissä. Talouden epätasapainon arvioidaan kasvavan lähivuosien aikana mm. väestörakenteen muutosten, yleisen talous- ja työllisyyskehityksen sekä suurten kaupunkien kasvavien investointi- ja menopaineiden vuoksi. Mikäli epätasapainoa ei saada sopeutettua, yhdistettynä monien kuntien näkökulmasta heikentyvään väestöennusteeseen, on kuntataloudessa odotettavissa merkittäviä haasteita ja kunnallisveroprosentit eriytyvät. Suurten kaupunkien ja niiden ympäryskuntien investointitarpeiden kartoituksessa tuleekin jatkossa kiinnittää huomiota investointien ajoitukseen ja tarpeellisuuteen. Alenevan syntyvyyden myötä sivistystoimen palvelutarve on helposti ennustettavaa ja päätöksiä tulisi tehdä etupainotteisesti. Laskevat oppilasmäärät eivät lyhyellä aikavälillä helpota kuntien kustannuspainetta sivistys- ja opetustoimessa, sillä ne näkyvät varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstö-, ruokailu- ja kuljetuskustannuksissa vasta pitkällä aikavälillä.

Kuntatalousohjelmassa talouden sopeutuspainetta arvioidaan ohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Aikaisempina vuosina toiminnan ja investointien rahavirta on ollut positiivinen tai lähellä tasapainoa lähes kaikissa kuntakoryhmissä. Kuntien tilinpäätöstietojen mukaan vuoden 2024 tilanne heikkenee edellisestä vuodesta lähes kaikissa kuntakoryhmissä. Tarkastelukauden aikana toiminnan ja investointien rahavirta laskee koko maan tasolla ja kuntakoryhmittäin tarkasteltuna kaikissa negatiiviseksi. Kauden lopulla vuonna 2029 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan negatiivinen kaikissa kuntakoryhmissä, koko maan tasolla noin -163 euroa asukasta kohden. Koko tarkastelujakson ajan kuntakoryhmien välillä on merkittäviä eroja, mutta myös kuntaryhmien sisällä esiintyy hajontaa. Vuonna 2025 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikentyvän lähes kaikissa kuntakoryhmissä. Heikkenemistä selittää erityisesti sote-siirtolaskelman jälkikäteistarkistuksen myötä tehtävät valtionosuuden määräaikaiset vähennykset vuosina 2025–2027.

Lähde: VM

Kuntatalousohjelmassa kuntatalouden sopeutuspainetta arvioidaan myös laskennallisen kunnallisveroprosentin korotuspaineen avulla. Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat painelaskelman perusteella vuosiin 2026 ja 2027 ja koskevat kaikkia kuntakokoryhmiä. Vuoden 2023 valtionosuuden takaisinperintä ja sote-uudistukseen liittyvät valtionosuuden vähennykset heikentävät osaltaan tarkastelukauden kehitystä. Vuonna 2028 sote-uudistuksen määräaikaisten vähennykset ja hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen poistuvat, mikä parantaa tilannetta tarkastelukauden lopussa. Koko maan tasolla tarkasteltuna laskennallinen paine veroprosentin korotukseen kasvaa selvästi tarkastelukauden aikana. Kuntakokoryhmien välillä ja ryhmien sisällä on kuitenkin suuria eroja. Joissakin kuntakokoryhmissä ja yksittäisissä kunnissa voi tarkastelukaudella olla jopa laskennallista veroprosentin alentamismahdollisuutta.

Laskennallinen paine veroprosentin korotukseen (%-yks.)	2025	2026	2027	2028	2029
yli 100 000 asukasta	1,1	0,9	0,8	0,5	0,4
40 001 – 100 000	0,9	0,8	0,7	0,4	0,3
20 001 – 40 000	1,1	1,4	1,4	1,2	1,1
10 001 – 20 000	0,6	1,2	1,2	1,0	0,9
5 001 – 10 000	0,6	0,9	0,9	0,6	0,5
2 001 – 5 000	0,6	1,3	1,5	1,5	1,5
alle 2 000	0,3	1,6	1,7	1,5	1,6
Manner-Suomen kunnat yhteensä	0,9	1,0	0,9	0,7	0,6

Lähde: VM

Päijät-Hämeen näkymä

Työ- ja elinkeinoministeriö on julkaissut yhdessä ELY-keskusten kanssa julkaisun Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2025. Julkaisussa on muodostettu alueiden nykytilasta ja lähiajan näkymistä.

Päijät-Hämeessä työllistäviä toimialoja ovat erityisesti rakentamisen ja teollisuuden toimialat. Talonrakentaminen ja erikoistunut rakennustoiminta sekä sahatavaran, metallituotteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistus työllistävät alueella tuhansia henkilöitä. Maakunnassa toimii myös useita elinvoimaisia toimialakeskittymiä. Toimialakeskittymien kannalta on olennaista, että alueella toimivat elinvoimainen LUT-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu. Päijät-Hämeessä tavoitellaankin yritysten TKI-investointien kaksinkertaistamista kahteensataan miljoonaan euroon vuoteen 2027 mennessä. Lahden seudulla on vahva perinne valmistavassa teollisuudessa, elintarviketeollisuudessa, muotoilussa ja ympäristövastuullisuudessa. Kestävä kehitys, ympäristöteknologian innovaatiot sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen ovat luomassa elinvoimaa ympäristöosaamisen keskittymälle.

Kevään 2025 pienten- ja keskisuurten yritysbarometrin mukaan päijäthämäläisten yritysten tunnelmat ovat apeat. Näkemykset yleisestä suhdannetilanteesta ovat Päijät-Hämeessä heikompia kuin koko maassa keskimäärin. Investointiaikeita kuvaava saldoluku on Päijät-Hämeessä selvästi koko maata heikempi. Investointiaikeitakin on, mutta enemmistö vastaajista on kaikilla päätoimialoilla investointeja vähentäviä yrityksiä. Vaikka alueen yritysten tunnelmat ovat odottelevat, seutukuntana Lahden alue on saanut tunnustusta elinkeinoelämän keskusliiton kuntarankingissa. Kuntaranking arvioi alueiden toimintaympäristöä yritysten näkökulmasta. Lahden seutukunta paransi jälleen sijoitustaan sijoittuen nyt viidenneksi. Myös Yrittäjien kuntabarometrissä Lahti sijoittui hyvin: yli sadantuhannen asukkaan kaupungeista Lahti oli toinen. Maakunnan tasolla Orimattila on arvioitu yrittäjäystävällisimmäksi kunnaksi.

Vaikka yritysten yleinen investointihalukkuus on maakunnassa alhaista, löytyy myös investoivia yrityksiä. Päijät-Hämeen elintarvikekeskittymän yksi mahdollistaja on erinomainen pohjavesi, minkä ympärille onkin syntynyt kansainvälistä liiketoimintaa niin Hollolassa, Lahdessa kuin Heinolassa. Myös sahateollisuudessa investoidaan niin Heinolassa kuin Kärkölässä. Datakeskuksia suunnitellaan niin Orimattilaan kuin Lahteen. Tuulivoimaa suunnitellaan muun muassa Sysmään, Padasjoelle kin littiin, aurinkovoimahankkeita on taasen suunnitteilla littiin, Hartolaan, Heinolaan ja Orimattilaan. Päijät-Hämeessä on vireillä muitakin hiilidioksidipäästöjä vähentäviä energiainvestointeja, esimerkiksi Nordic Ren-Gas sai merkittävän energiatuen valtiolta, kun yhtiön tarkoitus on alkaa tuottaa synteettistä metaania ja vetyä sekä kaukolämpöä hukkalämmöstä Lahdessa, sekä Heinolassa Stora Enson tehtaalla on suunnitteilla valmistaa biolietteestä uusiutuvaa biopolttoainetta.

Päijät-Hämeen osaavan työvoiman saatavuus vahvistuu, kun LUT-yliopisto aloittaa uuden rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutuksen Lahdessa 2027. Uusi koulutusala vastaa erityisesti kestävän rakentamisen energia- ja ympäristöhaasteisiin. Ensi vuosikymmenen puoliväliin mennessä on tavoitteena, että koulutusohjelmassa opiskelisi noin viisisataa opiskelijaa. Myös LAB-ammattikorkeakoulu on saanut uuden koulutusvastuun. LAB aloittaa laboratorioanalyttikkojen koulutuksen sekä Lahden, että Lappeenrannan yksiköissään. Yleisestä suhdanteesta johtuen työllisyyden kehittyminen on kuitenkin ollut heikkoa, työttömyys Päijät-Hämeessä on kasvanut. Vaikka työllisyyden näkymät juuri nyt ovat vaisut, valtion tuottaman työvoimabarometrin mukaan kohtaantohaasteet ja työvoimapula uhkaavat kasvun alkaessa usealla toimialalla. Työvoimabarometrin mukaan pulaa on sosiaali- ja terveyssektorin työntekijöistä, erityisopettajista, maansiirtokoneiden kuljettajista, elintarviketeollisuuden prosessityöntekijöistä ja kemianteollisuuden prosessinhoitajista.

11.9.2025 julkaistun Suomen yrittäjien, Finnveran sekä työ- ja elinkeinoministeriön Pk-yritysbarometrin Päijät-Hämeen alueraportin mukaan suhdanneodotuksissa näkyy nousua kevääseen verrattuna, vaikka koko maan tasoon verrattuna jäädäänkin jonkin verran matalampiin lukemiin. Yleisen suhdannenäkymän saldoluku Päijät-Hämeessä on 2, kun koko maan vastaava luku on 3. Päijät-Hämeessä ollaan koko maan tasoon verrattuna positiivisempia henkilökunnan määrän, liikevaihdon, kannattavuuden ja innovaatioiden kehityksen osalta. Henkilökunnan määrän, liikevaihdon ja kannattavuuden osalta yritysten näkemykset ovat myös kehittyneet Päijät-Hämeessä positiiviseen suuntaan alkuvuonna 2025 toteutettuun kyselyyn verrattuna.

Orimattilan toimintaympäristö

Orimattilan kaupungin talous vuonna 2026

Orimattilan kaupungilla oli vuoden 2024 tilinpäätöksessä taseessa edellisten tilikausien ylijäämää 11,3 milj. euroa. Vuoden 2023 joulukuussa käynnistettiin talouden tasapainottamisen toimenpiteiden valmistelu sekä koko kaupunkia ja henkilöstöä koskevan yhteistoimintaneuvottelut talouden sopeuttamiseksi. Keväällä 2024 kaupungin valtuusto hyväksyi toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi. Talouden tasapainottamistoimenpiteisiin kuului organisaatiouudistus, henkilöstön irtisanomisia, palveluverkon muutoksia toimipisteitä lakkauttamalla sekä kiinteistöstä luopumisia. Talouden tasapainottamisen toimenpiteiden täytäntöönpano alkoi valtuuston päätösten jälkeen. Talouden tasapainottamisen toimenpiteiden vaikutuksesta sekä verottajan joulukuussa 2024 tekemästä jako-osuuden muutoksesta tuloveroon ja yhteisöveroon vuosi 2024 oli ylijäämäinen. Vuoden 2025 talousarviota laadittaessa vuoden 2025 alijäämäksi arvioitiin -1,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 tilannetta on parantanut opetus- ja kulttuuriministeriön päätös valtionosuuksista, mikä oli parempi kuin ennakoitiin, mutta toisaalta verottajan muutos kuntien tuloveron ja yhteisöveron jako-osuuteen on heikentänyt verokertymää samoin kuin yleinen talouden matalasuhdanne. Vuoden 2025 alijäämäksi arvioidaan noin 0,8 miljoonaa euroa.

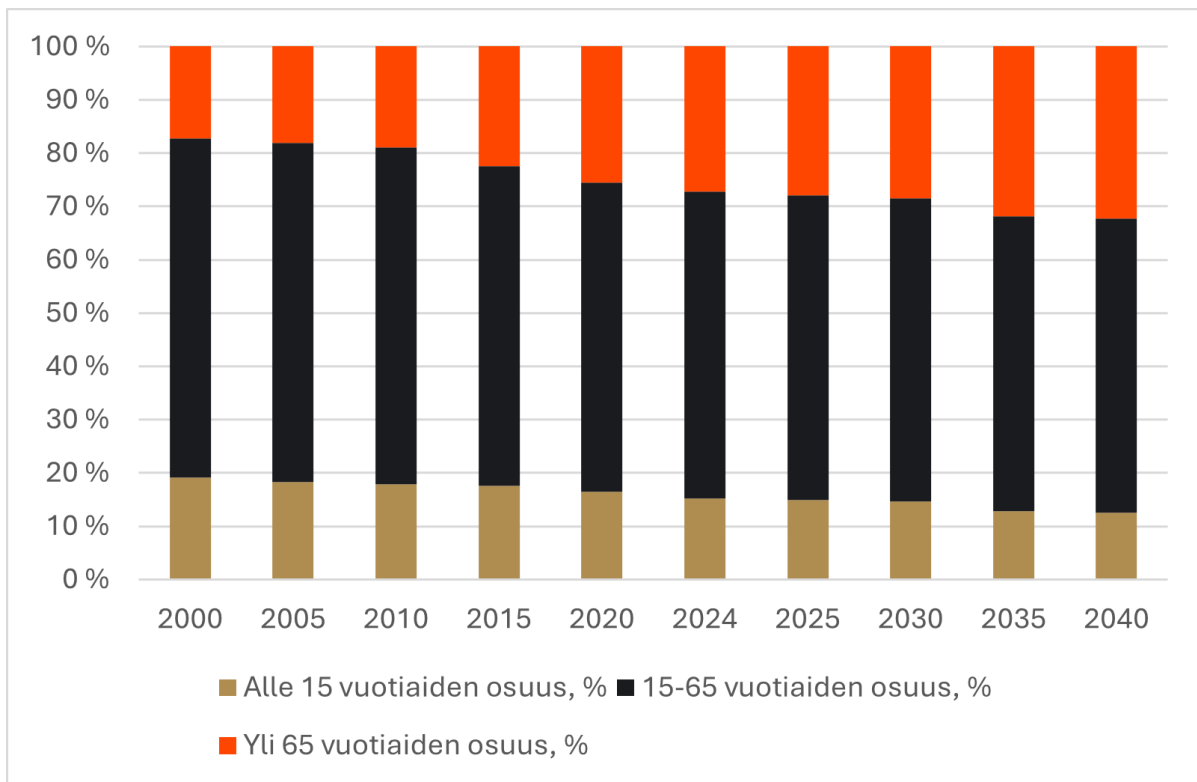
Vuodelle 2025 suunnitellut investoinnit ovat alittamassa alkuperäisen talousarvion, minkä johdosta uutta pitkäaikaista lainaa tullaan nostamaan vähemmän kuin mitä talousarviossa ennakoitu.

Väestö

Vuoden 2024 lopussa Orimattilassa oli 15 651 asukasta. Näistä alle 15-vuotiaita oli 15,3 %, 15–65-vuotiaita oli 57,5 % ja yli 65-vuotiaita oli 27,2 %. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Orimattilan väestömäärä tulee laskemaan alle 15 000 vuoden 2037 jälkeen ja väestö jatkaa ikääntymistä.

	2000	2005	2010	2015	2020	2024	2025	2026	2030	2035	2040
							ennuste	ennuste	ennuste	ennuste	ennuste
Yhteensä	15 629	16 154	16 309	16 326	15 882	15 651	15 544	15 480	15 243	15 029	14 939
0 - 14	2 983	2 958	2 925	2 876	2 612	2 389	2 318	2 262	2 035	1 920	1 872
15 - 64	9 948	10 273	10 307	9 784	9 208	9 005	8 881	8 817	8 572	8 320	8 241
65 -	2 698	2 923	3 077	3 666	4 062	4 257	4 345	4 401	4 636	4 789	4 826

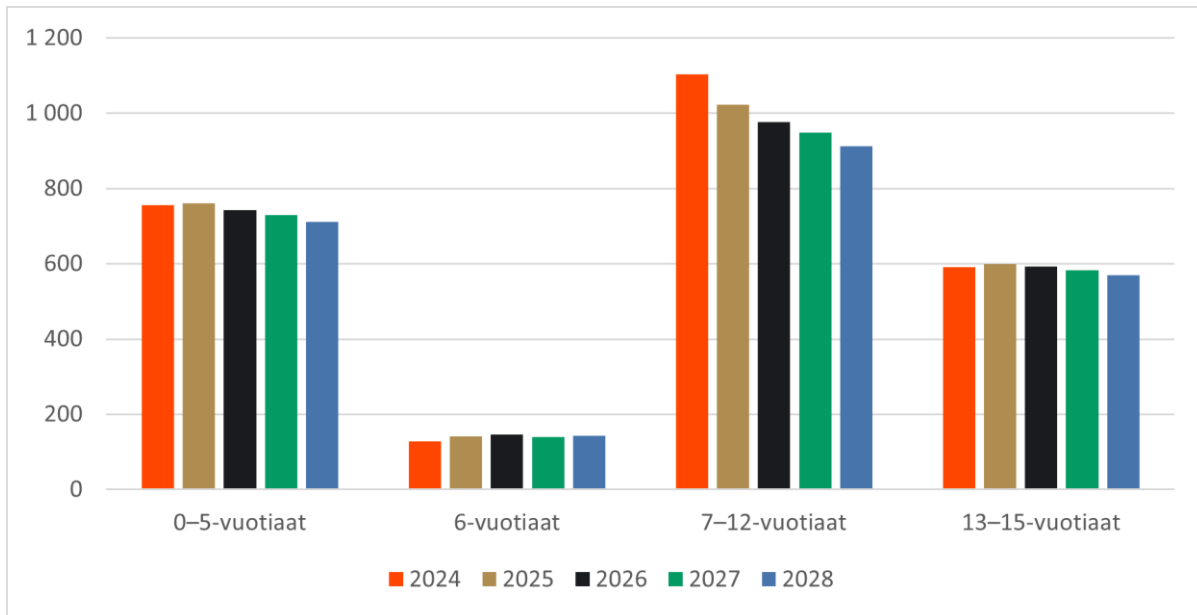
Seuraava kuva näyttää Orimattilan ikärakenteen kehityksen vuodesta 2000 alkaen sisältäen Tilastokeskuksen ennusteen vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on lähtenyt laskuun viime vuosina, ja ennusteen mukaan osuus pienenee entisestään. Yli 65-vuotiaiden osuus on lähtenyt kasvuun vuodesta 2010, ja ennuste osoittaa väestön ikääntymisen.

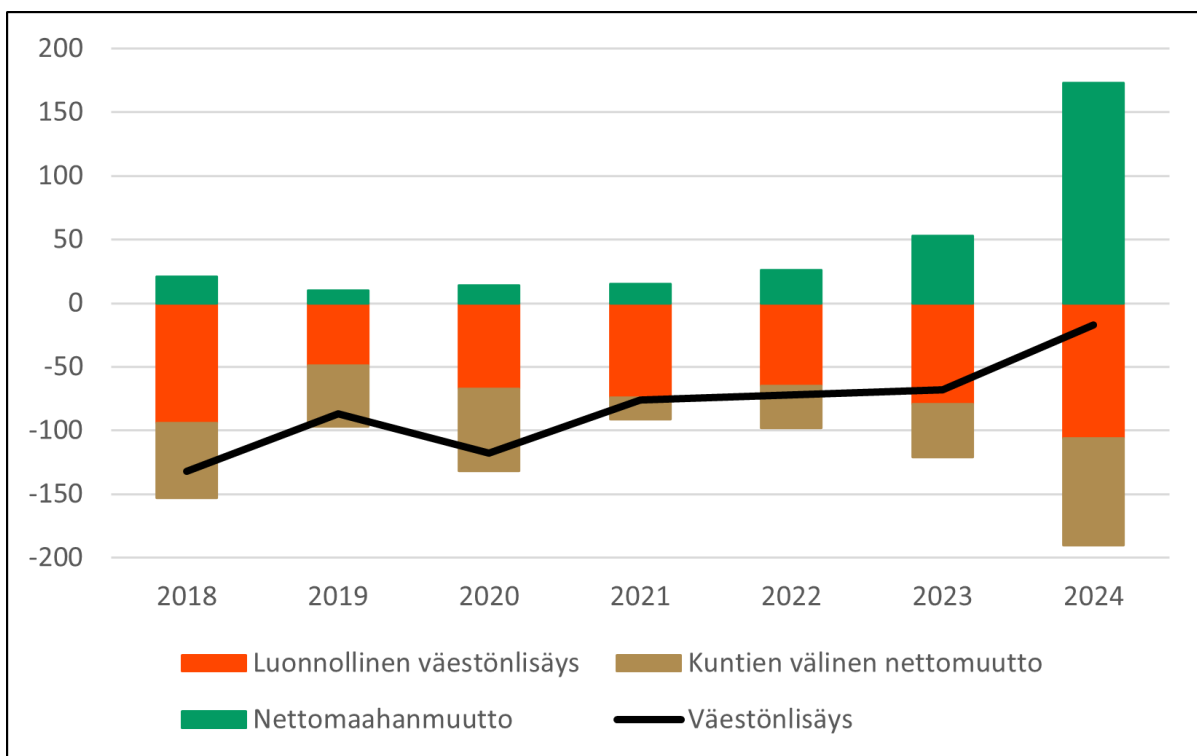
Kuntien valtionosuuksien laskentaan vaikuttavat merkittävästi alle 15-vuotiaiden lukumäärä. Alla olevassa taulussa on esitetty 31.12. tilanteen mukaisen eri ikäluokkien määrän kehitys 2024 sekä Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaiset arviot vuosista 2025–2028. Ikäryhmät ovat määriteltä sen mukaan, miten valtionosuuslaskennassa eri ikäryhmät vaikuttava valtionosuuksiin. Taulu osoittaa ikäluokkien jatkuvan pienenemisen, mikä tulee heijastamaan valtionosuuksien pienenemiseen. Ikäluokkien pieneneminen on koko Suomea koskeva ilmiö, ei pelkästään Orimattilaa koskeva.

	2024	2025	2026	2027	2028
0-5-vuotiaat	756	760	742	729	711
6-vuotiaat	128	141	146	140	143
7-12-vuotiaat	1 103	1 022	977	948	912
13-15-vuotiaat	591	600	593	583	569

Seuraavassa kuvassa on esitetty alle yllä olevan taulun luvut grafiikan muodossa.

Orimattilan asukasmäärän väheneminen vuosina 2018-2024 johtuu sekä kuntien välisestä negatiivisesta muuttoliikkeestä että negatiivisesta luonnollisesta väestönlisäyksestä. Orimattilasta muutetaan pois enemmän kuin kuntaan muuttaa uusia asukkaita, sekä kuolleita on enemmän kuin syntyneitä. Nettomaahanmuutto on positiivinen. Alla olevassa kuvassa on jaoteltu väestön muutos vuosina 2018-2024.

Työttömyys ja työllisyysaste

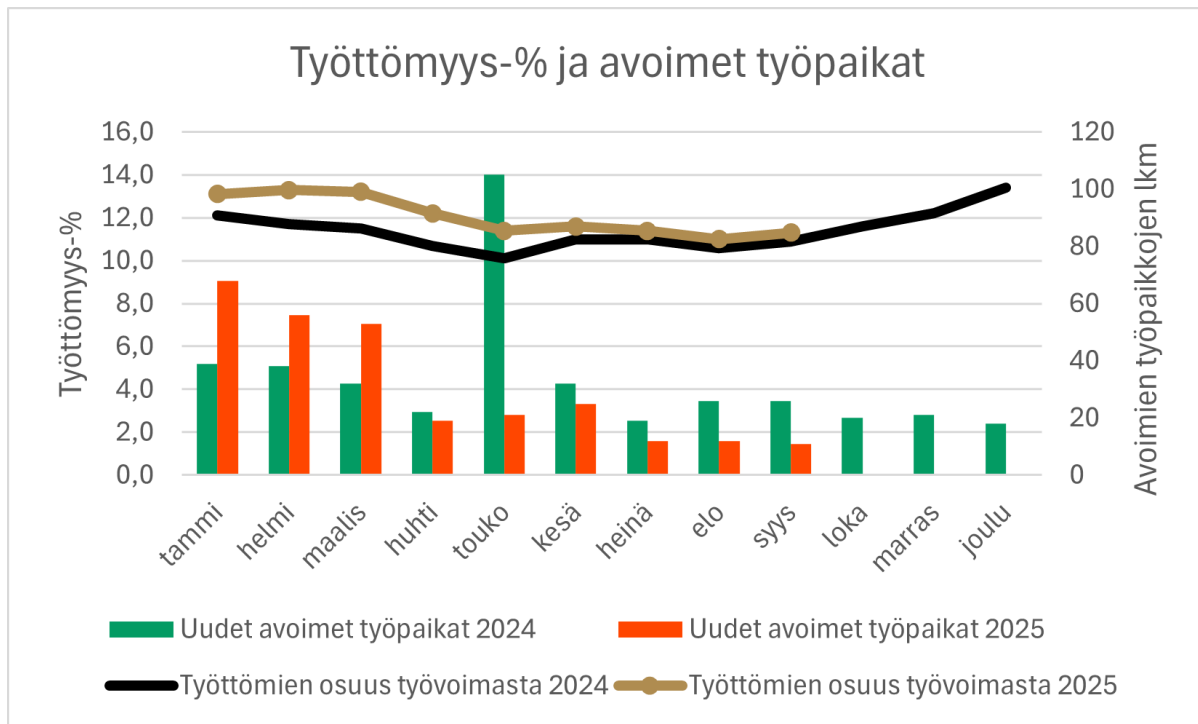
Hämeen ELY-keskuksen alueen kunnissa oli syyskuun 2025 lopussa 21 283 työtöntä työnhakijaa, joista lomautettuina oli 1 198. Työttömiä työnhakijoita oli 2 553 enemmän (+14 %) ja lomautettuja oli 143 vähemmän (-11 %) kuin vuotta aikaisemmin. Nuoria, alle 25-vuotiaita, oli syyskuun 2025 lopussa työttömänä 2 434, mikä on 455 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään

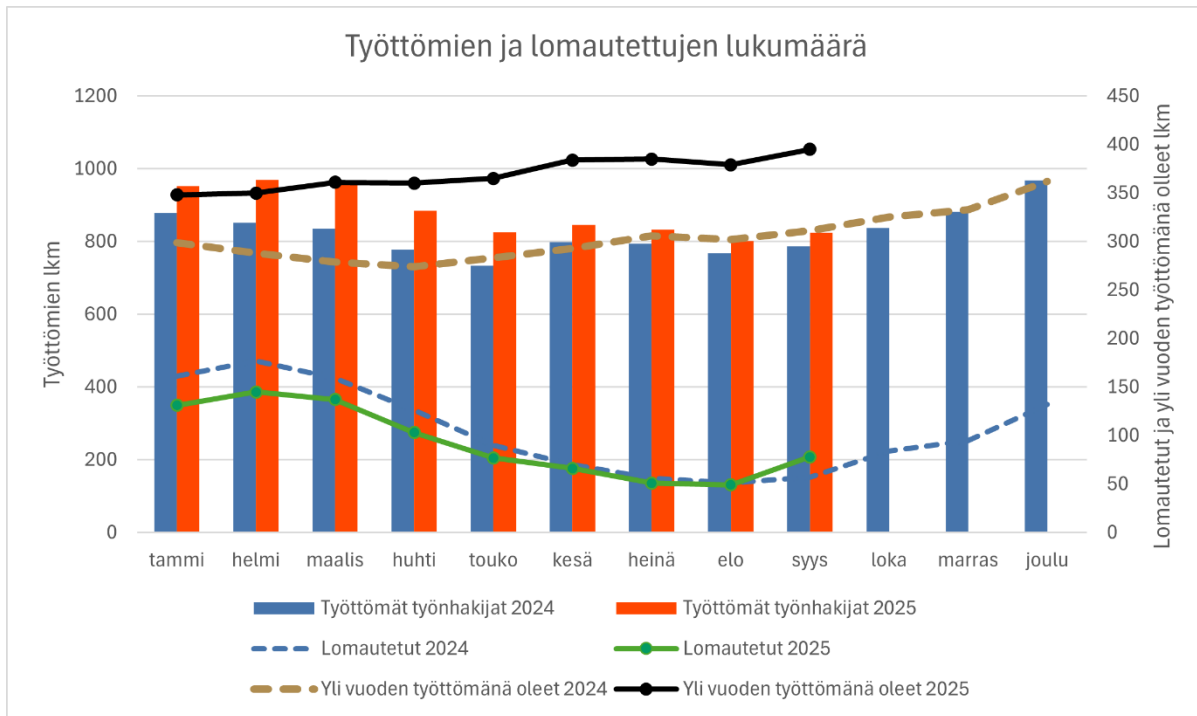
vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 9 058, mikä on 2 394 henkilöä enemmän kuin vastaavaan aikaan vuonna 2024.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeen ELY-keskuksen alueella syyskuun lopussa 12,4 prosenttia, mikä on 1,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Hämeen ELY-keskuksen alueella työttömistä työnhakijoista miehiä oli 58 % ja naisia 42 %. Lomautetuista miehiä oli 80 % ja naisia 20 %. Pitkäaikaistyöttömistä taasen miehiä oli 59 % ja naisia 41 %.

Päijät-Hämeessä työttömyys kasvoi vuodentakaisesta. Syyskuussa 2025 Päijät-Hämeessä oli 13 011 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 531 enemmän kuin syyskuussa 2024. Suhteellisesti eniten työttömyys kasvoi Hollolassa ja Kärkölässä vuodentakaiseen verrattuna. Elokuuhun verrattuna työttömien määrä koko maakunnassa oli syyskuussa 2025 hieman pienempi. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta maakunnassa on korkein Lahdessa (15,8 %) ja Heinolassa (15,2 %) ja matalin taasen Hollolassa (8,8 %). Koko maakunnassa työttömien osuus työvoimasta oli 14,0 % syyskuussa 2025, missä kasvua vuodentakaisesta on 1,6 prosenttiyksikköä.

Työttömien määrä Orimattilassa on vuonna 2025 pysynyt korkealla. Työttömien työnhakijoiden lukumäärä on alkuvuoden 2025 ollut vielä joka kuukausi suurempi kuin vertaa vastaavaan kuukauteen vuonna 2024, toisaalta helmikuun 2025 jälkeen työttömien työnhakijoiden määrä on vähentynyt kuukausittain syyskuuhun asti. Helmikuussa 2025 työttömiä työnhakijoita oli 970 ja syyskuussa 824, joten vähennystä on ollut 146. Pitkäaikaisten työttömien määrä on ollut joka kuukausi suurempi vuoden 2025 tammi-syyskuussa kuin vastaavina kuukausina vuonna 2024, ja pitkäaikaisten työttömien määrä on 2025 kasvanut kuukausittain edelliskuuhun verrattuna. Vuonna 2025 tammikuusta syyskuuhun pitkäaikaisten työttömien määrä on kasvanut 47, mutta kesällä pitkäaikaisten työttömien määrän kasvu on taittunut. Syyskuussa 2025 pitkäaikaistyöttömiä oli 395. Lomautettujen määrä taas on ollut pienempi alkuvuoden 2025 kuukausina kuin vastaavana kuukautena vuonna 2024 pois lukien syyskuu. Uusien avoimien työpaikkojen määrä on ollut suurempi tammi-, helmi- ja maaliskuussa 2025 kun verrataan vastaavaan kuukauteen vuonna 2024, huhtikuusta syyskuuhun 2025 uusien avoimien työpaikkojen lukumäärä on ollut pienempi vuoden 2024 vastaavien kuukausien lukumäärän verrattuna.

Rahoitusosa

Verorahoitus

Orimattilan tuloveroprosentti vuonna 2026 on 8,70 %, mikä on sama kuin vuonna 2025. Orimattilan kunnallisverokertymän ennakoitaan olevan 29,3 miljoonaa euroa vuonna 2026. Taloussuunnitelman kausille 2027 ja 2028 tuloveroprosentti pidetty vuoden 2026 tasolla. Tällä prosentilla kunnallisverokertymä tulisi arviolta olemaan vuonna 2027 29,9 miljoonaa euroa ja vuonna 2028 31,0 miljoonaa euroa. Yleinen talouden matalasuhdanne on pitää verotulojen kertymän kasvun alhaisena.

Vuoden 2026 kiinteistöveroprosentit pidetään vuoden 2025 tasolla. Vuoden 2026 kiinteistöverokertymäksi ennakoitaan 4,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2027 ja 2028 kiinteistöverojen kertymän arvioidaan pysyvän 4,7 miljoonassa eurossa. Uusien kiinteistöjä rakentamisen odotetaan kattavan olemassa olevien kiinteistöjen verotusarvon laskun, jolloin kiinteistöveron odotetaan pysyvän nykyisellä tasolla.

Orimattilan kaupunki saa osansa yhteisöveron tuotosta. Osuus yhteisöveron tuotosta arvioidaan olevan vuonna 2026 2,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2027 osuuden arvioidaan olevan 2,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2028 2,6 miljoonaa euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty verotulojen kertymä verolajeittain eriteltynä vuosina 2024–2028.

miljoonaa euroa	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
tulovero	27,3	27,9	29,3	29,9	31,0
kiinteistövero	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
osuus yhteisöveron tuotosta	2,3	2,2	2,4	2,5	2,6
Yhteensä	34,4	34,8	36,3	37,1	38,3

Alla olevassa taulukossa on esitetty Orimattilan kaupungin päätettävissä olevien eri verolajien veroprosentit vuosille 2025 - 2028 mitä talousarvion laskennassa on käytetty.

	2025	2026	2027	2028
tulovero	8,70 %	8,70 %	8,70 %	8,70 %
yleinen kiinteistövero	1,10 %	1,10 %	1,10 %	1,10 %
maapohja	1,30 %	1,30 %	1,30 %	1,30 %
vakituinen asuinrakennus	0,55 %	0,55 %	0,55 %	0,55 %
muut asuinrakennukset	1,10 %	1,10 %	1,10 %	1,10 %
voimalaitokset	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
rakentamaton rakennuspaikka	3,00 %	3,00 %	3,00 %	3,00 %
yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuudet kasvoivat vuodesta 2024 vuoteen 2025 johtuen TE2024-uudistuksesta, kun TE-toiminta siirretään ELY-keskuksilta kuntien vastuulle. Orimattilan kaupungin osalta TE2024-uudistus tarkoitti 1,7 miljoonan euron lisäystä kuluihin ja samoin valtionosuuksiin vuodesta 2025 eteenpäin. Peruspalvelujen valtionosuuden kehitykseen Orimattilassa vaikuttaa ikäluokkien pieneneminen. Ikäluokkien pienenemine. Merkittävin osa peruspalveluiden valtionosuuden laskennassa tulee alle 15-vuotiaiden lukumäärästä. Vuonna 2028 pitäisi poistua määräaikainen leikkaus sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen uudistuksen myötä kunnille vuosina 2023 ja 2024 liikaa maksettujen valtionosuuksien takaisinperintä. Valtionosuuksien kehittymiseen taloussuunnitelmavuosille tuo epävarmuutta paineet muuttaa valtionosuuksien määräytymisen perusteita. Valtio on valmistellut valtionosuusuudistusta, mutta lakimuutosta ei ole vielä tehty.

Peruspalvelujen valtionosuus, verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus sekä veromenetysten korvaus vuodelle 2026 perustuu valtiovarainministeriön ennakkolaskelmiin. Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet vuodelle 2026 perustuvat kaupungin omiin arvioihin mahdollisesta kehityksestä pohjautuen oppilasmääriin. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei julkaise etukäteen arvioita valtionosuuksien kehityksestä.

Valtiovarainministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö tekevät päätökset vuoden 2026 valtionosuuksista joulukuussa 2025.

Alla olevassa taulukossa on esitetty valtionosuuksien kertymä valtionosuuslajeittain eriteltynä vuosina 2024-2028.

miljoonaa euroa	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
Peruspalvelujen valtionosuus	4,4	6,2	6,2	5,8	6,1
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	6,1	6,6	6,4	6,4	6,4
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1,8	-1,4	-1,7	-1,7	-1,7
Veromenetysten korvaus	2,8	1,7	1,7	1,7	1,7
Yhteensä	11,5	13,1	12,6	12,3	12,5

Toimintatuotot ja -kulut yhteensä

Ulkoiset toimintatuotot on vuoden 2026 talousarviossa arvioitu 4,3 milj. euroksi. Toimintatuotot pienenevät vuonna 2026 27,8 % verrattuna vuoden 2025 talousarvioon. Merkittävin tekijä toimintatuottojen pienenemisessä on terveyskeskuksen kiinteistön myyminen Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy:lle osana sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitetta.

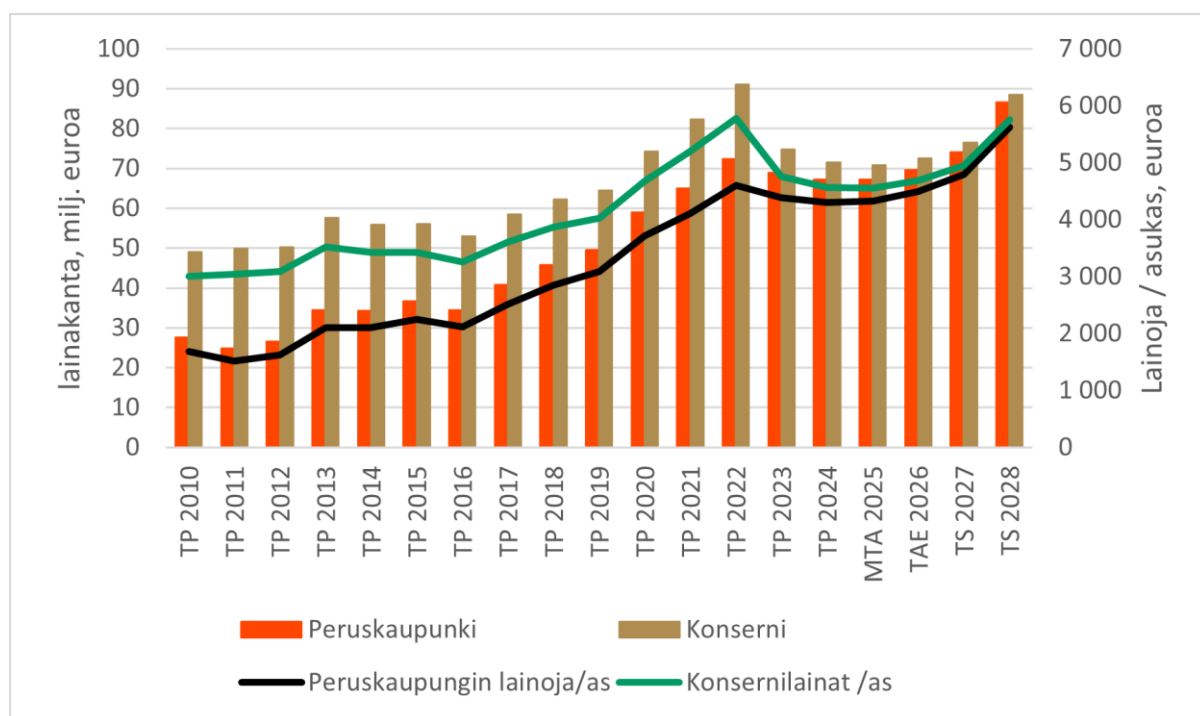
Ulkoiset toimintakulut on arvioitu vuoden 2026 talousarviossa 50,7 milj. euroksi. Toimintakulut kasvavat 2,8 % verrattuna vuoden 2025 talousarvioon. Toimintakuluja kasvattaa henkilöstön määrän lisäykset sivistystoimialalla sekä yleiset liittojen sopimat palkankorotukset.

Lainanotto ja lainakannan kehitys

Uuden lainanoton tarve vuonna 2026 on suunniteltu olevan 14,2 milj. euroa. Vanhoja lainoja lyhennetään 11,9 milj. euroa, joten lainakanta kasvaa vuonna 2026 noin 2,3 miljoonalla eurolla. Uudella lainanotolla katetaan investointien lisäksi vanhojen lainojen takaisinmaksuja sekä tytäryhtiöille myönnettäviä lainoja. Kaupungin konserniohjeen mukaan emokaupunki vastaa tytäryhtiöiden lainoituksesta. Tytäryhtiöille myönnettävien lainojen arvioidaan olevan 6,2 miljoonaa euroa vuonna 2026, 1,9 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja 1,8 miljoonaa euroa vuonna 2028. Kaupunki myöntää antolainoja myös Leader-rahoitusta saaneille yhteisöille tilapäislainoina, mikä sisältyy edellä mainittuun arvioon.

Orimattilan kaupungin lainakanta vuoden 2024 tilinpäätöksessä on 67,3 milj. euroa. Vuoden 2025 osalta ennustetaan uuden lainatarpeen olevan talousarviota pienempi, joten lainakanta pienenee edelleen. Lainakanta kääntyy taas nousuun vuonna 2026 ja kasvaa taloussuunnitelmakauden. Lainakannan kasvu johtuu siitä, että verotulot ja valtionosuudet eivät riitä kattamaan toimintamenoja sekä investointeja. Lisäksi taloussuunnitelmakauden lopussa odottaa merkittävät investoinnit palveluverkon mukaisiin töihin. Tilastokeskuksen väestöennusteen pohjalta arvioitu väestön väheneminen johtaa siihen, että asukaskohtainen lainamäärä jatkaa kasvuaan jyrkemmin kuin lainojen kasvu euroina.

Alla olevassa kuvassa on esitetty lainamäärän kehitys euroina peruskaupungin ja konsernin osalta (lainakanta, milj. euroa) sekä asukaskohtainen lainamäärä. Konsernilainojen määrän väheneminen vuodesta 2022 vuoteen 2023 selittyy Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän lainakannan siirtyminen sosiaali- ja terveydenhoidon sekä pelastustoimen uudistuksen myötä Päijät-Hämeen hyvinvointialueelle.

Taloussuunnitelmavuosien tasapainoisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvio 2026 on laadittu 1,8 milj. euroa ylijäämäiseksi, taloussuunnitelmavuosista

vuosi 2027 on 2,9 milj. euroa ja vuosi 2028 on 2,5 milj. euroa alijäämäinen. Taloussuunnitelmakaudelta talousarvio on 3,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Koska Orimattilan kaupungin taseessa on tilikauden 2025 jälkeen aikaisempien tilikausien ylijäämää 10,6 miljoonaa euroa, taloussuunnitelma on tasapainossa.

Henkilöstö

Orimattilan kaupungin organisaatio jakaantuu kolmeen eri toimialaan: konserni, sivistys sekä elinvoima. Toimialat jakautuvat edelleen palvelualueisiin. Henkilöstömäärältä suurin toimiala on sivistystoimiala.

Talousarvio 2026 ei sisällä uusien vakituisten tehtävien perustamisia. Sivistystoimialalla opetuspalveluissa on määräaikaista tehtäviä lisätty 12 tehtävällä. Tehtävät liittyvät perusopetuslain muutokseen koskien oppimisen tukea, valmistavan opetuksen tarpeeseen sekä ryhmäkokojen suuruuteen. Lakimuutosten vaikutuksia arvioidaan tarkemmin vuoden 2026 aikana, samoin kuin valmistavan opetuksen tarvetta.

Orimattilan kaupungin henkilöstön keski-ikä on 47,8 vuotta (31.10.2025 tilanteessa). Henkilöstön ikärakenne 31.10.2025 on esitetty alla olevassa taulukossa.

Ikä	Lukumäärä	%-osuus
alle 30 v.	22	4,5 %
30-34 v.	42	8,6 %
35-39 v.	53	10,8 %
40-44 v.	65	13,3 %
45-49 v.	76	15,5 %
50-54 v.	83	16,9 %
55-59 v.	66	13,5 %
60-64 v.	74	15,1 %
yli 65 v.	9	1,8 %
Yhteensä	490	100,0 %

Henkilöstön jakauma 31.10.2025 tilanteen mukaan organisaatorakenteen mukaisin toimialoittain on esitetty alla olevassa taulukossa vertailtuna vastaavaan ajankohtaan vuonna 2024.

Toimiala	31.10.2024	31.10.2025
Konsernitoimiala	80	60
Sivistystoimiala	421	400
Elinvoimatoimiala	33	30
Yhteensä	534	490

Talousarvioon 2026 suunnitellun vakituisen henkilöstön tehtävät ja tehtävien lukumäärät on esitetty alla olevassa taulukossa.

Orimattilan kaupunki, vakituiset tehtävät ja niiden lukumäärät	
Konsernitoimiala	61
100 Konsernipalvelut	13
Asianhallintasihteeri	1
Hallintojohtaja	1
Hallintopalvelupäällikkö	1
Hallintosihteeri	2
Henkilöstöpäällikkö	1
ICT-asiantuntija	1
Kaupunginjohtaja	1
Palkka- ja henkilöstösihteeri	1
Palvelusihteeri	1
Talouspäällikkö	1
Taloussihteeri	1
Viestintäpäällikkö	1
160 Ateria- ja puhtauspalvelut	48
Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö	1
Dieettikokki	2
Keittiöesihenkilö	2
Kokki	3
Puhtauspalveluiden aluevastaava	4
Ravitsemistyöntekijä	15
Ravitsemisvastaava	1
Ruokapalveluvastaava	2
Siivooja	18
Sivistystoimiala	350
320 Varhaiskasvatuspalvelut	123
Varhaiskasvatuksen hallinto	6
Toimistosihteeri	1
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3
Varhaiskasvatuksen palveluohjaaja	1
Varhaiskasvatuspäällikkö	1
Päiväkodit	110
Päiväkodin johtaja	5
Varhaiskasvatuksen avustaja	4
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	1
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	53
Varhaiskasvatuksen opettaja	35
Varhaiskasvatuksen sosionomi	12

Ohjattu perhepäivähoito	7
Perhepäivähoitaja	7
410 Hallinto	3
<i>Palkka- ja henkilöstösihteeri</i>	1
<i>Sivistysjohtaja</i>	1
<i>Talous- ja hallintoasiantuntija</i>	1
420 Opetuspalvelut	194
Opetustoimen hallinto	1
<i>Opetuspäällikkö</i>	1
Opetustoimi	193
<i>Perusopetuksen ja lukion rehtori</i>	1
<i>Lukion apulaisrehtori</i>	1
<i>Perusopetuksen apulaisrehtori</i>	1
<i>Perusopetuksen rehtori</i>	2
<i>Perusopetuksen erityisluokanopettaja</i>	15
<i>Perusopetuksen erityisopettaja</i>	9
<i>Perusopetuksen lehtori</i>	40
<i>Perusopetuksen luokanopettaja</i>	50
<i>Perusopetuksen oppilaanohjaaja</i>	3
<i>Perusopetuksen ja lukion lehtori</i>	2
<i>Lukion ja perusopetuksen yht.leht.</i>	3
<i>Lukion lehtori</i>	9
<i>Lukion opinto-ohjaaja</i>	1
<i>Tuntiopettaja</i>	3
<i>Tuntiopettaja (päätoiminen)</i>	1
<i>Koulunkäynninohjaaja</i>	49
<i>Toimistos sihteeri</i>	3
430 Vapaa-aika ja hyvinvointi	33
<i>Erityisnuorisotyöntekijä</i>	1 <i>palkkaus perintövaroilla</i>
<i>Etsivä nuorisotyöntekijä</i>	3
<i>Hallintosihteeri</i>	1
<i>Kassa- ja kahvilatyöntekijä</i>	3
<i>Kirjasto- ja museopalveluvastaava</i>	1
<i>Kirjastoautonkuljettaja-virkailija</i>	1
<i>Kirjastonhoitaja</i>	1
<i>Kirjastovirkailija</i>	5
<i>Koulunuorisotyöntekijä</i>	4 <i>yhden palkkaus perintövaroilla</i>
<i>Liikunnanohjaaja</i>	2 <i>yhden palkkaus perintövaroilla</i>
<i>Liikunta- ja vapaa-aikapäällikkö</i>	1
<i>Liikuntapaikkamestari</i>	1
<i>Liikuntapaikkojen hoitaja</i>	1
<i>Museoamanuenssi</i>	1 <i>palkkaus perintövaroilla</i>

<i>Osallisuuskoordinaattori</i>	1
<i>Seniorikoordinaattori</i>	1 <i>palkkaus perintövaroilla</i>
<i>Uinninvalvoja-liikunnanohjaaja</i>	3
<i>Vapaa-aika ja hyvinvointipäällikkö</i>	1
<i>Vastaava liikuntapaikkojen hoitaja</i>	1

Elinvoimatoimiala	29
510 Elinvoima hallinto ja kaavoitus	4
<i>Elinvoimajohtaja</i>	1
<i>Kaavoitusinsinööri</i>	1
<i>Kaavoituspäällikkö</i>	1
<i>Talous- ja hallintoasiantuntija</i>	1
511 Maankäyttö ja elinkeinot	10
<i>Hankeasiamies</i>	1
<i>Kartoittaja</i>	1
<i>Maankäyttöpäällikkö</i>	1
<i>Maaseutuasiantuntija</i>	2
<i>Maaseututoimenjohtaja</i>	1
<i>Mittaustyönjohtaja</i>	1
<i>Tekninen assistentti</i>	1
<i>Työllisyyskoordinaattori</i>	1
<i>Yrityskoordinaattori</i>	1
530 Yhdyskuntatekniikka	10
<i>Kiinteistöisännöitsijä</i>	1
<i>Kiinteistöpalveluiden ja sähkötöiden työnjohtaja</i>	1
<i>Projektihenkilö</i>	1
<i>Suunnittelu- ja vihertyöasiantuntija</i>	1
<i>Sähkö- ja automaatio-osaaja</i>	1
<i>Toimitilapäällikkö</i>	1
<i>Turvallisuus- ja kiinteistötekniikkaosaaja</i>	1
<i>Yhdyskuntatekniikan insinööri</i>	1
<i>Vuokraus- ja palvelukoordinaattori</i>	1
<i>Yhdyskuntatekniikan päällikkö</i>	1
560 Lupa- ja valvontapalvelut	5
<i>Johtava rakennustarkastaja</i>	1
<i>Lupasihteeri</i>	1
<i>Rakennustarkastaja</i>	1
<i>Ympäristötarkastaja</i>	1
<i>Ympäristönsuojelusihteeri</i>	1

5. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Orimattilan kaupunkikonsernissa riskienhallintaa arvioidaan ja seurataan Targetor-ohjelmiston avulla. Ohjeistuksena noudatetaan Suomen Riskienhallintayhdistyksen Riskikompassi -portaalia (<https://riskikompassi.fi>), josta löytyy tukea organisaatioiden riskienhallinnan kehittämiseen ja järjestämiseen ISO 31000:2018 -standardin mukaisesti. Systemaattisen riskienhallinnan avulla tuetaan organisaation tavoitteiden saavuttamista ja strategian toteutumista. Riskit ja niiden hallinta liittyvät olennaisesti organisaation toiminnan johtamiseen, sillä toimintaan liittyy aina riskejä, on sitten kyse mahdollisuuksien hyödyntämisestä tai uhkien torjumisesta. Toimialat ja kaupungin tytäryhtiöt ovat arvioineet omat riskinsä ja ne on esitetty osana talousarviota. Riskien todennäköisyyttä ja vaikuttavuutta arvioidaan viisiportaisella asteikolla. Riskienhallintaa raportoidaan osavuositarkastusten yhteydessä sekä tilinpäätöksessä.

Riskit jaetaan neljään eri luokkaan:

Strategiset riskit - "tehdään väärää valintoja tai hukataan mahdollisuuksia".

- ovat epävarmuuksia, jotka voivat lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä vaikuttaa strategisten tavoitteiden saavuttamiseen tai jopa organisaation olemassaoloon. Strategiset riskit voivat johtua esim. virheellisistä/epäonnistuneista päätöksistä, toimintamalleista, johtamisesta, valvonnasta tai hitaasta reagoinnista sisäisiin/ulkoisiin muutoksiin.
- Strategisiin riskeihin tavoitteisiin pääsemiseksi otetaan usein riskejä, joihin liittyy sekä positiivinen mahdollisuus että negatiivinen uhka. Strategisiin tavoitteisiin kohdistuvien uhkien ja mahdollisuuksien arviointi ja hallinta ovat yleensä organisaation ylimmän johdon vastuulla.

Operatiiviset riskit - "toimimattomat prosessit, järjestelmät tai ihmiset"

- Operatiivinen riski on seuraus tapahtumasta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimattomista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä tai ihmisistä. Operatiiviset riskit ovat organisaation toimintoihin liittyviä välittömien tai välillisten vahinkojen riskejä tai vahingollisia seurauksia maineelle, jotka voivat seurata virheistä tai puutteista organisaation sisäisissä prosesseissa.

Taloudelliset riskit - "Pääoma-, markkina- ja rahaprosessien hallinta"

- tarkoittavat organisaation vakavaraisuuteen, pääomien riittävyyteen ja rahaprosessien toimivuuteen liittyviä epävarmuuksia, joilla voi olla positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia pääomien riittävyyteen, maksuvalmiuteen sekä kannattavuuteen. Taloudelliset riskit voivat johtua muutoksista esim. pääomien saatavuudessa ja rakenteessa, valuuttakursseissa ja koroissa.

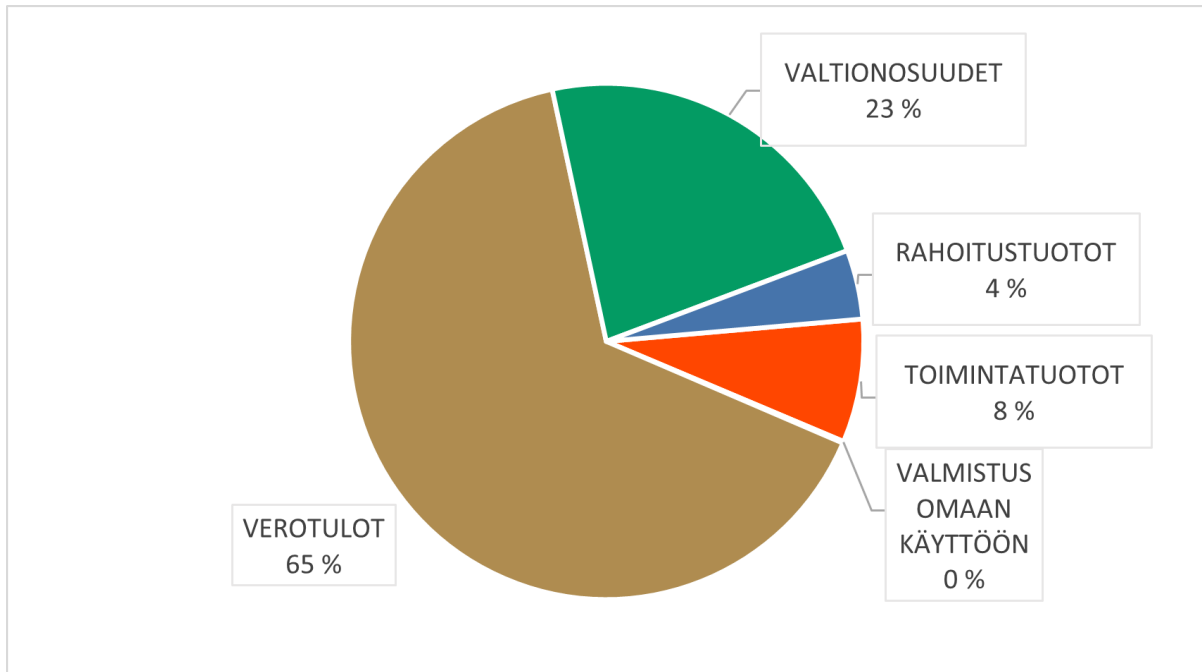
Vahinkoriski - "toteutuessaan vahinkoa - ennakoiminen, varautuminen ja välttäminen"

- Tarkoittaa odottamattomien ulkoisten tekijöiden aiheuttamaa uhkaa tapahtumasta, joka toteutuessaan aiheuttaa negatiivisia seurauksia.
- Riskejä analysoitaessa on huomioitava riskien seurannaisvahingot. Välilliset vaikutukset saattavat olla suuremmat kuin itse vahinko.
- Riskitekijöiden tunnistaminen ja seuraaminen auttavat hallitsemaan henkilö-, omaisuus- ja muita vahinkoriskejä sekä turvaamaan organisaation häiriöttömän toiminnan. Järjestelmällinen riskienhallintatyö tuo kustannussäästöjä vähentyneiden vahinkojen ja sujuvamman toiminnan kautta.
- Vahinkoriskien taloudellisia seuraamuksia voidaan usein siirtää ainakin osittain vakuutusyhtiölle, mutta vahingon uhka säilyy ja riskienhallintakeinot jäävät yrityksen vastuulle ja toteutettaviksi. Yritysvakuuttamisen edellytyksenä on yleensä vakuutus sopimuksissa ja suojeleuohjeissa määritetty vahingontorjunnan perustaso.
- Vaarat ovat erilaisia jokaisessa yrityksessä ja turvallisuus muodostuu monesta osatekijästä. Erilaisilla järjestelmillä ja ohjeilla esim. työterveys- ja turvallisuusjärjestelmillä, matkustamista koskevilla turvallisuusohjeilla, kriisitilanteita koskevalla ohjeistuksella jne. voidaan osaltaan hallita riskejä.

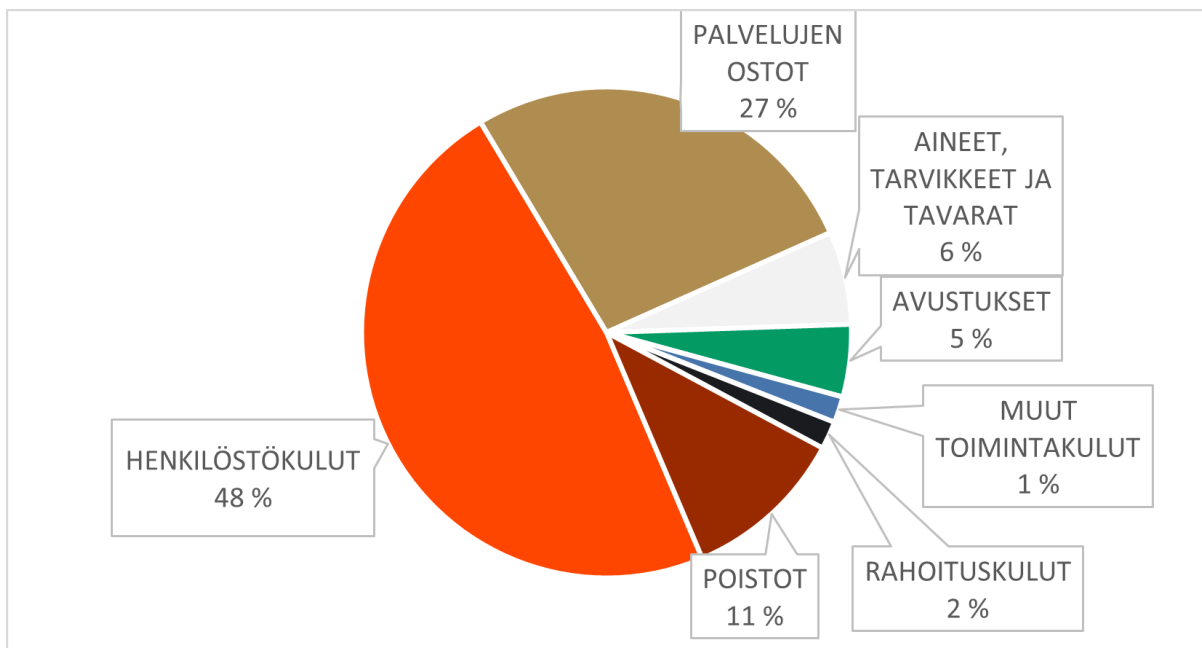
Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.3.2015 sisäisen valvonnan ohjeet ja hallintosäännössä on vastuutettu sisäistä valvontaa.

6. Käyttötalous

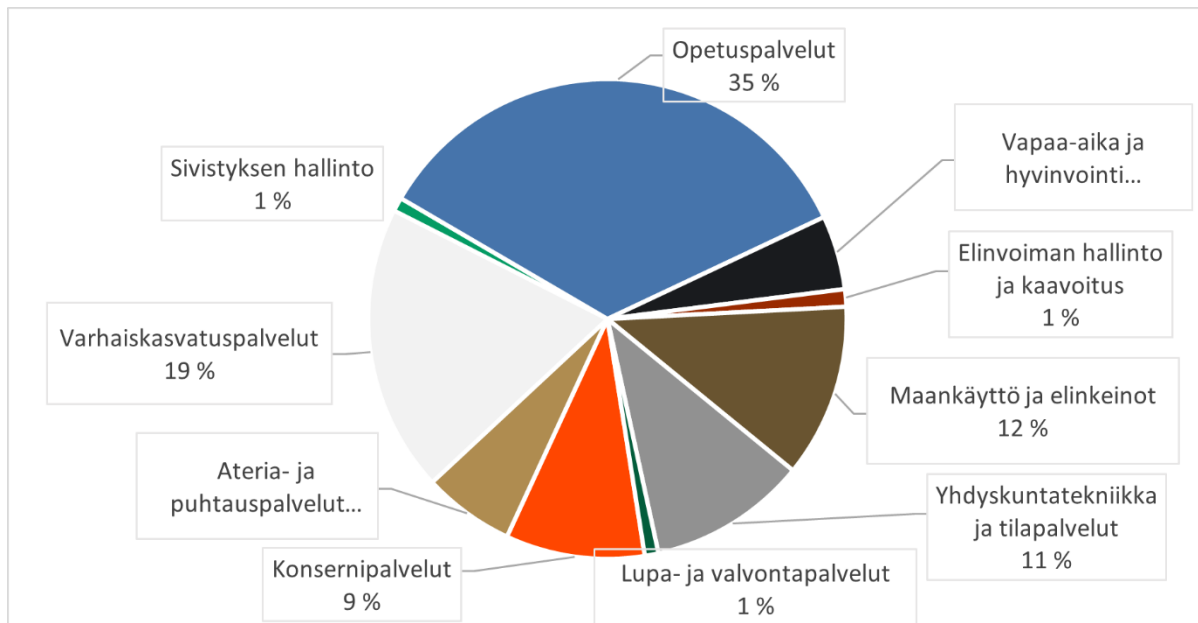
Käyttötalouden tulot koostuvat ulkoisista toimintatuotoista, sisäisistä tuloista, valmistuksesta omaan käyttöön, verotuloista, valtionosuuksista ja rahoitustuotoista. Ulkoiset toimintatuotot jakautuvat myyntituloihin, maksutuloihin, tukiin ja avustuksiin, sekä muihin toimintatuottoihin. Alla olevassa kuvassa on esitetty tuloryhmien suhde toisiinsa ilman sisäisiä tuloja.

Käyttötalouden menot koostuvat ulkoisista toimintakuluista, sisäisistä menoista, rahoituskuluista ja poistoista. Ulkoiset toimintakulut jakautuvat henkilöstökuluihin, palveluiden ostoihin, aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin, avustuksiin sekä muihin kuluihin. Alla olevassa kuvassa on esitetty menoryhmien suhde toisiinsa ilman sisäisiä menoja.

Alla olevassa kuvassa on esitetty palvelualueiden toimintamenojen suhde toisiinsa ilman sisäisiä menoja.

7. Tuloslaskelma

	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	23 655 152	24 537 700	19 998 880	19 739 770	19 709 410
MYYNITUOTOT	9 322 869	7 783 700	7 822 370	7 681 980	7 651 980
MAKSUTUOTOT	895 854	785 200	853 190	853 000	853 000
TUET JA AVUSTUKSET	1 220 320	661 100	827 500	826 470	826 110
MUUT TOIMINTATUOTOT	12 216 109	15 307 700	10 495 820	10 378 320	10 378 320
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	52 910	80 000	60 000	60 000	60 000
TOIMINTAKULUT	-62 880 408	-67 941 600	-66 519 110	-66 845 530	-67 607 430
HENKILÖSTÖKULUT	-26 810 154	-26 811 730	-27 774 530	-28 343 000	-29 164 900
PALKAT JA PALKKIOT	-21 669 990	-21 661 160	-22 432 950	-22 889 100	-23 551 100
HENKILÖSIVUKULUT	-5 140 163	-5 150 570	-5 341 580	-5 453 900	-5 613 800
ELÄKEKULUT	-4 588 933	-4 596 920	-4 591 880	-4 691 800	-4 829 300
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-551 230	-553 650	-749 700	-762 100	-784 500
PALVELUJEN OSTOT	-17 527 676	-20 270 810	-21 604 900	-21 513 960	-21 453 960
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 273 360	-3 705 380	-3 567 980	-3 561 080	-3 561 080
AVUSTUKSET	-2 220 675	-2 780 720	-2 821 400	-2 801 400	-2 801 400
MUUT TOIMINTAKULUT	-12 048 543	-14 372 960	-10 750 300	-10 626 090	-10 626 090
TOIMINTAKATE	-39 172 347	-43 323 900	-46 460 230	-47 045 760	-47 838 020
VEROTULOT	34 384 168	34 800 000	36 342 000	37 053 000	38 274 000
VALTIONOSUUDET	11 450 223	13 145 000	12 628 000	12 253 000	12 503 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 758 244	1 167 000	1 343 000	1 266 000	887 000
KORKOTUOTOT	801 379	395 000	954 000	1 032 000	1 051 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	2 103 451	1 855 000	1 463 000	1 544 000	1 548 000
KORKOKULUT	-1 142 421	-1 080 000	-1 071 000	-1 307 000	-1 709 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-4 166	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
VUOSIKATE	8 420 288	5 788 100	3 852 770	3 526 240	3 825 980
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-8 429 862	-6 745 000	-6 278 000	-6 670 000	-6 509 000
SATUNNAISET TUOTOT			4 000 000		
TILIKAUDEN TULOS	-9 574	-956 900	1 574 770	-3 143 760	-2 683 020
POISTOERON MUUTOS	-2 863 140	200 000	200 000	200 000	200 000
VARAUSTEN MUUTOS	3 000 000				
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	127 286	-756 900	1 774 770	-2 943 760	-2 483 020

8. Vuoden 2026 talousarvion sitovat määrärahat ja tavoitteet

TALOUSARVION SITOVUUS JA SEURANTA

Toimialojen (konsernitoimiala, sivistystoimiala ja elinvoimatoimiala) toimintakatteet sekä henkilöstökulut yhteensä ovat valtuuston nähden sitovia. Talousarviossa esittämien sitovien tavoitteiden muuttamisesta päättää valtuusto. Määräraha osoitetaan vain niiden tehtävän suorittamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, joihin toimiala voi vaikuttaa. Näin ollen ns. vyörytys- ja muut laskennalliset erät eivät sisälly määrärahalla katettaviin menoihin. Sellainen sisäinen meno, joka perustuu sopimusperusteiseen suorittekohtaiseen hinnoitteluun ja laskutukseen, sisältyy toimialan määrärahaan.

Verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot- ja kulut yhteensä sekä pitkäaikaisten lainojen lisäys ovat kaupunkitasolla valtuustoon nähden sitovia.

Investointiohjelman määrärahojen nettosummat ovat toimialoittain investointiryhmittäin valtuustoon nähden sitovia.

Avoimiksi tulevia virkoja ja työsuhteita ei saa täyttää ilman täyttölupaa. Aina kun virka- tai työsuhte tulee avoimeksi, tulee ko. työtehtävän uudelleen järjestelyn mahdollisuudet ilman uuden henkilön palkkaamista selvittää. Tällöin otetaan huomioon kuntien välinen yhteistyö, seudulliset ratkaisut ja ostopalvelut. Täyttöluvasta päätöstä tehdessä on toimialajohtajan selvitettävä em. asiat.

Toimialojen tulee raportoida kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle toiminnastaan ja taloudestaan huhtikuun ja elokuun lopun tilanteissa. Osavuosisikatsaukset julkaistaan kaupungin kotisivuilla. Tämän lisäksi kaupunginhallitus seuraa kaupungin talouden ja toiminnan toteutumista säännöllisesti. Tytäryhteisöjen raportointiohjeet ovat konserniohjeessa. Kaupungin yhteisö- ja yhtymäkokouksiin ja -valtuustoihin sekä tytäryhtiöiden hallituksiin nimeämien edustajien tulee luottamustoimessaan noudattaa kaupunginhallituksen tai ao. valiokunnan antamia ohjeita.

Sitovat määrärahat

TAE 2026

Käyttötalousosa

Konsernitoimiala	Toimintakate	-2 529 370
Konsernitoimiala	Henkilöstökulut	-4 153 960
Sivistystoimiala	Toimintakate	-41 838 200
Sivistystoimiala	Henkilöstökulut	-21 467 540
Elinvoimatoimiala	Toimintakate	-2 092 660
Elinvoimatoimiala	Henkilöstökulut	-2 153 030

Investointiosa

Osakkeet ja osuudet		
Konsernitoimiala	Investointimenot	-20 000
Maa- ja vesialueet		
Elinvoimatoimiala	Investointimenot	-1 000 000
Talonrakentaminen		
Elinvoimatoimiala	Investointimenot	-810 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Sivistystoimiala	Investointimenot	-120 000
Elinvoimatoimiala	Investointimenot	-4 395 000
Irtain omaisuus		
Konsernitoimiala	Investointimenot	-50 000

Tuloslaskelmaosa

Verotulot	Yhteensä	36 342 000
Valtionosuudet	Yhteensä	12 628 000
Rahoitustuotot- ja kulut	Yhteensä	1 343 000

Rahoitusosa

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	Yhteensä	14 221 000
Antolainauksen lisäykset	Myönnetty antolainat	6 150 000

Taktinen tavoite	Mittari	Tavoitetaso
Parannamme palveluiden laatua ja vaikuttavuutta todennettavasti asiakkaan kokemana vuonna 2026	Asukkaiden tyytyväisyys Orimattilaan asuinkuntana keskiarvo	Saatujen palautteiden keskiarvo $\geq 8,0$ (asteikko (1-10))
	Asukastavoitteen toteutuminen ("asiani ratkesi tai eteni selvästi")	Saatujen palautteiden perusteella asukas kokee, että hänen asiansa ratkesi tai eteni $\geq 70\%$
Kiihdytämme investointeja, työpaikkoja ja tonttimyyntiä hyödyntämällä sijaintietua ja vauhdittamalla kaavoitusta sekä kehittämällä Tuuliharjaa, Pennalaa, Arolaa ja Hennaa	Kaupungin myymien tonttien määrä	Myytjä tontteja on vähintään 10 kpl ilman alennuskampanjaa ja vähintään 20 kpl mikäli alennuskampanja toteutetaan.
	Orimattilaan perustettujen uusien yritysten nettolisäys	Kasvua vähintään 25 yritysten 31.12.2026 lukumäärässä verrattuna 31.12.2025 tilanteeseen.
	Työpaikkojen nettolisäys Orimattilassa	Työmarkkinatorilla julkaistujen uusien avoimien työpaikkojen lukumäärä vuonna 2026 on 50 suurempi kuin vuonna 2025
	Kaupungin hankintojen pk - ystävällisyys	Pienten- ja keskisuurten yritysten lukumäärä avoinna olevissa kilpailutuksissa on suurempi mitä vuonna 2025 toteutuneissa.
Yksi Orimattila - sujuva ja aito yhteistyö 2026	Toimialojen yhteisten hankkeiden määrä	Toteutetaan vähintään kuusi hanketta, joista vähintään kaksi koskee lasten ja nuorten hyvinvointia tai työllistymistä. Hankkeet voivat olla ulkopuolista rahoitusta saavia tai kaupungin omia hankkeita
	Henkilöstön kokema yhteistyön laatu henkilöstökyselyssä	Koen olevani tärkeä kaupungin työntekijänä, tavoiteluku 62 Saan tarvittaessa työyhteisöni muilta jäseniltä apua ja tukea, tavoiteluku 83,5 (kyselyn maksimi luku 100)
	Hyvinvointisuunnitelma laaditaan yhdessä	Laaja hyvinvointisuunnitelma päivitetään vuoden 2026 aikana

9. Konsernitoimiala

Vastuuhenkilöt:

Kaupunginjohtaja
Hallintojohtaja
Hallintopalvelupäällikkö
Talouspäällikkö
Henkilöstöpäällikkö
Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Kuntalain 38 §:n perusteella kaupunginhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kuntalain 39 §:ssä todetaan, että kunnanhallituksen tulee vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, valvoa kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa sekä edustaa kuntaa työnantajana. Kaupunginhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Konsernitoimialalla sisältää seuraavat palvelualueet: hallintopalvelut sekä ateria- ja puhtauspalvelut. Hallintopalvelut sisältää konsernihallinnon-, hallinto-, talous-, henkilöstö- ja ict-palvelut, työsuojelun, yhteistoiminnan, varautumisen, markkinoinnin ja viestinnän palvelut, kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja tarkastuslautakunnan ja tilintarkastuksen. Palvelualueiden toiminnasta vastaa palvelualuepäällikkö. Kaupunkitasoiset asiantuntijapäälliköt (talouspäällikkö, henkilöstöpäällikkö ja viestintäpäällikkö) vastaavat osaltaan kaupunkitasoisista palveluista. Toimialajohtajana toimii hallintojohtaja.

Hallintopalveluiden tehtävänä on huolehtia kaupunkitasoisesta ohjauksesta hallinnon, taloushallinnon, henkilöstöhallinnon, ict-, hankita- ja viestintäpalveluiden osalta. Vastuu edellä mainittujen palveluiden operatiivisesta toiminnasta ja substanssikehittämisestä on toimialoilla. Hallintopalveluissa kehitetään sisäisiä ja ulkoisia hallinnonpalveluita sekä mahdollistetaan sujuva päätöksenteko. Sähköisten palveluiden kehittäminen jatkuu toimialalla. Digitaalisten palveluiden kehittäminen on pitkäjänteistä työtä ja palveluiden kehittäminen sähköiseen muotoon tulee jatkossakin olla hallintopalveluiden toiminnan keskiössä.

Ateria- ja puhtauspalvelut tuottavat kaupungille laadukkaita ja maistuvia koulu- ja päiväkotiatarioita, sekä huolehtivat kohteiden puhtaudesta. Uuden organisaation mukaisten palveluverkkoratkaisujen myötä toimintaa kehitetään ja sopeutetaan uuteen tilanteeseen. Robotiikan käyttökokemuksia tilojen ylläpidossa kerätään ja palvelua kehitetään entisestään.

Konsernitoimialan määrärahat sisältävät Orimattilan kaupungin osuuden ympäristöterveyden kustannuksista Hollolan kunnalle, Päijät-Hämeen liiton maksuosuuden sekä jäsenmaksut Kuntaliitolle ja Kunta- ja hyvinvointityönantajalle.

TOIMINTA, TOIMINNAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET VUONNA 2026 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Kaupunkikonsernin ja konsernitoimialan toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi uuden organisaation, yhtiöittämisten sekä henkilöstöressurssien osalta vuoden 2025 aikana. Uusien toimintatapojen käyttöönotto sekä toimintojen edelleen kehittäminen strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi tulee olla toiminnan keskipisteessä myös vuonna 2026. Valtuustokauden aloitus ja järjestäytyminen on läpiviety sujuvasti. Valtuutettujen koulutusohjelma jatkuu vielä talousarviovuoden 2026 alkupuoliskolla sekä valtuustotasoisien ohjausasiakirjojen ajantasalle saattaminen jatkuu. Sähköisiä kokouskäytänteitä edistetään ja otetaan käyttöön valtuustotasoisesti.

Vuoden 2026 aikana kaupungin viestinnässä ja markkinoinnissa ei ole tiedossa suuria muutoksia. Viestinnän ja markkinoinnin suurimmat kehitystyöt on saatu valmiiksi. Vuonna 2026 panostetaan mm. viestinnän

yhteisten toimintatapojen jalkauttamiseen koko organisaatioon sekä edelleen sisäisen viestinnän toimintatapojen viilaamiseen. Muuten viestinnän ja markkinoinnin toiminnassa jatketaan pitkälti viime vuosien kehittämistyössä aikaan saatujen suunnitelmien ja toimintatapojen mukaan.

Oppilaitosyhteistyön mahdollisuuksille ollaan avoimia ja oppilaitosyhteistyötä kehitetään huomioiden palvelualueiden tarpeet ja resurssit.

Säästötoimenpiteet vaativat toiminnan uudelleen järjestelyjä, riskien tunnistamista sekä ymmärrystä mahdollisesta palvelun laadun heikkenemisestä. Suunnitelmavuosien järkevällä henkilöstösuunnittelulla (mm. eläköitymiset ja määräaikaisten päättymiset huomioiminen) hallittu henkilöstömenojen lasku voitaneen saavuttaa, mutta toteutuakseen suunnitelma vaatii palveluverkkoratkaisuja.

Hallintopalvelut varautuvat henkilöstöhallinnon järjestelmien kehittämiseen sekä hankintalain muutoksen aiheuttamiin toimenpiteisiin koskien inhouse-yhtiöiltä ostettavia palveluita.

Konsernitoimialan avustuksiin on varattu 30 000 euron lahjoitukset Lappeenrannan-Lahden teknillisen yliopiston sekä kauppakorkeakoulun koulutukseen että rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutukseen, yhteensä 60 000 euroa. Lisäksi muihin avustuksiin on varattu 15 000 euroa.

ICT-palvelut vastaa kaupungin ict-ympäristöstä. ICT-ympäristön turvallisuudesta pidetään huolta, jotta tietojärjestelmät toimivat.

Ateria- ja puhtauspalveluissa 2026 vuoden toiminta suhteutetaan sivistystoimen palveluihin. Oppilasmäärissä on näkyvissä laskua, joten myös lounastajamäärät pienenevät vuonna 2026. Kohteiden lakkauttamisen myötä, myös siivousneliöt pienenevät.

Konserniohjauksen menetelmiä ja ohjauksen toimenpiteitä kehitetään suunnitelmallisesti konsernin kokonaisuuden huomioiden.

Ateria- ja puhtauspalveluiden laitekannan uusimiseen on varattu 50 000 euron investointien määräraha.

Osakkeiden ja osuuksien ostamiseen on varattu kaupunginhallitukselle 20 000 euron investointien määräraha.

TOIMINTA, TOIMINNAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET VUONNA 2027 - 2028 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Talouden tasapainon saavuttaminen edellyttää jatkuvaa palveluverkon ja palveluiden mitoittamista kuntalaisten tarpeiden sekä tulevan tulorahoituksen välillä taloussuunnitelmakaudella.

Hallintopalvelut jatkaa henkilöstöhallinnon järjestelmien kehittämistä sekä toteuttaa hankintalain muutoksen aiheuttamia toimenpiteitä koskien inhouse-yhtiöiltä ostettavia palveluita.

Ateria- ja puhtauspalveluiden laitekannan uusimiseen on varattu 50 000 euron investointien määräraha taloussuunnitelmavuosille.

Osakkeiden ja osuuksien ostamiseen on varattu kaupunginhallitukselle 20 000 euron investointien määräraha taloussuunnitelmavuosille.

Toimialan käyttötalous

Konsernitoimiala	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	3 813 239	5 481 400	6 013 630	5 983 240	5 983 240
MYYNITUOTOT	3 041 524	5 258 900	5 985 630	5 955 240	5 955 240
MAKSUTUOTOT	283,15	0	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	238 113	122 500	28 000	28 000	28 000
MUUT TOIMINTATUOTOT	533 319	100 000	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-8 224 448	-8 828 700	-8 543 000	-8 661 930	-8 708 030
HENKILÖSTÖKULUT	-4 013 324	-4 354 410	-4 153 960	-4 277 700	-4 383 800
PALKAT JA PALKKIOT	-2 662 000	-2 944 650	-2 828 740	-2 914 100	-2 982 700
HENKILÖSIVUKULUT	-1 351 324	-1 409 760	-1 325 220	-1 363 600	-1 401 100
ELÄKEKULUT	-1 287 074	-1 340 310	-1 234 200	-1 270 700	-1 306 000
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-64 250	-69 450	-91 020	-92 900	-95 100
PALVELUJEN OSTOT	-2 701 795	-2 823 400	-2 739 800	-2 739 800	-2 679 800
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-833 780	-865 690	-883 650	-883 650	-883 650
AVUSTUKSET	-13 166	-65 000	-75 000	-75 000	-75 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-662 384	-720 200	-690 590	-685 780	-685 780
TOIMINTAKATE	-4 411 210	-3 347 300	-2 529 370	-2 678 690	-2 724 790

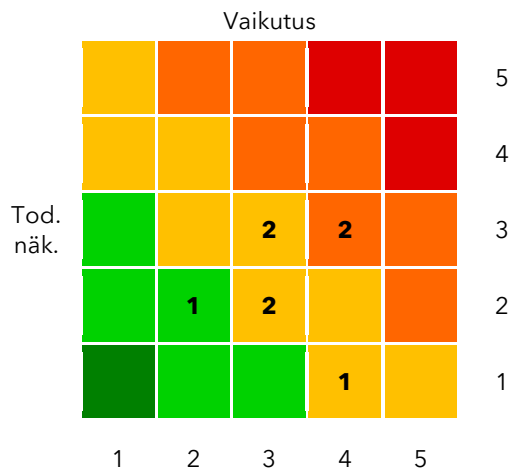
Palvelualuekohtaiset määrärahat

100 HALLINTOPALVELUT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	796 185	2 319 000	2 301 500	-0,8 %
Toimintamenot	-4 754 450	-5 343 610	-4 943 330	-7,5 %
Toimintakate (Netto)	-3 958 265	-3 024 610	-2 641 830	-12,7 %
160 ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	3 017 054	3 162 400	3 712 130	17,4 %
Toimintamenot	-3 469 998	-3 485 090	-3 599 670	3,3 %
Toimintakate (Netto)	-452 944	-322 690	112 460	

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Kaupunginhallitus Kokousten lukumäärä	21	24	22
Käsiteltyjen asioiden lukumäärä	447	450	450
Ruokapalveluiden ateriamäärä	624 000	509 700	497 000
Siivottavien neliöiden määrä	49 560	39 981	37 465
Verkkosivujen käyntimäärät / kk	17 900	18 000	18 100
Sosiaalisen median seuraajamäärät (kaikki kanavat yhteensä)	6 800	7 000	8 500

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Strateginen riski	Tietoliikenteeseen ja ICT-infraan kohdistuvat uhat	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Tietoturvan varmistaminen sekä tietojen ja yhteyksien suojauksen parantaminen. Tietojen jatkuva päivitys.
Toiminnallinen riski	Haasteet rekrytoinnissa osaan tehtävistä	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Työnantajakuvan kehittäminen
Taloudellinen riski	Korkotason nousu	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Korkojen sitominen kiinteisiin korkoihin tai vaihtuvakorkoisten lainojen korkosuojaus
Toiminnallinen riski	Ohjeiden noudattamattomuus koko organisaation tasolla	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 3 6	Ohjeiden läpikäyminen esihenkilöiden kanssa
Strateginen riski	Esihenkilöiden erilaiset toimintatavat työkykyjohtamisessa	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 2 4	Esihenkilöiden työkykyjohtamisen vahvistaminen
Taloudellinen riski	Valtionosuusjärjestelmän muutos siten että valtionosuudet heikkenevät	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Veropohjan vahvistaminen asukkaita ja yrityksiä houkuttelemalla sijoittumaan Orimattilaan
Toiminnallinen riski	Häiriöt tukipalvelujen tuottamisessa	Tod. näk.: 1 Vaikutus: 4 4	Sopimukset palveluntuottajien kanssa ja omat varatussuunnitelmat
Toiminnallinen riski	Henkilöstön laajat sairauspoissaolot ateria- ja puhtauspalveluissa	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 3 6	Sijaispoolilla sijaistusten varmistaminen, suunnitelmat toimipisteiden välisiin vaihdoksiin toiminnan turvaamiseksi sekä terveelliset ja turvalliset toimintatavat

10. Sivistystoimiala

SIVISTYSTOIMIALAN TALOUSARVIO 2026

Vastuuhenkilöt

Sivistysjohtaja
Opetuspäällikkö
Varhaiskasvatuspäällikkö
Vapaa-aika- ja hyvinvointipäällikkö
Talous- ja hallintoasiantuntija

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialaan kuuluvat varhaiskasvatuspalvelut, opetuspalvelut sekä vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut. Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut koostuvat kirjasto- ja museopalveluista, nuoriso- ja liikuntapalveluista sekä hyvinvointi-, osallisuus- ja tapahtumapalveluista. Sivistystoimiala keskittyy omassa palvelutuotannossa lakisääteisten palvelujen järjestämiseen sekä toimii yksityisten ja kolmannen sektorin palvelutuottajien kumppanina. Palvelut tuotetaan lähialueilla tai keskitetysti. Omaa palvelutuotantoa täydennetään tarvittaessa yksityisillä ostopalveluilla.

TOIMINTA, TOIMINNAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET VUONNA 2026 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Sivistystoimiala joutuu vastaamaan merkittävään haasteeseen talousarvion 2026 laadinnassa. Talousarviossa vuodelle 2026 sivistystoimialan toimintatuotot ovat 2 643 600 euroa, toimintakulut -44 501 030 euroa ja toimintakate -41 831 200 euroa. Toimintakuluihin sisältyvät henkilöstökulut ovat -21 467 540 euroa ja muiden kulujen osuus -9 669 470 euroa. Vuoden 2025 muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ovat kasvaneet noin 26 000 euroa ja toimintamenot laskeneet noin -1,24 miljoonaa euroa. Toimialan toimintakate on noin -1,26 miljoonaa pienempi kuin vuonna 2025. Sivistystoimialaa haastaa esimerkiksi lainsäädännön muutoksista johtuvien velvoitteiden lisääntyminen sekä palveluiden saatavuuden varmistaminen. Näihin haasteisiin on pystytty vastaamaan, vaikka palveluverkon rakennemuutoksen kautta syntyvät kustannussäästöt syntyvät vasta tulevana vuosina.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatusta järjestetään kunnallisena palveluna sekä ulkoisena tuotantona palvelusetelillä. Ruotsinkielinen varhaiskasvatus tuotetaan ostopalveluna. Lisäksi varhaiskasvatukseen budjetoidaan lakisääteinen kotihoidon tuki samoin kuin yksityisen hoidon tuen mukaiset kuluerät. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ylläpidetään laadunhallintaa ja seurataan lapsen hyvinvointia edistävän toiminnan toteutumista. Talousarviovuonna keskeistä on varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksiin perustuvan liikuntakasvatuksen ja sitä tukevan toimintakulttuurin arvioiminen ja kehittäminen.

Varhaiskasvatuspalveluiden toimintatuotot ovat n. 402 000 euroa. Myyntituottoja, joka on ulkopaikkakuntien laskutusta, korotetaan maltillisesti. Varhaiskasvatuspalveluiden toimintakulut ovat ulkoiset erät huomioiden 9,7 miljoonaa euroa, ja ne nousevat n. 549 000 euroa verrattuna vuoden 2025 talousarvioon. Huolimatta syntyvyyden laskusta, ei varhaiskasvatukseen osallistuvien lapsimäärä ole vähentynyt. Syynä tähän on osallistumisasteen nouseminen erityisesti nuorimmassa ikäryhmässä, joka on myös kustannuksistaan suurempaa. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen paineet liittyvät perusopetuslakiin tehdyistä oppimisen tuen muutoksesta.

Henkilöstökuluja budjetoidaan sivukuluineen n. 292 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Kustannusnousua selittävät palkankorotukset ja osin lastenhoitajien nimikkeiden muuntaminen sosionomien nimikkeiksi. Sopeutetuissa henkilöstökuluissa ei varauduta lisäryhmän perustamiseen eikä tuen tarpeen kasvuun. Varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuudesta ja lapsen tuesta säädetään varhaiskasvatuslaissa 540/2018 §35, joten varautumattomuudesta muodostuu lisätalousarvion riski.

Sijaiskuluihin varatut määrärahat säilytetään vuoden 2025 tasossa eikä reagoida vuoden 2025 aikana tapahtuneeseen sijaiskoulujen kasvuun. Varhaiskasvatuksen mitoituksista säädetään valtioneuvoston asetuksessa 753/2018 § 1 eikä siitä voida poiketa henkilöstön poissaolotilanteissa. On mahdollista, että palvelun järjestäminen muodostaa lisätalousarvion riskin. Sairauspoissaolojen ennaltaehkäisyyn tullaan panostamaan käytettävissä olevilla keinoilla, kuten varhaisen tuen mallin avulla ja lisäämällä yhteistyötä työterveyden kanssa.

Nykyinen palveluverkko, kunnallisten ja yksityisten päiväkotien kapasiteetti, tulee olemaan täynnä kevään 2026. Syksyn 2026 osalta ryhmien määrää sopeutetaan suhteessa elokuusta tarvittavaan palvelutarpeeseen. Palveluseteliin on budjetoitu kokonaisuudessaan 150 000 euroa enemmän ja tämä johtuu setelin arvon ja kertoimien muutoksesta. Indeksien ja palvelusetelilain voimaantulon vaikutuksia ei voida täysin ennakoita. On mahdollista, että palvelusetelien myöntämistä joudutaan rajaamaan ja kunnallisen tuotannon kapasiteetin ollessa täynnä, muodostuu lisätalousarvion riski. Yksityisestä perhepäivähoidosta maksettavaa kuntalisää on korotettu ja tämän vuoksi avustuksiin on budjetoitu 40 000 euroa enemmän. Muissa toimintakuluissa on huomioitu varhaiskasvatuksen hallinnon ja konsulttivien erityisopettajien työtilan ulkoisen vuokran poistuminen.

Opetuspalvelut

Orimattila opetuksen järjestäjänä vastaa siitä, että oppivelvollisille tarjotaan perusopetusta. Orimattilassa annetaan myös lukio-opetusta. Opetuksen järjestäminen perustuu perusopetus- ja lukiolakiin, asetuksiin ja opetussuunnitelman perusteisiin. Keskeisiä arvoja opetuksen järjestämisessä ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja saavutettavuus. Lakisääteisen tehtävän järjestäjänä opetuspalvelujen tuloksellisuus tarkoittaa mahdollisimman laadukkaan palvelun tuottamista käytössä olevin varoin.

Opetuspalvelujen toimintatuotot ovat n. 1,3 miljoonaa euroa. Toimintatuotot vähenevät n. 194 000 euroa vuoteen 2025 verrattuna. Toimintatuottojen muutos johtuu kotikuntakorvausten ennakoidusta vähentymisestä. Ulkoiset toimintakulut ovat n. 17,7 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut ovat n. 13,4 miljoonaa euroa ja nousevat edellisvuoteen verrattuna 0,9 miljoonalla eurolla, josta palkkakustannukset käsittävät n. 0,6 miljoonaa euroa ja henkilösivukulut n. 0,3 miljoonaa euroa.

Ulkoisten toimintakulut kasvavat, vaikka säästötoimenpiteinä vuodelle 2026 on talousarviosta poistettu Myllylän koulun ylisuurten luokkien jakaminen, leikattu opetushenkilöstön täydennyskoulutusmäärärahoista, kalustomäärärahasta, poistettu lukion opiskelijoiden käyttäjätunnusten siirto hallinnon verkosta toistaiseksi, poistettu ulkoiset vuokramenot Wanhan Amiksen tilojen vuokraamiseksi sivistystoimen hallinnon ja yhteiskouluun siirtyvien yläkoululaisten osalta ja leikattu Kuntola-yksikköön varatun erityisluokanopettajan palkkakustannukset. Säästötoimenpiteistä Kuntola-yksikköön varatun henkilöstöresurssin leikkaaminen lisää lisätalousarvion riskiä.

Lisäpaineita henkilöstökuluihin tuo erityisesti perusopetuslain muutos liittyen oppimisen tukeen. Se lisää henkilöstömenoja, sillä oppimisen tuen toteutuminen on varmistettava jokaisessa perusopetuksen yksikössä lakisääteisesti. Kolmiportaisesta tuesta luopuminen, siirtyminen ryhmä- ja oppilaskohtaiseen tukeen, tarkoittaa kaikkein pedagogisten rakenteiden ja toimintakulttuurin muutosta. Lukuvuoden 2025-2026 aikana oppimisen tuen toteuttaminen uudella tavalla konkretisoituu ja vasta syksyllä 2026 on riittävän resurssien arvioiminen mahdollista. Talousvuoteen 2026 lähdetään arvioimalla perusopetuksen lisätarpeeksi kahden erityisluokanopettajan resurssi (2 HTV), joka sisältyy talousarvioon. Oppimisen tuen lainuudistuksessa myös toiminta-alueittainen opetus (TAO) lisää myös henkilöstöresurssia suurimman ryhmäkoon pienentyessä kahdeksasta oppilaasta kuuteen. Orimattilassa on tällä hetkellä toiminta-alueittaista opetusta tarvitsevia lapsia 19, joten nykyisen kolmen ryhmän sijasta ensi vuodelle varaudutaan neljän ryhmän perustamiseen. Kokonaisuudessaan toiminta-alueittaisen opetuksen osalta perusopetuslainuudistus tuo mukanaan 4,5 HTV:N lisäyksen vuodelle 2026 verrattuna talousarvioon 2025. Huomioitava on, että oppimisen tuen lainuudistus lisää kunnan oppilaskohtaisia valtionosuuksia n. 100 eurolla alakoulun ja 70 eurolla yläkoulun oppilasta kohden. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen (maahanmuuttajataustaiset oppilaat) henkilöstölisäys on 4 HTV verrattuna vuoden 2025 talousarvioon. Valmistavan opetuksen tarpeen lisäyksellä varaudutaan siihen, että lähikunnissa olevien lakkautettujen vastaanottokeskusten myötä perheiden muuttovirta Orimattilaan saattaa lisääntyä ja sitä kautta myös

valmistavan opetuksen tarve nykyisen lisäksi. Valmistava opetus on valtioavusteista, ja ryhmä perustetaan vasta, kun riittävä määrä lapsia on muuttanut kuntaan. Siinä mielessä valmistava opetus ei muodosta riskiä taloudenhallinnalle.

Palveluverkkoa tiivistetään suunnitelman mukaisesti syksyllä 2026 Järvikunnan koulun lakkautuksella. Järvikunnan koulun lakkauttaminen ja oppilaiden siirtyminen Tönnön kouluun ei tuota välitöntä säästöä henkilöstökuluissa, sillä oppilasmäärät ovat yhdistymisen alussa 4-6-luokkien osalta reilusti ylisuuret, joten väliaikainen resurssi (2 HTV) on varattava lukuvuodelle 2026-2027 ja 1 HTV lukuvuodelle 2027-2028, kuten lakkauttamista suunniteltaessa on ennakoitu. Tämä tarkoittaa, että Järvikunnan koulun lakkauttamisen säästöt realisoituvat vasta myöhemmin. Seuraavat palveluverkon toimet ovat 2030-lukua lähestyttäessä ja se ylitettäessä erittäin keskeiset, sillä nopeasti vähenevä oppilasmäärä aiheuttaa sekä tilojen että henkilöstön osalta ylikapasiteettia tarpeeseen nähden. Tämä säästöpotentiaali on merkittävä.

Jokivarren yläkoululaisten siirtymiseen Orimattilan yhteiskouluun liittyvä ulkoisten vuokrien budjetti on poistettu talousarviosta, mikä tarkoittaa, että siirtyminen yhteen yläkouluun lykkääntyy tuleville vuosille. Toiminnan- ja henkilöstösuunnittelun suhteen on tärkeää kuitenkin, että päätetään siitä, milloin yhteen yläkouluun siirrytään ja miten palveluverkon kehittämisessä edetään.

Lukion vetovoiman kehittämiseen ei ole varattu erillistä käyttöbudjettia, mutta se on olennainen talousvuoden toimi, jota on tarkasteltava niin organisaation sisäisesti kuin myös lähikuntien toisen asteen koulutukseen tutustuen ja yhteistyössä. Hallinnollisesti yhdistetty yksikkö Orimattilan Yhteiskoulu ja Erkkö-lukio mahdollistaa tiiviimmän yhteistyön henkilöstön välillä ja vetovoimaa lisääviä tekijöitä on mahdollista toteuttaa kustannustehokkaasti. Seuraavana talousvuonna asiaan tulee varata erillinen budjetti, kun suunnitelma vetovoiman kehittämiseksi on saatu käynnistettyä.

Henkilöstön työhyvinvointi ja sen tukeminen sisältävät merkittävää säästöpotentiaalia ja toisaalta lisäävät kustannusten ennakointivarmuutta. Johtamiseen panostaminen on tärkeä osa henkilöstön työhyvinvoinnin edistämistä. Selkeät tehtäväkuvat ja johtamisen rakenteet mahdollistavat työhyvinvointiin panostamisen koko kentällä. Sairauspoissaolojen tarkastelu ja juurisyyhin puuttuminen ennaltaehkäisevästi lisäävät talouden hallittavuutta. Johtamisen ja esihenkilötyön kehittämistä tehdään sisäisenä esihenkilövalmennuksena toimintavuoden aikana.

Vapaa-aika ja hyvinvointipalvelut

Vapaa-ajan ja hyvinvoinnin palvelualueeseen kuuluvat liikunta- ja nuorisopalvelut, kirjasto-, kulttuuri- ja museopalvelut sekä hyvinvointi-, osallisuus- ja tapahtumapalvelut. Palvelualue aloitti toimintansa 1.1.2025 ja se toteuttaa sekä koordinoi kaupungin hyvinvointipalvelut, kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut, museopalvelut, nuorisopalvelut, osallisuuspalvelut, senioripalvelut ja tapahtumapalvelut sekä yhteistyössä Kansalaisopisto Wellamon kanssa taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistyksen palveluita. Palvelualueella työskentelee talousarviovuonna 6 perintövaroilla palkattua työntekijää sekä kaksi määräaikaista hanketyöntekijää.

Palvelualueen ulkoiset toimintatuotot ilman sisäisiä eriä ovat n. 620 000 euroa eli noin 130 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Nousua selittävät liikunta- ja kirjastopalveluiden hankkeet sekä kahvion ja uimahallin myyntituottojen kasvu. Ulkoiset toimintakulut ovat n. 2,55 milj. euroa, mikä on n. 250 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa. Nousua selittävät ulkoiset vuokratilat, uimahallin kahviopalvelujen suurempi kysyntä, hankkeiden kulut ja työterveyspalvelujen budjetointi palvelualueen talousarvioon. Henkilöstökulut ovat n. 1,6 milj. euroa, joka on noin 130 000 euroa edellisen vuoden talousarviota suurempi. Nousua selittävät liikunta- ja kirjastopalveluiden hanketyöntekijät, kesätyöntekijöiden palkkamäärärahavaraus omaan budjettiin sekä palkankorotukset. Yhdistyksille ja kaupunkilaisille jaettavat avustukset koko palvelualueella pysyvät vuoden 2025 tasolla. Avustusmäärärahoihin on lisätty 2 000 euroa kotiseutumuseon aukiolon varmistamiseen.

Talousarviovuonna 2026 palvelualueen organisaatiorakennetta tarkastellaan ja muokataan tarpeen mukaan, jotta pystytään varmistamaan eri tiimien johtamisrakenteet, työajallinen resurssi sekä palveluiden sujuvuus asiakasrajapinnassa. Talouden sopeuttamistoimenpiteitä palvelualueella on tehty yhteensä

n. 78 000 euron edestä, josta n. 36 000 euroa kohdistuu palvelualueen organisaatorakenteen sekä tehtävien uudelleen organisointiin (osallisuuskoordinaattorin tehtävä täytetään sisäisillä järjestelyillä). Palvelualueella 6 000 euron säästötoimenpide kohdistuu Artjärvellä sijaitsevan kudontatilan vuokramäärärahoihin etsimällä edullisempia vaihtoehtoja nykyisille tiloille. Muut säästötoimenpiteet on kuvattu yksiköiden omissa osioissa.

Kirjasto- ja museopalvelut sekä kulttuuritoiminta

Kirjasto- ja museopalveluiden sekä kulttuuritoiminnan toimintatuotot ovat n. 74 000 euroa. Toimintatuotot kasvavat edelliseen talousarvioon verrattuna n. 11 000 euroa. Ulkoiset toimintakulut ovat n. 830 000 euroa. Toimintakulut ovat kasvaneet edelliseen talousarvioon verrattuna n. 50 000 euroa. Ylitystä selittää Selko Suomi -hankkeeseen varattu määräraha. Vastuualueella on lisäksi yksi perintövaroilla palkattu työntekijä, jonka palkkamäärärahat eivät näy talousarviossa. Kirjastoon ei esitetä palkattavaksi kesätyöntekijöitä talouden sopeuttamistoimien vuoksi.

Kirjasto- ja museopalvelut valmistautuvat lähivuosina kirjaston ja taidemuseon tilojen uudelleen organisointiin Kulttuuritalon sisäilmaongelmien seurauksena. Kirjasto- ja museopalveluiden järjestämällä erilaisilla tapahtumilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä Orimattilan elin- ja vetovoimaa. Tavoitteena vuonna 2026 on järjestää vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelualueen muiden palveluiden kanssa yhteistyössä kaksi isompaa kulttuuritapahtumaa sekä lisäksi pienempiä tapahtumia palvelualakohtaisesti.

Yhteistyöllä vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelualueen muiden palveluiden, kolmannen sektorin ja seudullisten yhteistyökumppanien kanssa tavoitellaan orimattilalaisten osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämisen ohella Kulttuuritalon palveluille uusia käyttäjiä ja näkyvyyttä. Vuonna 2026 kirjasto on mukana seudullisessa Vaikuttava kirjasto -hankkeessa ja toteuttaa Selkosuomenkielinen keskustelu- ja lukupiiri -pilotointihanketta.

Taidemuseon perusnäyttelyä uudistetaan vuoden 2026 aikana ja lisäksi juhlistetaan kuvanveistäjä Pentti Papinhaon syntymän 100-vuotisjuhlaa. Taidemuseon markkinointiin ja näkyvyyteen muun muassa pääkaupunkiseudulla ja Lahdessa panostetaan Ari Kalevi Hakalan perintörahojen turvin. Lisäksi toteutetaan vuodessa neljä vaihtuvaa näyttelyä. Taidemuseolla jatkaa vuonna 2023 aloittanut ma. museoamanuenssi Wall-Hakalan taidesäätöön kokoelman ja vaihtuvien näyttelyiden parissa.

Liikuntapalvelut- ja nuorisopalvelut

Liikunta- ja nuorisopalvelujen ulkoiset toimintatuotot ovat n. 500 000 euroa. Toimintatuotot kasvavat n. 100 000 euroa edelliseen talousarvioon nähden. Kasvua selittävät liikuntapalveluiden hankkeen tulot sekä kahvion, uimahallin ja kuntosalin myyntituotot. Toimintakulut ovat n. 1,26 miljoonaa euroa ja ne kasvavat n. 70 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvua selittää pääosin liikuntapalveluiden hankkeen kulut. Lisäksi vastuualueella on neljä perintövaroilla palkattua työntekijää, joiden palkkakulut eivät näy talousarviossa.

Talouden sopeuttamisen säästötoimenpiteenä liikuntapaikkojen hoidosta, rakentamiskustannuksista ja kunnossapidosta on karsittu 5 300 euroa ja liikuntapaikkojen kesälomasijaisen palkkakustannukset 12 600 euroa. Riskinä molemmissa on palvelutason lasku ja mahdollinen liikuntapaikkojen käyttöaikojen supistaminen kesälomakaudella. Budjetista on poistettu myös Luhtikylän koulun jääkentän ylläpito. Riskinä säästötoimenpiteessä on lasten ja nuorten liikkumismahdollisuuksien heikkeneminen.

Liikuntapalvelut ovat palvelualueen suurin tehtäväkokonaisuus. Liikuntapalveluiden tehtävä on järjestää liikuntapalveluja ja terveyttä sekä hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja sekä tukea kansalaistoimintaa. Liikuntapalvelut vastaavat myös liikuntaneuvonnasta sekä osin koulujen uinninopetuksesta. Toimintavuoden tavoitteena on edelleen kasvattaa uimahallin kävijämääriä.

Liikuntapalveluissa jatkuu Suomi liikkeelle ohjelman Liikkuva koulu- ja MOVE! -hanke (OLAA2), jonka tavoitteena on koulupäivän liikunnallistaminen sekä Move-prosessin kehittäminen ja perusopetusikäisten lasten ja nuorten liikuntaneuvonnan kehittäminen. Hanke toimii kaikilla Orimattilan peruskouluilla ja siihen on palkattu kokoaikainen hanketyöntekijä. Liikuntapalveluiden toimintavuoden tavoitteena on kytkeä erityisesti lasten- ja nuorten sekä maahanmuuttajien liikkumisen edistäminen, soveltavan liikunnan järjestäminen ja maksuton liikuntaneuvonta osaksi hyvinvointisuunnitelman toimenpiteitä.

Nuorisopalvelut koostuvat perusnuorisotyöstä, koulunuorisotyöstä sekä etsivästä nuorisotyöstä. Nuorisopalvelut ovat mukana seudullisessa yhteistyössä. Toimintavuoden aikana nuorisopalveluissa kehitetään ja uudelleenorganisoidaan perusnuorisotyötä.

Perusnuorisotyö tarkoittaa nuorten kanssa tehtävää arjen ja vapaa-ajan työtä, joka on kaikille nuorille avointa ja ennaltaehkäisevää. Perusnuorisotyön ydintä on nuorten kohtaaminen, osallistaminen ja yhteisöllisyyden edistäminen ja se tarjoaa 6-luokkalaisille - 17-vuotiaille nuorille turvallisen paikan viettää vapaa-aikaa. Orimattilassa on yksi nuorisotila, joka sijaitsee Orimattilan Erkontiellä. Nuorisotilatoimintaa kehitetään talousarviovuoden 2026 aikana, jotta se vastaa paremmin tarpeeseen. Nuorisotilan lisäksi perusnuorisotyö tarjoaa loma-aikojen toimintaa, kuten retkiä, leirejä ja tapahtumia.

Koulunuorisotyö toimii yhteistyössä kuraattorien, psykologien ja terveydenhoitajien kanssa, mutta se ei ole osa virallista opiskeluhoitoa. Se tarjoaa ennaltaehkäisevää tukea ja kuuntelevan aikuisen, ilman diagnooseja tai arviointia. Koulunuorisotyö tuo nuorisotyön periaatteet - vapaaehtoisuus, luottamus ja nuoren osallisuus - kouluympäristöön. Se voi olla silta vapaa-ajan nuorisotyöhön, kuten nuorisotiloihin tai harrastustoimintaan.

Koulunuorisotyöntekijät järjestävät ryhmätoimintaa, tapahtumia ja keskustelutuokioita, jotka tukevat koulun yhteishenkeä ja ehkäisevät yksinäisyyttä. Koulunuorisotyö toimii osana kasvattajayhteisöä yhdessä opettajien, oppilashuollon ja huoltajien kanssa. Se tuo koulun arkeen nuorisotyön näkökulman ja menetelmät. Koulunuorisotyö ei siis korvaa opiskeluhoitoa tai muuta nuorisotyötä, vaan täydentää niitä - usein juuri siellä, missä nuori viettää suurimman osan arjestaan. Koulunuorisotyöhön on saatu palkattua perintövarojen avulla yksi työntekijä lisää, jonka työ painottuu nivelvaihtelytyöhön. Toimintamuotojen vakiinnuttaminen on yksi talousarviovuoden tavoitteista.

Etsivän nuorisotyön tehtävä on varmistaa, että jokainen nuori saa kasvamiseen, itsenäistymiseen ja osallisuuteen tarvitsemansa tuen - että kenenkään ei tarvitse kasvaa ja selviytyä yksin. Etsivässä nuorisotyössä kohdataan alle 29-vuotiaita nuoria, jotka tarvitsevat arjessaan tukea sekä näkymiä tulevaisuuteen. Etsivä nuorisotyö tavoittelee tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille (Nuorisolaki 1285/2016).

Etsivällä nuorisotyöllä tavoitellaan nuorten yhdenvertaista osallisuutta, hyvän elämän edellytysten kohentumista ja inhimillisempää yhteiskuntaa. Rinnalla kulkevaa tukea ja ohjausta kynnysksetä tarjoava etsivä nuorisotyö vahvistaa sosiaalista luottamusta ja kestävästä kehitystä. Työ voi vähentää korjaavien palvelujen tarvetta sekä viimesijaisista etuuksista ja tulonsiirroista syntyviä kuluja. Orimattilalla etsivää nuorisotyötä on tehty vuodesta 2011 alkaen. Nyt kolme etsivää nuorisotyöntekijää työskentelee vuosittain keskimäärin 150 nuoren kanssa. Työtä tehdään nuoren antamien tietojen perusteella, työ on luottamuksellista, vapaaehtoista ja nuorelle maksutonta. Työtä ei tehdä nuoren puolesta, vaan nuoren puolella. Etsivän nuorisotyön erittäin tärkeänä tehtävänä on myös tuoda nuorten ääni kuuluviin. Etsivä nuorisotyö kerää tietoa nuorten elinolojen parantamiseksi ja monialaisessa verkostossa tehtävän yhteistyön helpottamiseksi.

Hyvinvointi- osallisuus- ja tapahtumapalvelut

Hyvinvointi-, osallisuus- ja tapahtumapalveluiden toimintatuotot ovat n. 34 000 euroa. Toimintatuotot kasvavat edellisvuoteen verrattuna n. 11 000 euroa, joka selittyy pääosin tilojen vuokrauksella. Toimintakulut ilman vaikuttamistoimielinten kuluja ovat 170 000 euroa. Edellisvuoteen verrattuna

toimintakulut ovat n. 59 000 euroa vähemmän. Erotusta selittää erilainen kustannuspaikkakirjaus sekä tiukan talousarvioraamin aiheuttama osallisuuskoodinaattorin työnkuvan uudelleen järjestely.

Hyvinvointi-, osallisuus- ja tapahtumapalveluihin kuuluvat koko kaupunkitasoinen hyvinvointi- ja osallisuustyö, senioripalvelut sekä tapahtumapalvelut. Myös vaikuttamistoimielimet, kuten aluekumppanuuspöytien, nuorisovaltuuston, lapsiparlamentin, vanhus- ja vammaisneuvoston sekä veteraaniasiainneuvottelukunnan ohjausvastuu on HOT-tiimin vastuulla. Vaikuttamistoimielinten budjetti on kuitenkin varattuna palvelualueen hallinnon kustannuspaikalle sekä aluekumppanuuspöytien omille kustannuspaikoille.

Senioripalveluiden tavoite on ehkäistä yksinäisyyttä ja aktivoida ikääntyneitä (+ 65 v). Senioripalvelut osallistaa mahdollisimman kattavasti orimattilalaisia ikääntyviä säännöllisesti yhteisen kohtaamispaikan, tapahtumien ja retkien kautta sekä ylläpitää kokonaisvaltaista hyvinvointia. Talousarviovuonna 2026 senioripalvelut kehittää toimintoja uusien toimitilojen myötä, yhdessä ikääntyneiden kanssa.

Hyvinvointikoordinaattorilla ja osallisuuskoodinaattorilla on keskeinen tehtävä hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämässä. Talousarviovuonna 2026 valmistuu laaja hyvinvointisuunnitelma ja sen erillissuunnitelmat vuosille 2026-2029. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pohjautuu Päijät-Hämeen hyte-kärkiin: osallisuus ja yhteisöllisyys, mielen hyvinvointi, arjen turvallisuus sekä päihitteettömyys ja terveelliset elintavat.

Tapahtumapalvelut ovat osa tiimin työntekijöiden työnkuvaa ja tiimin voimin tuotetaan tapahtumia, tilaisuuksia ja juhlia kaiken ikäisille kuntalaisille. Tiukan talousarvioraamin vuoksi tapahtumapalveluiden tapahtumia joudutaan supistamaan toimintakaudelle 2026. Tämä tarkoittaa, että valotaidefestareita ei järjestetä nyky muodossa. Lisäksi talouden sopeuttamistoimien vuoksi esitetään, että Helinäntuvan kulut (sähkö + vuokra) siirretään alkuperäisen toiminta-ajatuksen mukaisesti perintövaroilla maksettavaksi.

TOIMINTA, TOIMINNAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET VUONNA 2027 - 2028 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Suunnitteluvuosina sivistystoimialan palvelutuotannossa on keskeistä lasten, nuorten, perheiden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistäminen tarkoituksenmukaisen palveluverkon ja talouden mahdollistamissa puitteissa. Väestörakenteen muutos edellyttää ennakoivia ja suunnitelmallisia toimenpiteitä, jotta kaupungin asukkaille voidaan turvata laadukkaat sivistyspalvelut valtionosuuksiin ja verotuloihin nojaavan rahoituspohjan heikentyessä.

Useissa sivistystoimialan käyttämissä rakennuksissa on tiedostettu olevan toiminnallisia sekä rakennusten kuntoon liittyviä haasteita. Rakennukset ovat eri ikäisiä ja osaa on laajennettu useaan otteeseen. Korjausvelka on osin kohonnut. Rakennusten toiminnallisuus, sijainti ja kunto eivät täysin vastaa enää kokonaisuutena tulevaisuuden haasteita. Rakennukset perustuvat useaan pieneen yksikköön, ylläpitokustannuksia lisää rakennusten maantieteellinen sijainti.

Palveluverkon tarkastelua ja toimintojen keskittämistä puoltavat myös monet toiminnan laatuun ja kehittämiseen liittyvät näkökulmat. Näitä ovat esimerkiksi riittävien yksikkökohtaisten resurssien lisäksi jatkuvasti lisääntyvä oppimisen tuen ja oppilashuollon tarve sekä osaavan ja pysyvän henkilöstön saatavuus. Mitä hajanaisempi palveluverkko on, sitä enemmän esimerkiksi eri yksiköissä työskentelevien ammattilaisten aikaa kuluu matkustamiseen paikasta toiseen. Suuremmissa yksiköissä voidaan paremmin turvata resurssien määrä ja laatu sekä osaamisen kehittyminen jatkuvassa moniammatillisessa yhteistyössä. Palveluverkkoratkaisut mahdollistavat myös hallinnollisten toimintojen tehostamista sekä digitalisaatioon liittyvien infrastruktuuri-, laite- ja tukipalveluiden hankintoja ja organisointia. Myös koulun aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä lasten monipuolista harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen on mahdollista organisoida paremmin tiiviimmässä palveluverkossa.

Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelujen painopisteet tuleville vuosille ovat palveluiden parempi hallinta, suunnitelmallisuus ja ennakoitavuus. Digitaalisuuden edistäminen ja viestintä tukevat perustehtävää. Osallisuuden kehittäminen ja asukkaiden aktiivisuuden tukeminen ovat keskeisiä tavoitteita, jotka painottuvat lapsiin ja nuoriin. Kaupungin rooli muuttuu tulevaisuudessa yhä enemmän mahdollistajaksi.

Tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Vaikuttavuuden mittaamista tulee kehittää, jotta toimenpiteiden tulokset saadaan näkyviksi ja toimintaa voidaan jatkuvasti parantaa.

Toimialan käyttötalous

Sivistystoimiala	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	3 295 313	2 643 600	2 669 830	2 668 610	2 668 250
MYYNITUOTOT	1 778 802	1 376 300	1 124 740	1 124 740	1 124 740
MAKSUTUOTOT	645 297	587 700	638 690	638 500	638 500
TUET JA AVUSTUKSET	663 201	423 600	572 700	571 670	571 310
MUUT TOIMINTATUOTOT	208 013	256 000	333 700	333 700	333 700
TOIMINTAKULUT	-40 394 334	-45 739 300	-44 508 030	-44 670 950	-45 320 350
HENKILÖSTÖKULUT	-20 046 827	-21 467 540	-21 467 540	-21 847 700	-22 497 100
PALKAT JA PALKKIOT	-16 708 419	-17 034 140	-17 813 930	-18 131 000	-18 669 300
HENKILÖSIVUKULUT	-3 338 408	-3 408 900	-3 653 610	-3 716 700	-3 827 800
ELÄKEKULUT	-2 913 175	-2 968 520	-3 054 390	-3 108 800	-3 201 300
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-425 233	-440 380	-599 220	-607 900	-626 500
PALVELUJEN OSTOT	-9 000 606	-10 635 010	-11 820 840	-11 731 900	-11 731 900
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-958 325	-690 390	-815 180	-808 280	-808 280
AVUSTUKSET	-631 706	-681 000	-728 000	-728 000	-728 000
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 756 871	-13 289 860	-9 669 470	-9 555 070	-9 555 070
TOIMINTAKATE	-37 099 022	-43 095 700	-41 838 200	-42 002 340	-42 652 100

Palvelualuekohtaiset määrärahat

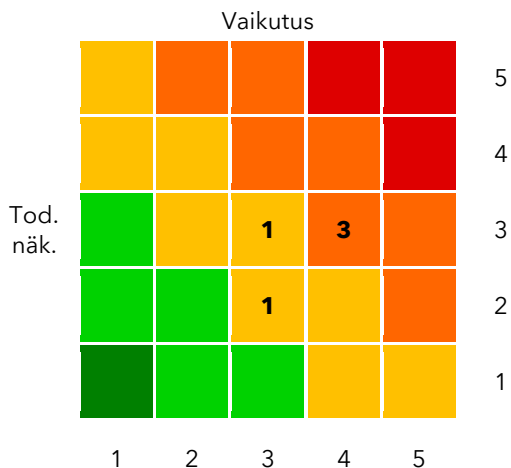
320 VARHAISKASVATUSPALVELUT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	490 466	399 300	402 100	0,7 %
Toimintamenot	-10 816 658	-11 454 300	-12 223 260	6,7 %
Toimintakate (Netto)	-10 326 192	-11 055 000	-11 821 160	6,9 %
410 HALLINTO	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	6 400	2 500	5 560	122,4 %
Toimintamenot	-429 035	-2 085 900	-2 110 100	1,2 %
Toimintakate (Netto)	-422 635	-2 083 400	-2 104 540	1,0 %
420 OPETUSPALVELUT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	2 108 354	1 541 500	1 347 750	-12,6 %
Toimintamenot	-23 211 543	-25 494 400	-24 833 100	-2,6 %
Toimintakate (Netto)	-21 103 189	-23 952 900	-23 485 350	-2,0 %

430 VAPAA-AIKA JA HYVINVOINTI	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	690 093	700 300	914 420	30,6 %
Toimintamenot	-5 937 099	-6 704 700	-5 341 570	-20,3 %
Toimintakate (Netto)	-5 247 006	-6 004 400	-4 427 150	-26,3 %

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Lapsia kunnallisten varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen piirissä lkm	497	490	500
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	167	160	160
Perusopetuksen kustannukset € / oppilas	10 923	11 926	11 900
Perusopetuksen oppilasmäärä	1713	1680	1 620
Lukiokoulutuksen kustannukset € / oppilas	14 217	12 602	13 106
Opiskelijamäärän keskiarvo	168	172	160
Opetuskiinteistöt	9	8	7
Pääkirjaston ja kirjastoauton käyntikerrat	67 822	70 000	71 000
Kokonaislainaus	192 138	220 000	200 000
Kävijät nuorisopalvelujen tapahtumissa sekä asiakasmäärät nuorisotiloissa ja nuorten toiminnoissa	5 133	6 000	6 000
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärä	158	150	150
Taidemuseon kävijämäärä	4 116	6 000	6 000
Kirjasto-, kulttuuri- ja museopalveluiden järjestämät tapahtumat	185	100	200
Wellamo-opiston orimattilaiset opiskelijat	2 618	1 300	1 300
Avoin päiväkotikimppu kävijät	664	250	
Uimahallin kävijät	67 670	78 000	75 000
Kuntosalin kävijät	31 024	38 000	35 000
Liikuntaryhmien kävijät	9 230		13 000
Liikuntaneuvonnan asiakkaat	210	70	200
Senioripalvelujen järjestämisen toiminnan kävijämäärät	3 629	3 200	4 000

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Toiminnallinen riski	Henkilöstön vaihtuvuuden jatkuminen. Henkilöstöllä oleva erityisosaaminen tai hiljainen tieto ei siirry eteenpäin.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Henkilöstön hyvinvointiin panostaminen. Esihenkilötyön tukeminen. Perehdytysprosesseista huolehtiminen.
Toiminnallinen riski	Osaavan/kelpoisen henkilöstön rekrytointiongelmät	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Huolehditaan tehtävien pito-/vetovoimasta olemassa olevien resurssien ja realiteettien puitteissa mahdollisimman hyvin.
Taloudellinen riski	Sisäilma-tms. tilahaasteiden realisoituminen ennakoitua nopeampina/akuutteina väistötila-tms. tarpeina.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Palveluverkkotyö, sisäilmatyöryhmä.
Vahinkoriski	Liikuntapalveluiden tiloissa, ryhmissä tai tapahtumissa asiakkaille tai vierailijoille tapahtuvat tapaturmatilanteet.	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 3 6	Henkilöstön koulutus, turvallisuusasiakirjojen päivitykset ja turvallisuuskoulutukset
Toiminnallinen riski	Vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelualueen pieni esihenkilöresurssi ja laajat toimenkuvat aiheuttavat haavoittuvuutta organisaatiossa. Äkilliset ja yllättävät poissaolot, henkilöstön vaihtuvuus saattaa aiheuttaa hyvin haastavia tilanteita tiedonkulun, osaamisen sekä ajankäytöllisen resurssin näkökulmasta.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Työtehtävien vuosikellottaminen, tiedonjako, prosessikuvaukset sekä sijaisjärjestelyjen ennakointi

11. Elinvoimatoimiala

Vastuuhenkilöt:

Elinvoimajohtaja
Maankäyttöpäällikkö
Yhdyskuntatekniikan päällikkö
Johtava rakennustarkastaja

Toiminnan kuvaus

Elinvoimatoimialaan kuuluvat toimialan hallinto, kaavoitus, maankäyttö- ja elinkeinot (maaseutu-, yritys yhteistyö-, työllisyys-, maahanmuuttopalvelut, julkinen liikenne, hanketoiminta), yhdyskuntatekniikka ja tilapalvelut sekä lupa- ja valvontapalvelut. Elinvoimavaliokunnan tehtävät koskevat pitkälti kaupungin fyysisen ympäristön ylläpitoa ja muuttamista sekä kaupungin peruspalveluihin kuuluvien asioiden tuottamista. Kaupunkikehitystä tukevia toimintoja ovat mm. kaavoitus- ja maankäyttö. Valiokunnan tehtäviin kuuluvat katujen, puistojen, maankaatopaikkojen ja yleisten alueiden suunnittelu, kunnossapito, ylläpito ja rakennuttaminen, sekä yksityisteiden avustukset. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluu vastata kaupungin toimitiloista.

Lupajaoston tehtävänä on tuottaa lakisääteisiä viranomaispalveluita, jotka tuotetaan omalla organisaatiolla. Viranomaispalveluita ovat mm. maa-aineslupaviranomaisen, leirintäalueviranomaisen, ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaistehtävät.

Toimialan hallitsemat omaisuusmassat koostuvat maaomaisuudesta, katu-, puisto-, silta ja muusta yleisten alueiden omaisuudesta sekä toimitilaomaisuudesta.

TOIMINTA, TOIMINNAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET VUONNA 2026 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Elinvoimatoimiala panostaa vuonna 2026 kaupungin elinvoiman kehittämiseen tiivistämällä kiinteistökantaa, edistämällä vaiheittaisesti uusien teollisuusalueiden kaavoitusta ja lisäämällä teollisuustonttivarantoa, kehittämällä ja uudistamalla kaupunkikeskustan ympäristöä ja maankäytön mahdollisuuksia keskustan alueella sekä jalkauttamalla yritysmyönteisyyden määritelmän mukaista toimintamallia osaksi toimialan arkea ja toimintakulttuuria. Lisäksi toimialalla panostetaan Orimattilan matkailupotentiaalin tunnistamiseen ja kehittämiseen yhteistyössä paikallisten yritysten, yhdistysten ja muiden sidosryhmätoimijoiden kanssa.

Perusteluina kehittämisen painotuksille ja toiminnan muutoksille on pyrkimys lisätä kaupungin tulovirtaa sekä pienentää ja hallita toimialan kulurakennetta.

Hallinto ja kaavoitus

Hallinnossa tehdään tiivistä talouden toteutuman seuranta ja tunnistetaan yhteistyössä palvelualuepäälliköiden kanssa mahdollisia talouden säästökohteita kulujen kehityksen seurannan kautta. Toiminnan kehittäminen ja talouden hallinta on välttämätöntä kestävän talouspohjan saavuttamiseksi. Hallinto tukee palvelualueiden toimintaa talouteen ja hallintoon liittyvien tehtävien kautta.

Voimakkaasti kasvanut kiinnostus aurinkovoimarakentamista kohtaan on moninkertaistanut tarpeen laatia hankekohtaisia osayleiskaavoja. Hankekaavoissa käytetään kaavoituskonsulttia, jonka kustannukset maksaa toimija. Näiden kaavojen valvonta, ohjaus ja asiakaspalvelu kuuluvat kuitenkin kaupungin kaavoitukselle. Kaavoituksessa painotetaan myös uusien teollisuusalueiden ja kaupungin teollisuustonttivarannon kasvua.

Yhdyskuntatekniikka ja tilapalvelu

Yhdyskuntatekniikassa kehitetään edelleen omaisuudenhallinnan järjestelmiä. Liikenneväylien, liikennealueiden, liikenneviheralueiden, puistojen sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoidon ja kunnossapidon alueurakka kilpailutetaan vuoden 2026 aikana. Alueurakan kilpailutuksen yhteydessä tarkennetaan laatutasoa kustannusten vähentämiseksi. Kaupunkikeskustan ja Palojoen ympäristön kehittämisen toteuttaminen aloitetaan vaiheittaisesti. Kävelyn ja pyöräilyn edistämistä jatketaan 2024 valmistuneet ohjelman tavoitteiden mukaisesti.

Tilapalvelun tavoitteena on toimitilojen hallinnan, kustannustehokkuuden ja suunnitelmallisuuden kehittäminen entistä paremmilla teknisillä apuvälineillä. Terveyskeskuksen rakennus siirtyy Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy:lle ja pienentää Tilapalveluiden vuokratuottoja. Kiinteistöstrategiaan liittyvien toimenpiteiden edistäminen ja strategian toteuttaminen edellyttää palveluverkon tiivistämistä ja kaupungin omistuksessa olevan rakennuskannan neliöiden tehokasta käyttöä. Kiinteistöstrategiaa päivitetään vastaamaan palveluverkon kehittämisen suuntaa sekä kaupungin kiinteistöjen myymistä edistetään suunnitelmallisesti. Käyttäjäorganisaatioiden kanssa tehdään kestäviä ratkaisuja kiinteistöjen toiminnallisten ominaisuuksien, tilojen käytön tehokkuuden ja kiinteistöjen kokonaistarpeen osalla. Kiinteistöjen korjausvelan vähentämistä jatketaan panostamalla oikea-aikaisiin toimenpiteisiin kiinteistöjen elinkaaren aikana. Palveluverkon tarpeet ja PTS-suunnitelman kiinteistökohtaiset korjausvelan arviot ohjaavat peruskorjauskohteiden valintaa.

Yksityisteiden avustuksiin on varattu 130 000 euron määräraha.

Maankäyttö ja elinkeinot

Maaomaisuuden hallintaan liittyvä tavoitteellisuus näkyy vuonna 2023 valmistuneen maanhankinnan suunnitelmallisuustavoitteen toteuttamisena sekä toisaalta tonttivarannon monipuolisuudessa ja riittävydessä. Omakotitonttien myyntiä pyritään vauhdittamaan esimerkiksi tonttikampanjoita hyödyntämällä (kuten 2025).

Työllisyyspalvelut

Vuoden 2025 aikana Orimattila on ollut aktiivisesti mukana Päijät-Hämeen työllisyysalueen toiminnan rakentamisessa, jossa Hollola toimii vastuukuntana. Työvoimapalvelut ovat osa kaupungin peruspalveluja, ja ne toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen muiden kuntien sekä hyvinvointialueen, oppilaitosten ja yrityskentän kanssa. Orimattilassa sijaitseva työllisyysalueen asiakaspiste tarjoaa sekä työnhakijoille että työnantajille neuvontaa, ohjausta ja valmennuspalveluja.

Vuonna 2026 painopisteenä on työikäisen väestön työllistymisen edistäminen, osaamisen kehittäminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Kaupunki panostaa erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistymisen tukemiseen, työnantajayhteistyön vahvistamiseen sekä kotoutumisen edistämiseen uuden kotoutumislain mukaisesti. Työllisyydenhoidon tavoitteena on lisätä työllisyysastetta, vahvistaa paikallista elinvoimaa ja varmistaa, että palvelut tukevat joustavasti sekä työnhakijoiden että yritysten tarpeita.

Työllisyyden hoidossa otetaan vuonna 2026 käyttöön kuntalaisä työllistymisen edistämiseksi.

Elinkeinojen päätavoitteet vuodelle 2026

Yritystapaamiset ja -vierailut jatkuvat säännöllisenä jalkautumisena, ja niiden pohjalta tunnistetaan kehittämistarpeita ja vahvistetaan kaupungin ja yritysten välistä vuoropuhelua. Uusia sijoittuvia yrityksiä houkutellaan Orimattilaan ja olemassa olevien yritysten kasvua tuetaan yhteistyöverkostojen ja kumppanuuksien kautta.

Yrittäjien ja kaupungin yhteisiä tilaisuuksia järjestetään säännöllisesti osana yritysmyönteisyyden vahvistamista ja paikallisen osaamisen esille tuomista. Kaupungin hankinnoissa hyödynnetään

markkinavuoropuheluja, joiden avulla lisätään tietoa paikallisista mahdollisuuksista ja vahvistetaan yritysyhteistyötä.

Elinvoiman tukemiseksi matkailu ja vapaa-aika nostetaan vuonna 2026 keskeiseksi kehittämisteemaksi. Toimenpiteillä vahvistetaan kaupungin vetovoimaa, lisätään alueellista näkyvyyttä ja tuodaan uusia mahdollisuuksia paikallisille palveluyrittäjille sekä uusien palveluiden syntyyn.

Kaupungin markkinointia ja näkyvyyttä yrityksille vahvistetaan. Tavoitteena on tuoda esille Orimattilan vahvuuksia sijoittumispaikkana sekä profiloida kaupunkia aktiivisena, yritysyhteistyöllisenä ja vetovoimaisena toimintaympäristönä. Yritysmuutoksen määrittelyn mukaisesti vakiinnutetaan toimintatapoja, joilla parannetaan kaupungin tunnettuutta ja kilpailukykyä yritysten silmissä.

Maaseututoimi

Maaseututoimi hoitaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle laissa säädetty tehtävät. Uusi ohjelmakausi CAP27 on tuonut muutoksia viljelijätukiin sekä maaseututoimen työtehtäviin. Uusi Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus aloittaa 1.1.2026 ja tämän myötä maaseututoimen yhteistyö tiivistyy Kaakkois-Suomen viranomaisten kanssa. Vuonna 2026 maaseututoimen tehtävät pyritään toteuttamaan suunnitellusti ja Ruokaviraston meille määräämän aikataulun mukaisesti.

Lupa- ja valvontapalvelut

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu hoitavat lupajaoksen alaisena eri laeissa rakennus-, ympäristö ja leirintäalueviranomaiselle säädettyjä tehtäviä.

Uusi rakentamislaki tuli pääosin voimaan 1.1.2025 tarkoituksena sujuvoittaa rakentamista ja yksinkertaistaa lupajärjestelmää. Se on tuonut rakennusvalvonnalle paljon muutoksia. Asiakaspalvelua, ohjeistusta, ohjelmistoja muutetaan uuden lain mukaiseksi. Uusi arkistointijärjestelmä otetaan käyttöön, Ilmastaselvitykset sekä tietomallimuotoiset tai koneluettavat suunnitelmat vaaditaan rakentamisluvissa 1.1.2026 alkaen. Uusi alueidenkäyttölaki on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2026.

Hallitusohjelman mukaisesti on käynnistetty rakennusvalvontauudistus, jonka tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnot. Ympäristöministeriöstä saadun tiedon mukaan esitys lähtisi lausunnoille vuoden 2025 loppupuolella ja olisi valmis 2026 lopulla.

Ympäristönsuojelua uudistetaan Suomessa useilla toimenpiteillä, jotka keskittyvät erityisesti hallinnon tehokkuuden parantamiseen ja asiakaspalvelun sujuvoittamiseen. Tärkeimmät muutokset liittyvät valtion aluehallinnon uudistamiseen ja uuden valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston perustamiseen 1.1.2026, johon keskitetään ympäristöön liittyviä lupa- ja valvontatehtäviä. Lisäksi valmisteilla on uusia lakeja ja säännöksiä, kuten alueidenkäyttölaki ja luonnonsuojelulain uudistus, joilla pyritään yhtenäistämään menettelyjä ja edistämään ympäristönsuojelua ja luonnon monimuotoisuutta. Uusi vesihuoltolaki on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Kuntakohtainen vesihuollon kehittämissuunnitelma tulee päivittää yhdessä Orimattilan Vesi Oy:n ja vesiosuuskuntien kanssa. Vesihuollon toiminta-alueilla olevia kiinteistöjä tulee saada liittymään vesihuollon piiriin toimintaedellytysten parantamiseksi.

Orimattilan pohjavesien suojelusuunnitelman päivitetään 30.6.2026 mennessä. Ympäristön tilan seuranta pintavesien osalta tehdään viiden vuoden välein, toteutus kesällä 2026.

Myös ympäristönsuojelussa otetaan käyttöön sähköinen asiointi ja arkistointi uusien lupahakemusten osalta. Lupa- ja valvontapalvelut pyrkivät seuraamaan laajenevia ja muuttuvia velvoitteita toiminnassaan.

TOIMINTA, TOIMINNAN JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET VUONNA 2027 - 2028 JA PERUSTELUT MUUTOKSILLE

Toimialan keskeisinä toiminnan linjauksina ovat edelleen suunnitelmallisuuden lisääminen, asiakaslähtöisyyden ja henkilöstötyytyväisyyden parantaminen sekä taloudellisesti pitkäkestoisten ratkaisujen tekeminen. Myös digitaalisuus, viestintä ja yritysmuutos tulevat näkymään tulevassa toiminnassa. Keskeisinä tavoitteina tulee olemaan kaupungin teollisuusalueiden kehittäminen ja teollisuustonttivarannon kasvattaminen sekä Tuuliharjan eritasoliittymän edistäminen.

Toimialan käyttötalous

Elinvoima toimiala	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
TOIMINTATUOTOT	16 546 600	16 412 700	11 315 420	11 087 920	11 057 920
MYYNITUOTOT	4 502 543	1 148 500	712 000	602 000	572 000
MAKSUTUOTOT	250 274	197 500	214 500	214 500	214 500
TUET JA AVUSTUKSET	319 006	115 000	226 800	226 800	226 800
MUUT TOIMINTATUOTOT	11 474 777	14 951 700	10 162 120	10 044 620	10 044 620
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	52 910	80 000	60 000	60 000	60 000
TOIMINTAKULUT	-14 261 626	-13 373 600	-13 468 080	-13 512 650	-13 579 050
HENKILÖSTÖKULUT	-2 750 003	-2 014 280	-2 153 030	-2 217 600	-2 284 000
PALKAT JA PALKKIOT	-2 299 572	-1 682 370	-1 790 280	-1 844 000	-1 899 100
HENKILÖSIVUKULUT	-450 431	-331 910	-362 750	-373 600	-384 900
ELÄKEKULUT	-388 684	-288 090	-303 290	-312 300	-322 000
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-61 747	-43 820	-59 460	-61 300	-62 900
PALVELUJEN OSTOT	-5 825 276	-6 812 400	-7 042 260	-7 042 260	-7 042 260
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 481 256	-2 149 300	-1 869 150	-1 869 150	-1 869 150
AVUSTUKSET	-1 575 803	-2 034 720	-2 018 400	-1 998 400	-1 998 400
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 629 289	-362 900	-385 240	-385 240	-385 240
TOIMINTAKATE	2 337 884	3 119 100	-2 092 660	-2 334 730	-2 431 130

Palvelualuekohtaiset määrärahat

510 ELINVOIMA HALLINTO JA KAAVOITUS	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%
Tuloarviot ja määrärahat				
Toimintatulot	36 065	5 000	23 300	366,0 %
Toimintamenot	-492 133	-1 175 980	-1 567 160	33,3 %
Toimintakate (Netto)	-456 068	-1 170 980	-1 543 860	31,8 %

511 MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	671 133	700 000	845 300	20,8 %
Toimintamenot	-4 104 823	-5 631 850	-5 939 280	5,5 %
Toimintakate (Netto)	-3 433 690	-4 931 850	-5 093 980	3,3 %

530 YHDYSKUNTATEKNIikka JA TILAPALVELUT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	Muutos-%

Tuloarviot ja määrärahat

Toimintatulot	12 632 348	15 524 700	10 262 520	-33,9 %
Valmistus omaan käyttöön	52 910	80 000	60 000	
Toimintamenot	-6 390 010	-6 103 960	-5 492 850	-10,0 %
Toimintakate (Netto)	6 242 338	9 500 740	4 829 670	-49,2 %

560 LUPA- JA VALVONTAPALVELUT	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	

Tuloarviot ja määrärahat

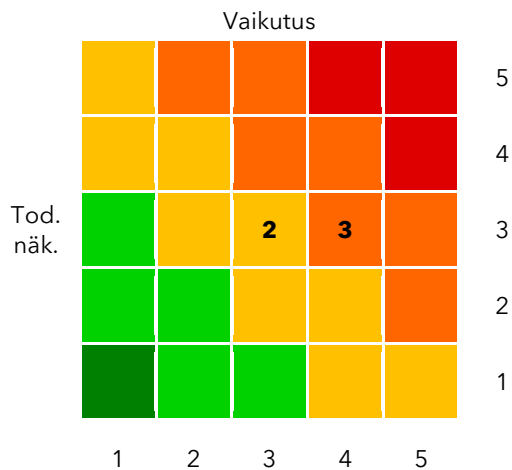
Toimintatulot	199 119	183 000	184 300	0,7 %
Toimintamenot	-393 421	-461 810	-468 790	1,5 %
Toimintakate (Netto)	-194 302	-278 810	-284 490	2,0 %

Suoritteet ja tunnusluvut

Suorite, tunnusluku	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Yhdyskuntatekniikka: Kunnossapidettävät kaavatiet ja kevyen liikenteen väylät (km)	176	177	178
Yhdyskuntatekniikka: Maankaatopaikkojen kuormat yht. tonneja, max 3 x 49 000 tn	1724/krm = 29 308tn	3 000	40 000 tn
Yhdyskuntatekniikka: Katuvalaistus (energiakulutus) KWH	500 507	500 000	500 000
Yhdyskuntatekniikka: Katuvalojen määrä	2200	2 100	2240
Yhdyskuntatekniikka: Uusien hankittujen leikkivälineiden määrä (lkm)	2	2	2
Maankäyttö: Myydyt omakotitalotontit	4 (3 vuokrausta ja 1 myynti)	5	10
Maankäyttö: Metsät (ha)	520	536	550
Maankäyttö: Vapaat omakotitontit	124	120	99
Maankäyttö: Kaavoitetut uudet asuintontit	0	0	0
Kaavoitus: Hyväksytyt kaavat	5	5	5
Kaavoitus: Hyväksytyt kaavat (k-m2)	34 877	4 000	700 000
Kaavoitus: Vähämerkityksellisen asemakaavan kiertonopeus	Ei ollut yhtään	6 kk	6 kk

Kaavoitus: Asemakaavan kiertonopeus	7 kk	16 kk	16 kk
Kaavoitus: Poikkeamisluvat/suunnittelutarveratkaisut (ei suunnittelutarveratkaisuja 1.1.2025 alkaen)	5	5	3
Kaavoitus: Uusien alueiden kustannustehokkuus	Toteuttaminen arvioitiin kannattavaksi	Uusia alueita ei arvioida tulevan	Uusien teollisuusalueiden toteuttaminen arvioidaan kannattavaksi.
Tilapalvelut: Rakennusten bruttoala	70520	74 759	62590
Tilapalvelut: Uudishankkeiden bruttoala	4239	0	0
Tilapalvelut: Rakennetut toimitilakiinteistöt lukumäärä (kpl)	37	38	32
Tilapalvelut: Käynnissä olevat uudishankkeet	1	0	0
Tilapalvelut: Rakennusten ylläpito-kunnossapito kulut	3 272 093	3 758 220	3 274 800
Tilapalvelut: Rakennusten korjauskustannukset	625 866	803 000	626 500
Tilapalvelut: Sähkökulutuksen kustannukset	671 566	803 000	617 000
Tilapalvelut: Lämmitysenergia kustannukset	997 012	1 035 900	929 700
Lupa- ja valvontapalvelut: Rakennusluvut	119	200	100
Lupa- ja valvontapalvelut: Uudet asunnot luvilla	10	30	30
Lupa- ja valvontapalvelut: Kerrosala	7800	15 000	10 000
Lupa- ja valvontapalvelut: Ympäristölupapäätökset ja yhdistelmäluvut	7	6	6
Lupa- ja valvontapalvelut: Maa-ainesluvut	1	2	2
Lupa- ja valvontapalvelut: Ilmoitukset	68	50	30
Lupa- ja valvontapalvelut: Rekisteröidyt	0	2	2
Lupa- ja valvontapalvelut: Maksulliset valvontakäynnit	3	10	6
Lupa- ja valvontapalvelut: Maksuttomat valvontakäynnit	43	50	50

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Toiminnallinen riski	Henkilöstön pysyvyys ja työhyvinvointi	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Onnistuneet rekrytoinnit, positiivinen ja kannustava toimintaympäristö, työhyvinvointikyselyn tuloksiin reagoiminen toimenpiteillä. Henkilöstön työssäjaksamisen tukeminen ja työtehtävien suunnittelu ja ohjaus. Esihenkilön tuki. Kehityskeskustelut ja niissä työlle asetetut selkeät tavoitteet ja työntekijöiden osaamisen kehittäminen.
Taloudellinen riski	Energiakustannusten raju nousu	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Energiakulutuksen ja hintojen tarkka seuranta ja poikkeamiin reagointi. Energiansäästötoimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen. Palveluverkon tiivistäminen ja kiinteistökannan tehokas käyttö. Talouden sopeuttaminen mahdollisuuksien mukaan.
Taloudellinen riski	Investointihankkeiden kustannusten raju nousu	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Rakennuskustannusindeksin tarkka seuranta, hankkeiden laajuuden mahdollinen uudelleen arviointi tai hankkeen toteutusajankohdan siirto. Pyritään varmistumaan siitä, että investointihankkeisiin saadaan riittävä määrä tarjouksia. Tapauskohtaisesti on arvioitava indeksin käyttöä investointihankkeissa.

			Laadukkaalla suunnittelun ohjauksella ja suunnittelulla pyrittävä minimoimaan muutos- ja lisätyöt.
Toiminnallinen riski	Pääpaikkatietojärjestelmän häiriöt. Kiinteistöautomaatiojärjestelmän häiriöt.	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Säännöllinen yhteydenpito pääkäyttäjään ja toimintahäiriöistä raportointi. Kiinteistöautomaatiojärjestelmä päivitetään vuonna 2026. Käyttökoulutukseen on panostettava ja siihen on varattava riittävät resurssit.
Vahinkoriski	Ympäristövahinko, ympäristörikos	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 3 9	Ympäristönsuojelun tekemä valvonta, viranomaisyhteistyö, yritysten ympäristövahinkovastuun ja vakuutusten parantaminen.

12. Investoinnit

Investoinnit vuonna 2026-2028

Vuoden 2026 investointimenot ovat 6,0 miljoonaa euroa. Investoinneissa on varauduttu maanostoihin, ennen vuotta 2025 alkaneiden hankkeiden loppuunsaattamiseen, välttämättömiin rakennus- ja korjaustöihin, laitteistojen uusintaan sekä varattu määräraha mahdollisiin osakkeiden ja osuuksien ostoon. Investointitulot, 4 110 000 euroa, koostuvat maan myynneistä sekä terveyskeskuksen kiinteistön myynnistä.

Vuoden 2026 investoinnit ovat suunniteltu siten, että kaupungin kiinteistöt ja vastuulla olevat rakenteet pysyvät kunnossa ja käytettävissä. Taloussuunnitelmavuosien 2027-2028 investointien määrä osoittaa paineen uusille hankkeille. Tulevien vuosien toteutettavia investointihankkeita tulee arvioida hankkeiden tärkeyden suhteessa ja kaupungin talouden kestokyvyn suhteessa. Investointiohjelman paineet vuodesta 2028 alkaen kasvattaisivat kaupungin lainamäärää merkittävästi.

	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
Investointimenot	4 700 759	4 085 000	6 395 000	7 660 000	16 845 000
Osakkeet ja osuudet	130	0	20 000	20 000	20 000
Maa- ja vesialueet	41 883	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Talonrakentaminen	3 248 454	645 000	810 000	3 080 000	12 250 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 399 332	2 190 000	4 515 000	3 410 000	3 525 000
Irtain omaisuus	10 960	250 000	50 000	150 000	50 000
Investointitulot	320 870	243 000	4 110 000	110 000	110 000
Käyttöomaisuuden myynnit	141 794	110 000	4 110 000	110 000	110 000
Rahoitusosuudet investointeihin	179 076	133 000			
Investoinnit, netto	-4 379 889	-3 842 000	-2 285 000	-7 550 000	-16 735 000

INVESTOINTIOHJELMA		Investointiluokka	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä	Lisätieto
VUOSILLE 2026 - 2028, 1 000								2026-	
euroa								2030	
KONSERNITOIMIALA									
Ateriapalveluiden laitteet	Irtain	50	50	50	50	50	250		Keittiöiden vanhojen laitteiden uusimista vuosittain
Osakkeet ja osuudet	Aineeton	20	20	20	20	20	100		Varaus mahdollisiin osakkeiden ja osuuksien ostoon
KONSERNITOIMIALA YHTEENSÄ		70	70	70	70	70	350		
SIVISTYSTOIMIALA									
Lähiliikuntapaikkojen peruskunnostus sekä luontoreittien kunnostus	Kiinteät rakenteet ja laitteet	40	40	40	40	40	200		2026: Jalkapallomaalien päivitys, maastopyöräreittien suunnittelu ja toteutus
Ämmäntöyrään liikuntareitti	Kiinteät rakenteet ja laitteet		150				150		2027-2030: Kylien lähiliikuntapaikkojen sekä luontoreittien peruskunnostusta
Artjärven kuntosalilaitteiden uusinta	Irtain				80		80		Valaistuksen uusiminen led-valaistukseksi ja reitistön perusparannusta.
Tenniskenttä	Kiinteät rakenteet ja laitteet		30	30			60		Uusitaan Artjärven kuntosalilaitteet.
Traktorin uusinta	Irtain		100				100		Orimattila Areenan taakse rakennetaan tenniskenttä.
Skeittipuiston kehittäminen ja graffitiseinä	Kiinteät rakenteet ja laitteet	40					40		Nykyisen traktorin uusinta huomioidaan tekonurmikentän auras (erikoisaura).
Yleisurheilukentän saneeraus	Kiinteät rakenteet ja laitteet	40		600			640		Nuorisovaltuuston aloitteen toteutus: graffitisein ja muu alueen kehittäminen
SIVISTYSTOIMIALA YHTEENSÄ		120	320	670	120	40	1 270		2026: Selvitys 2028: Rakentaminen

INVESTOINTIOHJELMA		Investointiluokka	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä	Lisätieto
VUOSILLE 2026 - 2028, 1 000								2026-2030	
euroa									
ELINVOIMATOIMIALA									
Maaomaisuus									
Maanosto	Maanosto	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	5 000	Varaus mahdollisiin maanostoihin	
Maaomaisuus yhteensä		1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	5 000		
Talonrakennus									
Myllylän päiväkodin peruskorjaus	Talonrakennus		80	400			480	Laaja päiväkodin peruskorjaus	
Palveluverkkosuunnitelman mukaiset koulukiinteistöjen työt	Talonrakennus	100	350	11 000	8 000		19 450	2026-27: Hanke ja rakennussuunnittelu valittavan uran mukaisesti 2028-2029: Rakennus tai korjaustyöt	
Pennalan koulu ja päiväkoti	Talonrakennus	250	300				550	2026: Märkätilat uusittava, lukitusjärjestelmän uusiminen, vesikaton tarkastus ja huoltomaalaus läpivientien tiivistykset. 2027: Tarveselvitys päiväkodin uudisrakennuksesta ja keittiön muuntamisesta palvelukeittiöksi, hissien kunnostus	
Yhteiskoulun väestönsuoja	Talonrakennus	100	2 000	500			2 600	2026: Rakennussuunnittelu 2027-2028: Rakentaminen, käyttöönotto 2028 (väestönsuojan oltava valmis 5 vuoden kuluessa Yhteiskoulun käyttöönotosta)	
Siilon peruskorjaus	Talonrakennus	50					50	Korjaushanke jatkuu vuodelta 2025	
Sähköautojen latauspisteitä	Kiinteät rakenteet ja laitteet		30				30		

INVESTOINTIOHJELMA VUOSILLE 2026 - 2028, 1 000 euroa	Investointiluokka	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä- 2026- 2030	Lisätieto
Energiansäästötoimenpiteet	Talonrakennus	60	100	100	100	100	460	2026: valaistusten uusimisia (LED), aurinkopaneeleita, IV-järjestelmän uusimisia 2027: valaistusten uusimisia, aurinkopaneeleita, autolämmitysrasioiden korjaukset 2028-2030: kiinteistöjen energiansäästötoimenpiteitä
Investointeihin liittyvät tutkimus- ja suunnittelukustannukset	Talonrakennus	50	50	50	50	50	250	Investointeihin liittyvät tutkimus- ja suunnittelukustannukset
Peruskorjaukset ja parannukset	Talonrakennus	200	200	200	100	100	800	Työohjelma hyväksytetään elinvoimavaliokunnassa.
Kiinteistöjen pihojen leikkipaikat	Kiinteät rakenteet ja laitteet	20	20	20	20	20	100	Leikkikenttien rakentaminen ja saneeraus
<u>Talonrakennus yhteensä</u>		830	3 130	12 270	8 270	270	24 770	
<u>Infrahankkeet</u>								
Villin teollisuusalueen, Sampolan yhdystie katurakentaminen	Kiinteät rakenteet ja laitteet	100	100	650			850	Tehtävä uusi maantieliittymä. 2028 Sampolan yhdystien rakentamisen aloittaminen 2026: tiesuunnitelma 2027: rakennussuunnitelma 2028: toteutus
Henna- Tuuliharja teollisuusalueen katu/tierakentaminen	Kiinteät rakenteet ja laitteet	200	200	1 000	200	200	1 800	Tuuliharjan teollisuusalueen katujen rakentamisaikataulu riippuu neuvottelutuloksista valtion kanssa. Tiesuunnitelmat, kaavoitus ja katusuunnittelu. Rakentamisen kustannukset tarkentuvat suunnitelmien valmistuttua.
Yhdyskuntatekniset uudet rakentamishankkeet (vähäiset)	Kiinteät rakenteet ja laitteet	150	150	150	150	150	750	Yhdyskuntatekniikan pienten rakennuskohteiden toteuttaminen: Kaupunkikehitys- ja tekninen valiokunta päättää vuosittain sen sisällöstä. Ei pidä sisällään merkittäviä katujen tai yleisten alueiden katurakentamista.

INVESTOINTIOHJELMA VUOSILLE 2026 - 2028, 1 000 euroa		Investointiluokka	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä 2026- 2030	Lisätieto
Jokimäentien ja Metsolantien rakentaminen (uusi tielinjaus)	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 000	1 000					2 000	Rakentaminen uudelle asemakaava-alueelle
Härmäntien rakentaminen (entinen Rautamäentie)	Kiinteät rakenteet ja laitteet		630					630	Fortumin hankkeeseen ja uuteen asemakaavaan liittyvän uuden kadun rakentaminen
Jokimäentie	Kiinteät rakenteet ja laitteet	610						610	Jokimäentien jatkaminen (Postin kiinteistöltä eteenpäin)
Luhtikylän kevyen liikenteen ELY:n väylä	Kiinteät rakenteet ja laitteet	80					1 200	1 280	2026: Rakennussuunnitelma 2030: Rakentaminen
Muut liikenneturvallisuuskohteet ja puistopolut	Kiinteät rakenteet ja laitteet			150	150			300	
Pennala-Lahti jalankulku- ja pyöräilyväylä (MAL)	Kiinteät rakenteet ja laitteet	110	110			1 000	1 000	2 220	2026: Suunnittelu; tiesuunnitelma 2027: rakennussuunnitelma 2029-2030: rakentaminen
Muu keskustan kehittäminen	Kiinteät rakenteet ja laitteet	600	0	200	150	200		1 150	2026: Orionaukion suunnittelu, Palojoen ympäristö 2027: Lahdentien kiertoliittymien (2kpl) ja niiden ympäristön perusparannus 50 000 euroa, Kirsikkapolun rakentaminen Lahdentien ympäristöön 40 000 euroa 2028: Orionaukio 2029: Keskusta
Opintie	Kiinteät rakenteet ja laitteet	765						765	2026: Opintie 2. vaihe
Äyrästie	Kiinteät rakenteet ja laitteet	50						50	2026: Suunnittelu (katu- ja rakennussuunnitelma) 2031: Rakentaminen 850 000 euroa talousarviokauden ulkopuolelle
Olemassa olevien katujen päällystäminen	Kiinteät rakenteet ja laitteet	150	150	150	150	150	150	750	Kunnostetaan olemassa olevia päällystettyjä alueita erillisen ohjelman mukaisesti. Ohjelman hyväksyy vuosittain Elinvoimavaliokunta.

INVESTOINTIOHJELMA VUOSILLE 2026 - 2028, 1 000 euroa		Investointiluokka	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä 2026- 2030	Lisätieto
Olemassa olevien katujen peruskorjaus ja saneeraukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	100	100	100	100	100	500	Olemassa olevien katujen saneerauksia ja peruskorjauksia sekä niiden suunnittelua akuutin tarpeen mukaan. Peruskorjausohjelmalla tehdään katujen peruskorjauksia suunnitelmallisesti kaupungin inventointiohjelman mukaisesti.	
Hulevesijärjestelmien peruskorjaukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	150	150	150	150	150	750	Kaupungin hulevesijärjestelmät edellyttävät kunnossapitotoimien lisäksi myös niiden osittaista modernisointia. Vuosittain määrärahaa käytetään suunnittelun lisäksi myös äkillisiin tai muutoin tarpeellisiin hulevesikorjauksiin.	
Siltojen saneeraukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	110	350	85	50	50	645	2026: Artjärven Kirkkotien sillan korjaus 110 000 euroa, Tönnön museosillan korjauksen suunnittelu 2027: Tönnön museosillan korjaus 2028: Palojoen puistosilta suunnittelu 20 000, Lemmensilta 65 000 euroa	
Katuvalaistus	Kiinteät rakenteet ja laitteet	150	150	150	150	150	750	Katuvalaistusohjelman mukaiset toimenpiteet.	
Yleiset leikkipaikat	Kiinteät rakenteet ja laitteet	50	50	50	50	50	250	2026: Peltolan leikkikenttä (toteutus varmistuu viereisen päiväkodin jatkon mukaan) 2027-2030: kohteet tarkentuvat myöhemmin	
<u>Infrahankkeet yhteensä</u>		4 375	3 140	2 835	2 300	3 400	16 050		
ELINVOIMATOIMIALA YHTEENSÄ		6 205	7 270	16 105	11 570	4 670	45 820		
INVESTOINTIMENOT YHTEENSÄ		6 395	7 660	16 845	11 760	4 780	47 440		

INVESTOINTIOHJELMA VUOSILLE 2026 - 2028, 1 000 euroa		Investointiluokka	2026	2027	2028	2029	2030	Yhteensä 2026- 2030	Lisätieto
INVESTOINTITULOT									
Kiinteistöjen myynti		4 110	110	110	110	110	4 550		
Muut rahoitusosuudet investointeihin							0		
INVESTOINTITULOT YHTEENSÄ		4 110	110	110	110	110	4 550		
NETTOINVESTOINNIT		2 285	7 550	16 735	11 650	4 670	42 890		

13. Rahoituslaskelma

	TP 2024	MTA 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028
Tulorahoitus	8 032 700	5 688 100	3 852 770	3 526 240	3 825 980
Vuosikate	8 420 288	5 788 100	3 852 770	3 526 240	3 825 980
Satunnaiset erät			4 000 000		
Tulorahoituksen korjauserät	-387 588	-100 000	-4 000 000		
Investoinnit	-3 992 301	-3 742 000	-2 285 000	-7 550 000	-16 735 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4 700 759	-4 085 000	-6 395 000	-7 660 000	-16 845 000
Rahoitusosuudet	179 076	133 000			
investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	529 382	210 000	4 110 000	110 000	110 000
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	4 040 399	1 946 100	1 567 770	-4 023 760	-12 909 020
Antolainauksen muutokset	-140 472	-2 121 090	-4 869 000	44 000	261 000
Antolainasaamisten lisäykset	-1 461 098	-3 239 090	-6 150 000	-1 850 000	-1 800 000
Antolainasaamisten vähennykset	1 320 626	1 118 000	1 281 000	1 894 000	2 061 000
Lainakannan muutokset	-1 626 306	-21 000	2 300 000	4 467 000	12 514 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	9 000 000	11 700 000	14 221 000	16 900 000	25 900 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 626 306	-11 721 000	-11 921 000	-12 433 000	-13 386 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-990 987	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-2 757 765	-2 142 090	-2 569 000	4 511 000	12 775 000
YHTEENSÄ	1 282 634	-195 990	-1 001 230	487 240	-134 020
Kassavarojen muutos	1 282 633	-195 990	-1 001 230	487 240	-134 020
Kassavarat 31.12.	6 391 236	6 195 246	5 194 016	5 681 256	5 547 236
Kassavarat 1.1.	5 108 603	6 391 236	6 195 246	5 194 016	5 681 256
Talousarviolainakanta	67 268 459	67 247 459	69 547 459	74 014 459	86 528 459
Lainat euroa asukasta kohti	4 298	4 326	4 493	4 797	5 626
Asukasluku 31.12.	15 651	15 544	15 480	15 430	15 380
Tunnuslukuja:					
a) Investointien tulorahoitus %	186	146	65	45	23
b) Pääomamenojen tulorahoitus %	68	51	37	21	15
c) Lainanhoitokate	0,79	0,49	0,33	0,28	0,29

a) Kertoo, kuinka paljon nettoinvestoinneista on rahoitettu tulorahoituksella.

b) Osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden nettoinvestointien, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.

c) Kertoo kaupungin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos tunnusluvun arvo jää alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

14. Kaupunkikonsernin vuoden 2026 taktiset tavoitteet

Konserniohje toimii tytäryritysten ohjausvälineenä, jossa määritellään kunkin toimielimen ja viranhaltijan tehtävät ja vastuut konserniohjauksessa. Valtuusto määrittelee kunkin vuoden talousarviossa emokaupungin tavoitteet sekä yhtiökohtaiset tavoitteet.

Keskeisenä toimintaperiaatteena on toimiva ja avoin yhteistyö konsernin ja tytäryhtiöiden välillä siten, että yhteistyöllä tuotetaan tärkeitä palveluita orimattilalaisille ja tuodaan lisäarvoa koko konsernille sekä kaupungin elinvoimalle. Tätä yhteistyötä toteutetaan seuraavasti:

- kaupungin ja tytäryhtiöiden resurssien yhteiskäytön tehostaminen; tehtävien avautuessa täyttömahdollisuudet konsernin sisältä
- olennaisten investointien, omistusten muutosten ja linjausten tuominen kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi
- yhtiökokouskutsut kaupunginhallitukselle, joka toimittaa ne kokousohjeen ja yhtiökokousedustajan nimeämisen jälkeen yhtiökokousedustajalle
- hallitusten kokouskutsut oikea-aikaisesti konserniohjauksesta vastaavalle viranhaltijalle, joka välittää tietoa edelleen tarpeellisella jakelulla
- edellä mainittujen tavoitteiden noudattamista seuraa kaupunginhallitus
- yhtiöiden hallituksen nimeämisessä otetaan huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä strateginen merkittävyys, yhtiöiden hallituksen puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta edellytetään tehtävään valittaessa HHJ-kurssin tai vastaavan kurssin suorittaminen tai sitoutuminen sen suorittamiseen, yhtiöiden hallituksen muille jäsenille HHJ-kurssia suositellaan
- kaupunginjohtajan ja toimitusjohtajien kuukausitapaamiset ja yhtiöiden kuukausittainen talouden seuranta

Tytäryhtiö	Sitova tavoite	Mittari ja tavoitetaso
Orimattilan Asunnot Oy	Talouden tervehtyttäminen	Mittari Asuntojen käyttöaste Tavoitetaso Vähintään 92 %.
	Tasapainoinen talous	Mittari Yhtiön tilikauden tulos Tavoitetaso Vähintään nolla
Orimattilan Lämpö Oy	Tasapainoinen talous	Mittari Yhtiön tilikauden tulos Tavoitetaso Ylijäämäinen tulos
Orimattilan Vesi Oy	Tasapainoinen talous	Mittari Yhtiön tilikauden tulos Tavoitetaso Ylijäämäinen tulos
Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy	Rakennuskannan arvonnä ylläpitäminen	Mittari Kiinteistön tulevien korjaustarpeiden arviointi ja korjausten suunnittelu Tavoitetaso Korjaustarpeet on arvioitu ja korjaukset suunniteltu

15. Orimattilan Asunnot Oy

1. Toimiala

Orimattilan Asunnot Oy on Orimattilan kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiö tarjoaa kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, pääosin kaupungin keskustan välittömässä läheisyydessä. Yhtiön 545 huoneistoa jakautuvat kerros-, rivi- ja pientalokohteisiin. Yhtiöllä on lisäksi neljä palveluasumisen yksikköä, joissa on 140 hoivahuoneistoa.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Asiakastyytyväisyyden kehittäminen. Asuntokannan korjaaminen sekä asuntokannan rakenteen sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi. Korjausvelan hallinta ja korjausvelan vähentäminen.

3. Yhtiön talous

Yhtiön taloutta rasittavat takapainoisesti lyhenevät rakentamis-, ja peruskorjauslainat. Ara-järjestelmä on luotu ajatuksella, jossa vuokrantasausta voidaan tehdä eri ikäisten kohteiden välillä. Orimattilan Asuntojen Ara-kiinteistökanta on vanhaa, jolloin tasausta ei päästä toteuttamaan eikä järjestelmä toimi tarkoitetulla tavalla. Yhtiön tulot eivät riitä kohteiden yhtäaikaiseen korjaamiseen. Yhtiön taloudellinen tilanne on haastava.

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihto	4 925 818	4 928 221	4 796 203	4 630 524
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja	-330 831	387 550	161 858	2 979

4. Hallitus

Tero Rönkkö puheenjohtaja

Jaana Tärk, varapuheenjohtaja

Saku Salminen, jäsen

Tintti Lehtyinen, jäsen/asukasedustaja

5. Henkilöstö

3 kpl

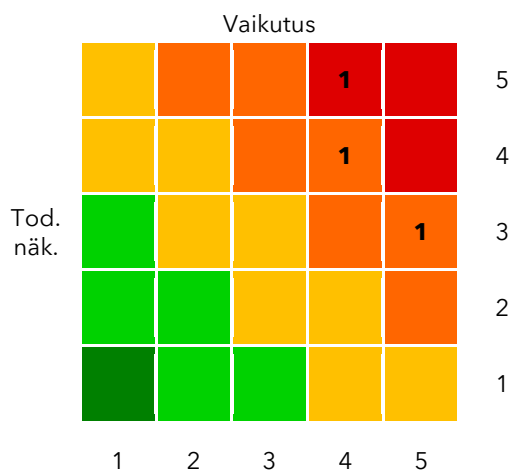
6. Yhtiön strategiset tavoitteet

Kiinteistökannan kehittäminen tarpeita vastaavaksi. korjausvelan hallinta ja vähentäminen.

Talouden tervehdyttäminen.

Käyttöaste 92,0 %.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Toiminnallinen riski	Hyvinvointialueen toimitilatarpeet	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 5 15	Yhtiö seuraa HVA:n toimitila-, ja palveluverkkokartoitusta.
Taloudellinen riski	Kiinteistöjen korjausvelka	Tod. näk.: 5 Vaikutus: 4 20	Kiinteistöjen korjaaminen, realisointi, purkaminen.
Strateginen riski	Varken ruuhkautunut hakemusten käsittely	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	

16. Orimattilan Lämpö Oy

1. Toimiala

Orimattilan Lämpö Oy on kaukolämmön erillistuotantoon erikoistunut yhtiö. Yhtiön omistajia ovat Orimattilan kaupunki (55 %) ja Kymenlaakson Sähkö Oy (45 %). Yhtiö toimittaa lämpöä sopimusasiakkailleen Orimattilan keskustan alueella.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lämmöntuotantoa pyritään monipuolistamaan kumppanuuksien avulla.

3. Yhtiön talous

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihto	3 262 318	3 360 066	3 601 000	3 479 600
Tilikauden voitto	178 476	45 630	409 000	378 240

4. Hallitus

Jukka Mölsä (pj)

Aku Pyymäki (vpj)

Laura Latikka

Olli Laitinen

Jari Hosiaislouma

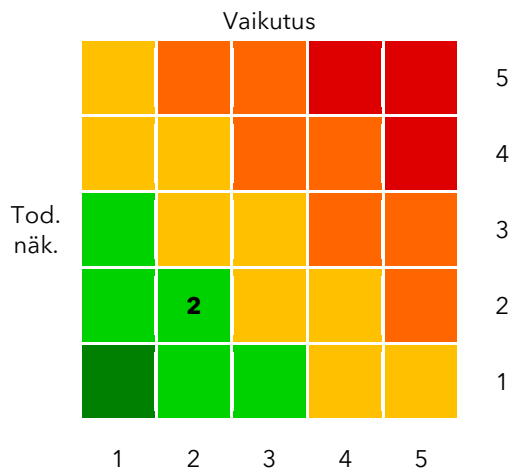
5. Henkilöstö

5 kpl

6. Yhtiön strategiset tavoitteet

Tavoitteena on ylijäämäinen talous.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Toiminnallinen riski	Polttoaineiden saatavuuden heikentyminen	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 2 4	Uusien lämmöntuotantomenetelmien käyttöönotto ja pitkäaikaiset hankintasopimukset
Taloudellinen riski	Tuotantokustannusten nousu	Tod. näk.: 2 Vaikutus: 2 4	Hintojen korotus

17. Orimattilan Vesi Oy

1. Toimiala

Orimattilan Vesi Oy on Orimattilan kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiö vastaa alueellisesti veden hankinnasta ja jakelusta, jätevesien vastaanottamisesta ja puhdistuksesta sekä vesi- ja viemäriverkon ylläpidosta.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Yhtiö toimii vesihuoltolain mukaisena vesihuoltolaitoksena kunnan määrittämällä toiminta-alueella.

3. Yhtiön talous

Arvion mukaan yhtiö tekee ylijäämäisen tuloksen vuonna 2026.

	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihto	1 145 770	1 183 774	2 970 809	3 074 895
Tilikauden voitto	-12 279	-39 861	188 809	161 895

4. Hallitus

Vesa Leino (pj)

Suvi Järvinen (vpj)

Joni Frisk

Venla Avelin

Sanna Rauta

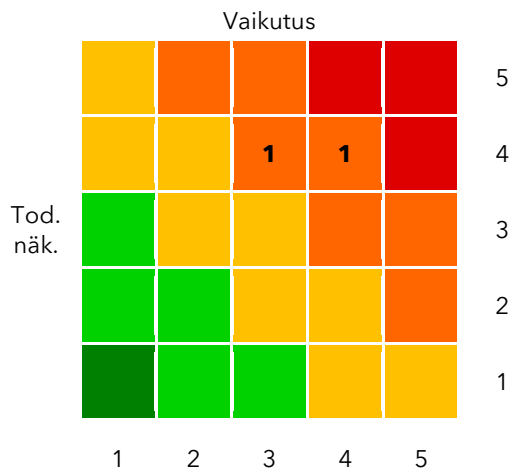
5. Henkilöstö

9 kpl

6. Yhtiön strategiset tavoitteet

Tavoitteena on ylijäämäinen talous.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Toiminnallinen riski	Väärin kohdistetut saneerausinvestoinnit	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 3 12	Verkon ominaisuus- ja kuntotietojen täydentäminen
Strateginen riski	Vieraan pääoman määrän kasvu	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 4 16	Vesimaksujen nosto

18. Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy

1. Toimiala

Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy on Orimattilan kaupungin 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiön tarkoitus on omistaa ja vuokrata kiinteistöjä sekä toimitiloja, kun toiminta edellyttää markkinaehtoisuutta.

2. Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Yhtiöllä ei ole ollut toimintaa vuosina 2023-2024, yhtiön toiminta on käynnistynyt uudestaan vuonna 2025. Yhtiöllä ei ole liiketoimintaa vuonna 2025. Orimattilan kaupungin on tarkoitus myydä terveyskeskuksen kiinteistö Orimattilan Yrityskiinteistöt Oy:lle siten että kiinteistö siirtyy yhtiön omistukseen alkuvuodesta 2026.

Toiminnan painopisteenä on yhtiön toiminnan käynnistäminen ja siirtyvän kiinteistön hallintaan otto.

3. Yhtiön talous

Yhtiön talous on hyvällä tasolla. Kiinteistön vuokratuotot riittävät kattamaan arvioidut tulevat kiinteistön korjaustarpeet. Epävarmuutta yhtiön taloustilanteeseen tuo yhtiön edellyttämien sopimusten kustannustaso, kun toimintaa käynnistetään. Yhtiön tulee varautua kiinteistön energiatehokkuuden kehittämiseen ja käyttäjien tuleviin muutostarpeisiin.

	TA 2026
Liikevaihto	1 200 000
Tilikauden voitto	150 000

4. Hallitus

Juho-Pekka Jokitalo, puheenjohtaja

Sini Vilja, varapuheenjohtaja

Riitta Lonka, jäsen

Tarmo Taavila, jäsen

Valtteri Sallinen, jäsen

5. Henkilöstö

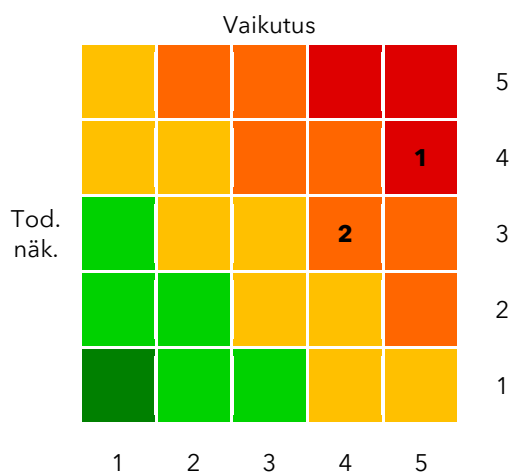
1 henkilö

6. Yhtiön strategiset tavoitteet

Yhtiön tavoitteena on rakennuskannan arvon ylläpitäminen. Toimenpide vaatii kiinteistön tulevien korjaustarpeiden arviointia ja korjausten suunnittelua.

Yhtiön tavoitteena on ylijäämäinen tulos.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvo	Hallintatoimenpiteet
Toiminnallinen riski	Hyvinvointialueen tekemät muutokset palveluverkkoon	Tod. näk.: 4 Vaikutus: 5 20	Yhtiö seuraa hyvinvointialueen toimitila- ja palveluverkkokartoitusta.
Taloudellinen riski	Kiinteistöjen korjausvelka	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Kiinteistöjen korjaustoimenpiteiden arviointi ja suunnittelu.
Taloudellinen riski	Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset nousevat	Tod. näk.: 3 Vaikutus: 4 12	Palveluntuottajien sopimusten kilpailutus ja energiatehokkuustoimenpiteet